

Upravnstvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3123, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka uli-
ca št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesечно Din 20.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Tele-
fon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126,
Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.

Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi
po tarifu.

Praška konferenca

V staroslavni Pragi se sestanejo te dni diplomatski predstavitelji Male antante. V staroslavni Pragi, sedežu češkoslovaške republike in prestolnici Češke v ožjem smislu, one dežele, ki leži tako rekoč točno v središču srednje Evrope in ki je v toku zgodovine dejansko več kot enkrat igrala vlogo, vredno središčne evropske pozicije. Te dni bo Praga glavno mesto Male antante, velike državne skupine, ki veže srednjo Evropo z balkanskimi predeli, ki pa se njen pomen uprav v sodobnosti zlasti koncentrirajo v srednjeevropskem področju. Da je tedaj Praga ravno sedaj na vrsti kot konferenčno mesto, se kot nalašč ujema s sodobnimi mednarodnimi problemi, ki so se potisnili v ospredje in se tičejo Male antante, tako neposredno kot le malokdaj. Zakaj danes se zdi, da je konferenca Male antante v nad vse izredni meri aktualna, kakor da se je sklicevala zaradi zadev in dogodkov, ki so na dnevnem redu prav v tem času, v teh dneh in v tej uri. Čeprav se je o dnevnem redu praških razgovorov objavilo doslej zelo malo, se da tako rekoč otipati, kaj bodo prinesli vnani ministri Male antante s seboj k razpravi mizi in v katerem območju mednarodne politike se bodo gibali njihovi razgovori.

Pakt četvorice, razorožitvena konferenca, revizionistična stremeljenja, v ozadju še gospodarska konferenca in še marsikaj drugega, vse to naravnost sili vnanje ministrice Male antante na medsebojne dogovore. Lahko rečemo, da se dandanes politični dogodki razpletajo s tako naglico in v tako aktualnem območju, da bi na redko postavljene konference že davno ne zadostovale več in da so potrebni neprimerno pogostejši razgovori med predstavniki Prage, Bukarešte in Beograda. Mala antanta, ki je živa tvorba, je tako aktualna mednarodna asociacija, da mora biti njen aparat mnogo elastičnejši, nego da bi mu zadostovale samo velike konference, kakor so se vzele v načrt že takoj sploščka. Odkar se je Mala antanta še tesneje sklenila in postavila politiko vseh svojih članic na enotno osnovo in v povsem enoten okvir, je trajen kontakt med vsemi njenimi središčji sploh samo ob sebi umljiv postulat in videli smo, da je dejansko tudi res tako. S tem pa konferenca pripada avtomatično še večja vloga s trajnejšega vidika, s perspektive celotnega razvoja; postale so ona postojanka, na kateri se morejo pregledati pogoji in uspehi večje časovne razdalje ter se ugotovijo in utrdijo smernice v mirnejšem preudarku, nego je mogoče sicer sredi akcije.

Pakt četvorice je ravno sedaj v takem stadiju, da se zdi konferenca Male antante kakor nalašč zaradi njega sklicana. Mala antanta in Poljska se zavadata, da gre tu za velike reči, načelno važne in praktično izredno kočljive; minister dr. Beneš jim je dal na svojem zadnjem velikem ekspezoju izraza, kakor je primerno veliki asociaciji, ki jo je zastopal. Aktualnost problema se odteje in zmanjšala, nasprotno celo povečala se je v zadnjem času. Brez mednarodne varnosti namreč ne more biti prave razorožitvene akcije, ako nečelo zlasti maloantantne države in Poljska, da se revizionizem razpase na njihove stroške ter se vtihtopi v mednarodnopravne akte in si izzurira mesto, ki mu nikakor ne gre.

V tem pogledu mora biti Mala antanta konservativna, očuvati mora za vsako ceno stanje, ki se je ustvarilo z veliko osvoboditvijo, in ga ohraniti novim generacijam; to je njen najelementarnejši, njen življenjski smoter. Toda ta princip ohranitve ne sme biti okoreli konservatizem, marveč mora biti nekaj elastičnega, ki zna obvladati sodobna nasprotno usmerjena stremeljenja in njihove konkretne akcije, kakor je ena med njimi ravno — prvotni osnutek pakta četvorice. Ta prilagodljivost, ta elastičnost, to je oni neusahljivi vir diplomatskih uspehov, ki pomenijo sprejemanje vseh sodobnih pokretov v mednarodni akciji, a hkrati njih obvladovanje na liniji očuvanja bistvenih eksistenčnih pogojev.

V zvezi s tem so se zapisale zadnje čase marsikatero besede, ki napovedujejo preorientacijo maloantantne politike glede ruskega vzhoda. Kakor vedno, je šlo tudi to pot marsikaj čez mero realnega, ali da je za vsem vendarle tudi povsem zdravo jedro, se razvili najboljše iz dejstev, da se je bil sklenil pakt med Francijo in Rusijo, pa med Poljsko in Rusijo. To in samo to so konkretne poti preorientacije, vse drugo so patetične besede, čuvstvene reakcije brez preudarka. In samo v taki smeri in na takih potih moremo od Male antante kdajkoli pričakovati akcije. Ta pa bi mogla imeti tudi prav važno gospodarsko ozadje.

Gospodarski problemi, za sodobni svet tako aktualni, se postavljajo v neko določeno zavisnost od političnih, včasih bolj, včasih pa tudi manj na pravici. Mala antanta si je postavila za program, da

MALA ANTANTA IN RUSIJA

Obrambna akcija proti diktaturi velesil obsega tudi zblizanje med Malo antanto in Sovjetsko Rusijo, o čemer bodo razpravljali tudi na konferenci v Pragi

Beograd, 27. maja. M. Kakor že javljeno, se bo vršilo od 30. maja do 1. junija v Pragi prvo zasedanje stalnega sveta Male antante v smislu novega pakta o organizaciji Male antante. Definitivno določeni dnevi red obsega naslednje glavne probleme:

1. Izmenjava ratifikacijskih listin o paktu Male antante, ki je bil podpisan v Ženevi dne 16. februarja 1933.

2. Debata o splošni politični situaciji, in sicer: a) pakt štirih velesil; b) akcija za revizijo mirovnih pogojev; c) razorožitvena konferenca; d) svetovna gospodarska konferenca; e) izmenjava misli o odnošajih Male antante do Italije, Nemčije, Sovjetske Rusije, Poljske, Madžarske in Avstrije; e) principi splošne politike držav Male antante.

3. Politično uveljavljanje pakta Male antante z dne 16. februarja 1933: a) organizacija stalnega tajništva Male antante; b) sodelovanje diplomatskih zastopnikov držav Male antante v tretjih državah.

4. Uveljavljanje gospodarskega pakta Male antante z določitvijo statuta za medsebojno gospodarsko sodelovanje: a) Organizacija gospodarskega sveta Male antante in njegove funkcije v zvezi s sestavo nacionalnih sekcij, določitev predmetov obravnave, način debate in dela gospodarskega sveta; b) or-

ganizacija tesnejšega gospodarskega sodelovanja, ki naj dovede do gospodarske zajednice Male antante ter odloki, ki jih mora v zvezi s tem izdati stalni svet Male antante.

5. Praktična in posebna vprašanja vsake posamezne države Male antante, ki jih je treba proučiti z ostalima dvema državama Male antante.

Ad: Bojko

Odhod zunanjega ministra dr. Jevtića

Beograd, 27. maja. p. Jutri zvečer odpotuje na konferenco Male antante v Prago zunanji minister g. dr. Boško Jevtić. V njegovem spremstvu so načelnik zunanjega ministarstva Bora Purić ter šef kabineta Marković in njegov osebni tajnik. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je že danes prišel v Prago, rumunski zunanji minister g. Titulescu pa odpotuje dravi iz Ženeve v Prago.

Rusija za zblizanje z Malo antanto

Riga, 27. maja. M. Veliko zanimanje je vzbudil članek lista „Sevodnja“, ki je zelo dobro informiran o prilikah v Rusiji. Članek se bavi vprašanjem o rumunsko-sovjetskih odnošajih ter razpravlja v zvezi s tem vprašanjem o odnošajih Rusije do pakta zapadnih velesil in naslaša med drugim:

V Moskvi smatrajo, da bi podpis pakta

zapadnih velesil pomenil direktno nevarnost za Rusijo. Kakor se sicer sliši paradokso, je vendar golo dejstvo, da so sedaj v Moskvi mnenja, da je za Rusijo mnogo boljše, če ostane v veljavi versailleska mirovna pogodba, proti kateri je Rusija, kakor znano, skupno z Nemčijo dolga leta vodila najostrejšo kampanjo. Bojazni, ki jo je izzval v Moskvi novi režim v Nemčiji, tudi pomirljive izjave Hitlerja niso odstranile in v Moskvi zelo dvomijo v stabilnost prijateljstva med Nemčijo in Rusijo. Pakt zapadnih velesil in izpremenjeni položaj v Nemčiji so tako zelo vplivali na Rusijo, da išče novih zaveznikov, v prvi vrsti nasprotnikov pakta zapadnih velesil. V tej zvezi v Moskvi zelo komentirajo člank, ki so izšli v poljskem tisku. Posebno pozornost vzbuja v Moskvi članek listu „Kurier Poranny“ pod naslovom „Slovaška antanta“, v katerem so zavzema za zvezo Poljske, Jugoslavije, Češkoslovaške, Rusije in Rumunije. Če tudi ta antanta ne bi bila čisto slovaška, bi vendar bili v njej zaščiteni bitni interesi slovaških narodov. S tem, da je pakt zapadnih velesil zopet prišel na dnevni red, je postavljeno na dnevni red tudi vprašanje zblizanja med Rusijo in Malo antanto. V Moskvi polagajo na to zblizanje največjo važnost, ker vidi v tem edino varstvo zapadne meje Rusije. V Moskvi predvsem žele tesnejših odnošajev s Poljsko, da bi mogli preko nje priti v ožje stike z Malo antanto ter z njo skleniti nerapadni pakt. Kakor iz glada v zadnji dobi, tudi Mala antanta ni nenaklonjena takemu zblizanju, kar najbolje dokazuje dejstvo, da je vprašanje od-

nošajev do Rusije tudi na dnevnem redu praške konference Male antante. V Moskvi zaradi tega nestrno pričakujejo, sklepov praške konference Male antante. Pri tem poudarjajo, da se ne bodo ozirali na nerazpoloženje, ki ga bi moglo izzvati zblizanje Rusije z Malo antanto v Rimu, čeprav je jasno, da tako zblizanje ni v narčtu italijanske koncepcije evropskega ravnotežja.

Novinarska antanta

Beograd, 27. maja. p. Nocoj odpotuje iz Beograda v Prago jugoslovenska delegacija novinarske Male antante na konferenco, ki se bo vršila istočasno s konferenco zunanjih ministrov. Poleg običajnega dnevnega lista o aktualnih problemih zavezniškega tiska v skupni obrambi interesov Male antante. Dne 29. maja zvečer se bo vršila slavnostna seja v praški mestni dvorani pod predsedstvom praškega župana dr. Baxe. Pri tej priliki bodo govorili pomočnik češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Krolta o politiki Male antante in nalogah tiska ter predstavniki tiska vseh treh držav, Svihovski za CSR, Mihajlo Zivančević za Jugoslavijo in Mavrovi za Rumunijo. Govore bodo prenašale radiopostaje Praga, Beograd in Bukarešta.

Jugoslovenska delegacija

Jugoslovensko delegacijo novinarske Male antante tvorijo g. predsednik, narodni poslanec Mihajlo Zivančević, tajnik Zivko Andjelković, urednik agencije Avala; člani pa so: Stanko Virant, šef-urednik listov konzorcia „Jutrac“, Andrija Milosavljević, urednik „Politike“, Stepan Krakov, direktor „Vremena“, Miloje Sakić, direktor „Prosveta“, in narodni poslanec, Hrvoje Macanović, urednik „Novosti“ in Rudolf Maixner, urednik „Obzora“. Z delegacijo potujejo tudi namestnik šefa Centralnega Prešbiraia Djurovic ter češkoslovaški novinski ataše Mela in rumunski novinski ataše Anastasiu.

Rimski pakt na mrtvi točki

Zaradi splošnega odpora v Franciji so pogajanja docela zastala — Zaenkrat je pakt velesil še docela v zraku

Pariz, 27. maja. M. Sodeč po pisanju današnjega francoskega tiska, so izkušbe, ki so se pojavile v toku pogajanj o paktu velesil, vedno večje. Kljub diplomatskim posredovanjem ni bilo mogoče odstraniti nastalih ovir. Včeraj je v zastopstvu obolelega angleškega poslanika posetil francoskega ministrice Daladierja angleški odpravnik poslov ter še enkrat obširno obrazložil stališče angleške vlade glede člena 16. pakta Društva narodov, ki govori o sankcijah zoper napadalca. Listi poročajo, da se Anglija še vedno upira, da bi se določbe tega člena sprejele v pakt velesil.

Tudi v francoskih političnih krogih vidi no bolj naraščajoč odpor proti paktu. Po seji poslanske zbornice sta imela predsednika vlade Daladier in predsednik zunanje-političnega odbora poslanske zbornice Herriot določa sestane. Pri tej priliki je Herriot obvestil Daladierja, da je zunanje-politični odbor odločno proti sklenitvi tega pakta in da se je tudi radikalno-socialistična stranka izjavila proti njemu. Daladier je po vsestranskem razmisletju izjavil Herriotu, da bo Francija podpisala pakt velesil samo tedaj, če bodo v vsem obsegu sprejete za-

raneje, ki jih je zahtevala Francija v svoji spomenici. Dostavil je, da je nastal v pogajanjih za ta pakt popoln zastoj, predvsem zaradi tega, ker stavi ne samo Anglija, marveč tudi Italija in Nemčija pridržke, ki jih Francija nikakor ne more sprejeti.

Herriot je po tem sestanku izjavil novinarjem, da je prišel do spoznanja, da bi bil ta pakt na vsej trii škodljiv za Francijo ter da se bo zaradi tega najodločneje boril zoper njega. Tudi Tardieujeva skupina republikanskega centra je zavzela odločno stališče proti paktu.

V zunanje-političnem odboru senata se je vršila snovi obširna razprava o paktu velesil ter je bilo na koncu z veliko večino sklenjeno, da se bo senat izjavil proti paktu.

V francoskih političnih krogih soglasno ugotavljajo, da za enkrat ne more biti niti govora o sklenitvi pakta v doglednem času. Anglija nasprotuje členu 2. Italija in Nemčija pa delata težkoče glede člena 3. dočim je na član 4. dosegaj pristala samo Italija. Nade, da bi bil pakt podpisan še pred sestankom svetovne gospodarske konference, so docela pokopane.

Nemške represalije proti Avstriji

Onemogočenje tujkega prometa z Avstrijo — Avstrijska vlada pripravlja energične protiukrepe

Berlin, 27. maja. g. Zaradi ukrepov avstrijske vlade proti narodno-socialističnemu pokretu v Avstriji, zlasti pa zaradi prepovedi kljukastega križa in nošenja narodno-socialističnih uniform je nemška vlada dejansko onemogočila potovanje iz Nemčije v Avstrijo. Ukrepi nemške vlade se utemeljujejo s tem, da bi mogli nemški narodni socialisti za svojega bivanja v Avstriji zaradi nepoznanja predpisov o nošenju znakov priti v konflikt z lokalnimi oblastmi, kar bi lahko povzročilo motnje v prijateljskih odnošajih med obema državama. Zato je nemško notranje ministrstvo sklenilo, da bo nemškim državljanom dovolilo potovanje v Avstrijo le s posebnim dovoljenjem, za katerega se mora plačati 1000 mark. Poleg tega bodo dovoljena le poslovna potovanja ter obmejni promet. Naredba je že izgotovljena ter bo objavljena v ponedeljek. Iz dejstva da se bo moralo plačati za potovanje 1000 mark, je razvidno, da bo nemška vlada onemogočila vsako potovanje v Avstrijo. V Berlinu

skih političnih krogih sicer oblašujejo ta ukrep proti Avstriji, vendar pa upajo, da to stanje ne bo dolgo trajalo. Avstrijska vlada bo najbrže odredila protiukrepe. Govore, da namerava ustaviti vse denarne pošiljke iz Avstrije v Nemčijo, kar bi popolnoma onemogočilo vso trgovino med Nemčijo in Avstrijo.

Dunaj, 27. maja. s. Ukrepi nemške vlade, ki v resnici predstavljajo prepoved potovanja v Avstrijo, so v avstrijskih vladnih krogih povzročili veliko začudenje. Opozarjajo, da prepoved nošenja narodno-socialističnih znakov, emblemov, zastav itd., na katere se sklicuje sklep nemške vlade, ne obstoji samo v Avstriji, temveč v mnogih ostalih obliki še v cel vrsti drugih držav. Potovanje Nemcev v Francijo, Švico, Poljsko, Jugoslavijo in Češkoslovaško ne dela nemška vlada nobenih zaprek. Gre izklučno za ukrepe proti Avstriji. Avstrijski ministrski svet se bo s tem ukrepi bavil že prihodnji teden. Avstrijska vlada mora že vnaprej odkloniti, da bi se od zunaj delal kak pritisk na njene politične odločitve, ker ne bo nikoli klonila pred takim pritiskom. Pri tem opozarjajo, da obstajajo kljub vsem omejitvam še vedno zelo močni gospodarski odnošaji med obema državama, kar pomeni za gemško trgovinsko bilanco letni aktivum 200 do 250 milijonov mark. Avstrijska vlada se bo najbrže zadalja tega odločila za represalije na tem podli. Smatra se za verjetno, da bo kot odgovor na nemško zaporo meje proti Avstriji odredila prepoved uvoza za vse nemško blago v Avstrijo. Vsekakor pomeni ukrep nemške vlade izredno poostreitev medsebojnih odnošajev

Odmev uvozne prepovedi v Avstriji

Dočim skušajo nekateri listi opravičevati ukrepe avstrijskih oblasti, jih drugi obsojajo kot skrajno škodljive za nemško industrijo

Dunaj, 27. maja. d. Delna prepoved avstrijskega uvoza v Jugoslavijo, ki jo je odredila jugoslovenska vlada z današnjim dnem, je zbudila v avstrijskih gospodarskih, zlasti pa v industrijskih krogih mnogo vznemirjenja. »Neue Freie Presse« ugotavlja, da je s to prepovedjo prizadetega po cenitvah strokovnjakov 50 odstotkov avstrijskega uvoza v Jugoslavijo. Obenem pravi, da je bila prepoved izvoza prašičev iz Jugoslavije v Avstrijo, ki jo je nedavno izdala dunajska vlada, označena le kot začasen ukrep. Prizadetim državam je bilo tudi takoj sporočeno, da se bodo priznani kontingenti lahko pozneje v polni meri izkoristili, češ, da ima prepoved samo namen omogočiti hitrejšo prodajo domače prireje. V ostalem, pravi list, je bila prepoved že omiljena. Na zadnji prašičji trg je bilo že pripuščenih 240 pitanih prašičev iz Rumunije in 400 iz Jugoslavije, za prihodnji teden pa je bilo poleg madžarskih dobav izdanih uvoznih dovoljenj še za 600 pitanih prašičev iz Jugoslavije in prav toliko iz Rumunije.

»Arbeiter Zeitung« piše, da so ukrepi jugoslovenske vlade skoro slični pričetku gospodarske vojne proti Avstriji. Uvozna prepoved, ki jo je izdala jugoslovenska vlada za avstrijsko blago, je glede na pomen avstrijskega izvoza v Jugoslavijo izredne važnosti, ker je bila letos Jugoslavija v prvih štirih mesecih na tretjem mestu, kar se tiče avstrijskega izvoza. Gre zopet za nespetmetno prašičjo vojno, ki se pričena. List ugotavlja, da je avstrijska vlada v zdnjih rednih izdala prepoved uvoza jugoslovenskih rumunskih in poljskih prašičev za 4 mesece, da bi omogočila prodajo domače prireje. Ukrepi avstrijske vlade so že dovedli do zvišanja cen prašičjega mesa in sedaj prihaja še vojna napoved iz Jugoslavije. »Arbeiter Zeitung« poudarja, da bi bila gospodarska vojna s sosedom jugoslovensko državo v sedanjem času za Avstrijo prav malo dobrodošla.

Gradec, 27. maja. s. Večerna izjava »Tagespost« ugotavlja v svojem urodnem članku, da je med sosednjima državama Avstrijo in Jugoslavijo nenadoma izbruhnila trgovinska vojna, ki utesne imeti za industrijsko trgovino zelo hude posledice. Avstrijski agrarni krogi gotovo niso zainteresirani na prevelikem znižanju uvoza jugoslovenskih prašičev, ker Avstrija sama niti od daleč ne more kriti svoje potrebe. Zlasti debelih prašičev. Že več desetletij se je zelo neugodno občil vpliv Madžarske na avstrijsko trgovinsko politiko. Težko je razumeti, zakaj je bila ta prepoved odredjena v korist Madžarske, ki prihaja zaradi svojega majhnega obsega in majhne kpnne moči svojega prebivalstva za nakupovanje avstrijskih industrijskih izdelkov mnogo manj v poštev kakor Jugoslavija. List opozarja na l. 1908 od Madžarske izsiljeno usodopolno prepoved uvoza svinj iz Srbije ter ugotavlja, da ni nobenega naroda, ki bi mislil tako egoistično kakor Madžarska. In tudi nobenega naroda, ki je tolikokrat v svojo lastno škodo nasledil madžarskim vplivom kakor avstrijski. Uvozna prepoved za prašiče iz Jugoslavije se ne more označiti kot srečen ukrep, ki bi lahko koga v Avstriji razveselil. Zaradi tega je treba upati, da bo avstrijska vlada takoj storila vse, da se čimprej konča trgovinska vojna z Jugoslavijo, ki pomeni

za avstrijsko industrijo katastrofalen udarec.

Avstrija popušča

Dunaj, 27. maja. s. Iz vladnih krogov se doznava, da je vlada zaradi splošnega ogorčenja gospodarskih krogov opustila vsako misel na represalije proti Jugoslaviji in ne bo odredila nobenih protiuukrepov. Baš nasprotno bo, kakor se zatrjuje, v želji, da čimprej likvidira konflikt, že za prihodnji svinjski trg dovolila uvoz manjšega kontingenta prašičev iz Jugoslavije. Splošno pa pričakujejo, da bo prepoved uvoza jugoslovenskih prašičev v celoti razveljavljena, da bi se na ta način čimprej omilila napetost in ustvarilo povoljniješe razpoloženje za nova trgovinska pogajanja.

Vekoslav Spinčić

Sušak, 27. maja. n. Nocoj ob 10. je preminul v stanovanju svojega nečaka, direktorja obrtne šole g. Vilka Severja, narodni poslanec in znani nacionalni bоре profesor Vekoslav Spinčić. Pokojnik je bil bivši najuglednejši narodni delavec v jugoslovenskem Primorju in si je stekel največje zasluge za naše narodno probujenje in osvobodjenje.

Vekoslav Spinčić se je rodil 23. oktobra 1848 v vasi Pinčici na Kastavskem in Istri. Studiral je gimnazijo na Reki, bogoslovje v Gorici in Trstu, filozofsko fakulteto pa je dovršil na Dunaju in v Pragi. Kot profesor je bil že svoje čase izvoljen za poslanca v dunajski državni zbor, po prevratu pa je postal član Narodnega predstavništva v Beogradu. Pokojnik je vsa leta delal za probudo hratskega in slovenskega življa v Istri, kjer je častni občan premmogih občin. Bil je ustanovitelj raznih nacionalnih in kulturnih organizacij in sodelnik mnogih jugoslovenskih listov. Tudi pri zadnjih volitvah se je postavil v vrsto nacionalne duhovščine in je bil izvoljen v Narodno skupščino. Ob vsaki priliki, tudi pri pritisku gotovih cerkvenih krogov je zastopal jugoslovensko nacionalno stališče. Vse do zadnjega se je zanimal za razvoj političnega življenja in še na smrtni postelji opominjal svoj narod, naj bo veren kralju in domovini. Velikemu jugoslovenskemu borcu in narodnemu heroju bo ohranjen večni spomin. Slava mu!

Razpust komunistične stranke v Avstriji

Dunaj, 27. maja. AA. Prepoved avstrijske komunistične stranke, ki šteje komaj 20 tisoč članov, je bolj načelna kakor praktična pomena. Ta prepoved je samo prvi korak vlade na poti do zatiranja vseh opozicijskih strank. Hitlerjevski orzan »Droet« pravi, da je prepoved komunistične stranke samo krinka za ukrepe, ki jih privzema vlada proti narodnim socialistom.

Eksodus Nemcev v Dubrovniku

Odločen nastop proti preganjanju književnikov v Nemčiji — Nemci so zapustili kongres Pen-klubov v znak protesta

Dubrovnik, 27. maja. n. Včerajšnja popoldanska seja PEN-klubovskega kongresa je trajala kasno v noč. Takaj v početku je nemški delegat, emigrant Toller, pripomnil, da govori na željo predsednika Wellsa. Mnenja je, da je druga, namreč francoska resolucija, izvršno sestavljena. Tedaj je njegov govor prekinil nemški delegat Busch, ki je izjavil, da bodo morali Nemci odstopiti od svojega pristanka na resolucijo, če bo Toller govoril o razmerah v Nemčiji. Predsednik Wells je zahteval, naj Toller svoj govor nadaljuje, oficijelni nemški delegat pa so vstali in izjavili, da prepuščajo vso odgovornost predsedniku Wellsu, nakar so odšli iz dvorane.

Med zborovalci je nastalo zaradi tega veliko vznemirjenje. Nizozemska delegatka Ammers je skočila pokonci in izjavila, da je to sramota in da pomeni eksodus Nemcev razsulo PEN-kluba, velika večina delavcev pa je protestirala proti njeni trditvi.

Avstrijski delegat Salten je pripomnil, da je že jutraj svari delegate, naj se ne spuščajo v politična vprašanja, ker bi vsaka taka debata privedla do razpada PEN-kluba. Protestiral je tudi proti zadržanju predsednika Wellsa, ki pa je kljub temu ponovno dal besedo književniku Tollerju, ki je nato naglasil, da želi govoriti v prisotnosti uradne nemške delegacije in ne za njenim hrbtom. Nemci so se tu zavzeli za svobodo mišljenja in izražanja, toda realnost v nemški državi je žal docela drugačna. Predlagal je, naj se sejkine in naj se skuša pregovoriti nemško delegacijo, da se vrne na kongres, ker bi ji rad postavil nekaj vprašanj.

Nizozemski delegat Fabricius je pripomnil, da se z izjavo svoje tovarišice g. Ammersove ne strinja, drugi nizozemski delegat Westermann pa se je zavzel za Ammersovo.

Westermannu je Toller odgovoril, da se je nadejal, da se bodo na tem kongresu delegati PEN-klubov zadržali dostojno in da bodo govorili fair, da pa Westermann ni govoril fair, ko je PEN-klubu očital, da propagira za komunizem. Gre za svobodo duha, ne pa za komunizem. Ko je Toller poudaril, da tudi on sam ni član komunistične organizacije, je Westermann zavpil: »Lahko vam, gospod Toller, imate večino za sabo!«

Toller: »Imam sicer večino, toda, saj ste vendar opazili, da ne govorim o razmerah v Nemčiji. Jaz nisem komunist in komunisti tudi niso književniki, ki so bili preganjeni v Nemčiji, kakor Stenhal, Zweig, Wassermann, Bert, Brecht in drugi. Toller je ponovno izjavil, da zaradi odsotnosti nemških delegatov ne govori o razmerah v Nemčiji.

Debata o sežiganju knjig v Nemčiji

Nato se je oglasil k besedi angleški delegat Lynch, ki je pripomnil, da je bil francoski delegat Creimeux preveč popustljiv in da se je napram nemški delegaciji pokazal nedopustno slabotno. Poudaril je, da je treba spraviti prav zaradi tega, ker so Nemci zapustili dvorano, na dan vse stvari. Pravim, je dejal, da Nemcev sploh ni izvolil njihov PEN-klub, nego jih je imenoval Hitler. Če se hočejo sežigati ideje, kakor so se sežigale ideje v knjigah v nemških mestih, tedaj je to še večje barbarstvo, nego je bilo takrat v srednjem veku, ko so se sežigali na grmadah ljudi, ker velike ideje so večne, mi ljudje pa umrli. Vlade se v vseh državah menjajo, intelektualci in njihove ustvaritve pa pomenijo za civilizacijo zelo mnogo in njihovo delo ostane trajno. Najhuje pa je to, če se izjavlja na svobodo misli pritisk, pod klavrskim se danes Nemci. Zaradi tega se v Nemčiji sploh ne morejo razvijati PEN-klubi, kakor bi bilo potrebno. Taki klubi tam sploh ne morejo obstajati, marveč so to le Hitlerjevi klubi.

Zmerni Francozi

Francoski delegat Benjamin Creimeux je v imenu francoske delegacije izjavil, da je treba že zaradi tega, kar se je na seji odigralo, in ker je žal pobudo angleški delegat smeti krinko in odstraniti tipokrižjo. Francoski delegati so prišli iz Pariza s predlogom, naj se nemški PEN-klub, ki je imenovan in neizbran, črta, toda v Testu so se sestali z angleško in italijansko delegacijo in tu so se sporazumeli, da opustijo to nepopustljivo stališče. Posebno se je za to zavzel Wells. V nadaljnjem je govoril kritikoval Wellsovo zadržanje, ker je vztrajal na tem, da se nadaljuje, razprava o francoski resoluciji in tako posredno povzročil, da so Nemci odšli. V imenu francoske delegacije je odklonil slehemo odgovornost za nemški eksodus.

Francoskemu delegatu je odgovoril predsednik Wells z duhovitim govorom, v katerem je poudaril, da je kot predsednik uporabljal tako taktiko zato, da prisili Nemce, da bi govorili jasno in odkrito v duhu pravih PEN-klubov. Predlagal je, naj se prepusti izvršitvenemu odboru odločitev o nadaljnji usodi nemškega PEN-kluba in njegovem sodelovanju v mednarodni federaciji.

Nato je postavil drugo resolucijo kot amandman prvo na glasovanje. Pri tem je poudaril, da je sedaj položaj popolnoma čist, kajti ko je angleški delegat Ould postavil nemški delegaciji dve vprašanji o njihovem zadržanju, so Nemci pobeželi.

Preden pa so prešli k glasovanju, je francoski delegat Jules Romains izjavil, da besedilo druge resolucije nima več nikakega pomena, ker je bilo izpremenjeno. Francoski in drugi delegati so s težkim srcem pristali na to, da se njihova resolucija kompromisno izpremeni, a pristali so je zaradi tega, ker so Nemci izjavili, da ne bodo glasovali proti. Sedaj pa so Nemci odšli in zato je nesmiseln vsak kompromis.

Delegat zagrebskega centra dr. Juraj Andrašy je se menil, da bi bilo morda mogoče najti izhod iz te situacije in pripraviti Nemce, da se povrnejo na sejo ter je zato predlagal, naj se obe resoluciji spoji. Predsednik Wells pa o tem ni hotel ničesar slišati, marveč je drugo resolucijo

stavil na glasovanje. Resolucijo je do danes podpisalo 21 delegacij. Zanj je glasovalo 10, proti njej 2, 10 delegacij pa se je vzdržalo glasovanja, češ, da smatrajo, da po odhodu Nemcev nima več pomena sedanja resolucija, ker ne odgovarja prvotnemu tekstu. Wells je nato zaključil nočno sejo.

Zahvala Židov

Zasedanji kongresa se je danes dopoldne ob 10.30 nadaljevalo. Predsedoval pa je namesto Wellsa škotski delegat Mayer, ki je takoj spodbel dal besedo palestinskemu delegatu Shalomu Ashu. Ash je imel dolg in sjajen govor, v katerem je uvodoma izrazil hvaležnost židov krščanskemu svetu, ki je tako enotno in složno nastopil proti preganjanju židov v Nemčiji. Opisal je njihovo položaj in poudaril, da nikoli noben narod ni postal veliki, če je druge preganjal. (Ploskanje.) Zavzemal se je za svobodo duha in naglasil, da so vsi književniki sveta ena sama velika družina ter da se zaradi tega nadeja, da bodo PEN-klubi zastavili vse svoje moči, da preprečijo nadaljnje preganjanje židov v Nemčiji, ki je huje, kakor iz bilo preganjanje židov v nekdanji carski Rusiji.

Protest nemških svobodnih književnikov

Avstrijski delegat Sonka je tedaj stekel na tribuno in prečital telegram, ki ga včeraj ni smel prečitati in v katerem protestirajo nemški književniki Wassermann, Zweig in drugi proti preganjanju židov in književnikov v Nemčiji. Predsedujoči delegat Sonki ni pustil dalje govoriti. V fitnem hipu je vstopil v dvorano nemški delegat Schmidt-Pauli in izročil Mušertju pismo, ki ga je za takoj prečital. Nemška delegacija na kratko službeno potrjuje, da je zapustila kongres, ker da ji je bilo onemogočeno sodelovanje.

Strahovita obtožba nemškega režima

Predsedujoči škotski delegat je spričo tega dal besedo delegatu nemških književnikov, ki so bili preganjeni iz Nemčije, Tollerju. »Obžalujem,« je dejal, »da ne morem Nemcem povedati v obraz, kar sem hotel in da ne bom mogel slišati njihovega odgovora. Očitajo mi, da sem komunist. Čeravn nisem, in ne govorim proti Nemčiji, nego proti njenemu sedanjemu strahotnemu režimu, ki uničuje duhovno svobodo. To, kar se sedaj dogaja v Nemčiji, je zločin, kakršnega ne pomeni človeška zgodovina. Ponovno naglašam, da so bili iz Nemčije izgnani književniki in ne le komunisti. Rad bi vedel, ali bodo Nemci sedaj, ko se vrnejo domov, nastopili proti zatiranju književnosti in protestirali proti sežiganju knjig. Knjižni sežigala sama neodgovorna mladina, marveč je o priliki tega zločina govorila govoril aktivni nemški minister Göbbels.« V svojem nadaljnjem govoru je Toller omenil preganjanje profesorjev in umetnikov in njihovo solidarnost, ko so skupno z drugimi zapustili Nemčijo, čije sramota ne morejo prenašati. »Mi živimo v času nacionalizma in rasne pobesnosti. Zaradi tega se ne le v Nemčiji, marveč po vsem svetu prikaže od PEN-klubov, da bodo pokazali dovolj pozuma in se dvignili proti vsemu, kar je na svetu nečloveškega in brezčutnega. Milijoni v Nemčiji ne smejo ne govoriti, ne pisati kar mislijo in so izpostavljeni vsemu mogočemu priganjanju.«

Zaključil je z besedami: »Pa vendar verujem, da se bo svet nekega dne osvobodil, da bo zmogla resnica, da bo triumfiralo človečanstvo.« Njegov govor so sprejeli zborovalci s ponovnim odobravanjem. Nalo je bila seja zaključena.

Popoldne so si delegati ogledali mesto in se odpeljali na izlet v Cavtat. Zvečer je bil prirejen banket v Kuparih.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 27. maja. AA. Društvo »Boj za nemško kulturo« izjavlja, kakor poroča Wolffov urad, glede na eksodus nemške sekcije Penkluba s kongresa v Dubrovniku, da je predsednik Wells nepravilno podelil besedo komunistu Tollerju, ki ni član kluba. To se mora smatrati kot izživljanje in nameravana žalitev nove Nemčije in nemške sekcije Penkluba.

Čsl. demarša v Berlinu

Praga, 27. maja. g. Češkoslovaški poslanik v Berlinu dr. Mastny je po nalogu svoje vlade posetil zunanje ministrstvo v Berlinu, da obrazloži češkoslovaško stališče glede na zadnji govor Hitlerja v državnem zboru, v katerem je omenil tudi brniski proces. V zunanjem uradu so mu izjavili, da se kancelar Hitler nikakor ni hotel vmešavati v notranje zadeve drugih držav, temveč je hotel le opozoriti, kako lahko pride v javnem mnenju do napačnega razlaganja o organizaciji narodno-socialističnih napadnih čet. Dr. Mastny bo ta začasni odgovor sporočil svoji vladi.

Volitve senata v Gdansk

Gdansk, 27. maja. AA. Jutri se vrše volitve za 79 mandatov gdanskega senata. Splošno se pričakuje, da bodo Hitlerjevi pri volitvah prioblihi. Hitlerjevska stranka skuša pomiriti tiste, ki se boje, da bo prevzem oblasti v Gdansk po narodno-socialistični stranki povzročil incidente s Poljsko. Pri tem se sklicujejo na to, da je Hitler sam izjavil, da se noče vmešavati v politiko Gdanska, vendar pa so v poljskih krogih skeptični in ne verjamejo Hitlerjevemu.

Otvoritev Zagrebskega zbora

Zagreb, 27. maja. t. Dopoldne so svečano otvorili pomladansko razstavo Zagrebskega zbora, ki ji je priključena tudi velika obrtna razstava, katero je organizirala zveza hrvatskih obrtnikov v proslavo 25-letnice svojega delovanja. Otvoritve so se udeležili kraljev zastopniki

Proti reviziji mirovni pogodbe

Beograd, 27. maja. p. Za veliki antirevizionistični miting, ki se bo vršil jutri v Beogradu pred Kneževim spomenikom, vlada v vsej beograjski javnosti veliko zanimanje. Svojo solidarnost je izrazilo nešteto nacionalnih organizacij iz vse države ter je samo v teku današnjega dne dobil akcijski odbor nad tisoč brzojav. Shod bo otvoril predsednik osrednjega odbora Narodne Odbrane vojvoda Ilija Trifunac, nakar bodo govorili Gjorgje Tatareac, zastopnik Rumunije, nadalje znani nacionalni delavci in književnik Nikola Bartulović, češkoslovaški narodni poslanec Josef David, predsednik zveze vojnih dobrovoljcev Lajo Lovrić, komisar udruženja rezervnih oficirjev, upokojeni general Josim Gajić, član osrednjega odbora Narodne Odbrane dr. Ivan Marija Čok, predsednik saveza vojnih invalidov Božidar Nedić, nadalje dr. Slavko Zupanski, odvratnik iz Velikega Bečkereka, Ivan Malinar, publicist iz Zagreba in Uroš Bjelić, generalni tajnik Narodne Odbrane. Danes popoldne je krožilo nad Beogradom več letal beograjskega Aerokluba, ki so metala nad mestom letake, pozivajoč prebivalstvo k čim številnejši udeležbi, da na ta način jugoslovenska prestolnica poudari očakano voljo vsega jugoslovenskega naroda, da je treba revizionistični kampanji enkrat za vselej praviti konec. Govore bodo prenašale vse tri jugoslovenske radi-postaje.

Novi statut Osrednjega urada za zavarovanje delavcev

Na kratko smo v »Jutru« je poročali, da je minister za socialno politiko in narodno zdravje potrdil novi statut Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki je stopil v veljavo dne 27. maja. Ta statut ureja poleg poslovanja Osrednjega urada tudi poslovanje okrožnih uradov za zavarovanje delavcev.

Z novim statutom, ki je izdan na osnovi in v okviru zakona o zavarovanju delavcev iz leta 1922, so interesi po dolgotrajnih prizadevanjih dosegli znatno olajšanje administracije zavarovanja in skromno razširitev avtonomnega delokroga okrožnih uradov. Slejkoprej pa ostane aktualno vprašanje temeljitve reforme zakona samega, s katerim edino je mogoče zadovoljivo rešiti vsa pereča vprašanja zavarovanja in zadovoljiti zahtevam prizadevitih interesov. Novi statut prinaša za to le nekaj korektur, v kolikor mu to dopušča zakon, in sicer v onih točkah, ki so le preveč napenale dosednji centralizem v upravi zavarovanja.

Novi statut predvideva skrčenje števila okrožnih uradov v ukinitvijo manjših in življenja nesposobnih uradov. Normalno naj bi na posamezni urad odpadlo najmanj 20.000 članov. Ta določba pa je bolj teoretičnega nego praktičnega pomena, ker so se do danes izjalovili skoro vsi poizkusi zmanjšati število okrožnih uradov. Za notranjo upravo uradov je zanimiva določba, da smejo ravnateljstva teh uradov izdati posebne poslovničke, ki pa morajo biti seveda v skladu s statutom, s službeno pragmatiko in z vsemi drugimi odredbami Osrednjega urada, tako da je avtonomna vsebina teh poslovnikov že v naprej zelo omejena. Nova je odredba, da je delokrog ravnateljstva okrožnih uradov v osebnih vprašanjih pojačen in razširjen. V pristojnosti Osrednjega urada spada po novih predpisih samo definitivna namestitev uradnikov in zdravnikov ter provizorično in definitivno imenovanje ravnatelja, češ zadržanja in glavnega knjigovodje, dočim je provizorno nameščenje uradnikov pridržano pristojnosti okrožnih uradov na osnovi odobrene sistemizacije.

Novi statut je poostilrile one predpise, ki urejajo pobiranje prispevkov in njih predodkazovanje Osrednjemu uradu, odnosno Delavski zbornici in Borzi dela. Okrožni uradi predpisujejo namreč prispevke za zavarovanje za primer bolezni ali nesreče, prispevke za Delavsko zbornico in Javno borzo dela, v lastnem delokrogu pa smejo razpolagati samo z bolniško-zavarovalnimi prispevki, dočim vsi drugi dohodki predstavljajo tujo imovino, katero je redno vsak mesec sproti predkazovati na račun Osrednjega urada. Dosedaj so okrožni uradi mnogo grešili s tem, da so zaradi nedostajanja sredstev za potrebe bolniškega zavarovanja uporabljali tudi tujo imovino in bili s tem pogosto zapleteni k nečestitljivemu gospodarjenju. V novem statutu je poskrbljeno, da okrožni uradi ne bodo mogli več tako neomejeno razpolagati s tujo imovino. Statut dopušča, da okrožni uradi z Osrednjim uradom obračunavajo na ta način, da njegovo imovino prvenstveno nalagajo v pupilarno varne denarne zavode na področju urada samega. Osrednji urad je statutarno pooblaščen, da more izvajanje teh predpisov izsiliti s posebnim odposlancem, ki bi posloval na sedežu okrožnega urada in kontroliral pravočasno in pravilno obračunavanje z Osrednjim uradom.

Interesenti so zlasti ostro kritizirali ono določbo starega statuta, po kateri so aktivni uradi nosili primanjkljaj pasivnih uradov. Ta določba je v novem statutu nekoliko omiljena. Predvsem morajo aktivni uradi 50 odstotkov svojega prebitka prvenstveno uporabiti za dotacijo lastnega rezervnega fonda. Šele ostanek čistega dobička ima še vedno služiti tudi v določi, s katero je zvišana vsota, do katere sme razpolagati ravnateljstvo teh uradov brez posebnih odobritev Osrednjega urada. Za ljubljanski urad je ta vsota zvišana od 100.000 na 500.000 Din. Okrožni uradi, ki svojih primanjkljajev ne morejo več kriti s sredstvi iz rezervnega fonda, morajo avtomatično pristopiti k zvišanju bolniško-zavarovalne premije. Na ta način ima biti povečana lastna odgovornost okrožnih uradov in njih samouprave.

FOTO — AMATERJI!

Razvijanje, kopiranje filmov in plošč kakor tudi povečanje slik izvršujemo najbolje in po zmernih cenah.

Drogerija „ADRIJA“

LIUBLJANA
Selenburgova ulica 1

6343

KR. BANSKA TKALNICA PREPROG DRINSKE BANOVINE V SARAJEVU

Obiščite

razstavo sarajevskih preprog

v veliki dvorani hotela Uniona

od 27. maja do 31. maja, od 9. do 12. in od 2. do 7. ure zvečer.

Sprejemamo naročila na 24-mesečno odplačevanje brez naplačila.

6483

Položaj na Barju

Vode še vedno naraščajo — Velika stiska prebivalstva — Pomožna akcija ljubljanske mestne občine

Ljubljana, 27. maja.

Položaj na Barju je bil ob 9. zvečer neizpremenjen. Vode v ogromnem delu še vedno naraščajo. Zapadna stran Barja, zlasti Crna vas in Lipe tja do Podpeči so še vedno pod vodo. V Crni vasi je 20 hiš popolnoma odrezanih od vsakega prometa in se vrši promet samo s čolni. Po glavni cesti od Mokarja do Podpeči je promet z vozili začasno ustavljen, ker stoji voda tamkaj do pol metra visoko. Voda je udrla v mnoge hiše v Crni vasi in stoji do 30 cm visoko. Tudi mnogi hlevi so poplavljeni. Nekateri kmetje so popoldne že prepejali živino na varnejše kraje. Pod vodo je tudi Hauptmanca, kjer je voda na travnikih in poljih 50 do 75 cm visoka.

Ižica se je razlila na daleč in dosegla že šolski vrt na Barju. V šolo samo voda ni udrla in je dostop k njej še prost z Ižanske ceste. Če ne bo nadaljnjih nalivov, bo ostala Ižanska cesta intaktna. Pod vodo pa so: Perucijeva pot, črnovaška cesta proti Podpeči, cesta na Hauptmanco ter mnoge stranske poti. Zivnorejci so v veliki stiski zaradi krme. Stara krma jim je že pošla in so bili sedaj navezani le še na novo, ki pa je pod vodo. Uvedena je že obširna akcija, da dobe jutri ponesrečenci zadostno množico krme, ki jo bo dala na razpolago mestna občina ljubljanska.

Ogroženemu prebivalstvu in vsem je poslala mestna občina ljubljanska na razpolago 10 čolnov za prevažanje ljudi. Mnoge mlekarice, ki so dopoldne še prišle v mesto, so mogle dospeti le s težavo domov. Leseni mostovi čez nekatere potoke so zaradi narastlega vodovja dvignjeni. Ta-

ko so morali most čez Farjevec obložiti z 32 težkimi kamenitimi ploščami, da ga ni odnesla voda. K sreči doslej ni zaznamovali nobenih nesreč. V primeru večje katastrofe pa je že organizirana obsežna reševalna akcija. Ravno sedaj se je izborna obnesla telefonska naprava v šoli na Barju, od koder je bilo mogoče takoj obvestiti merodajne činitele, da so ukrenili vse potrebno za hitrejši odtok vode. Popoldne si je ogledal poplavljen kraj ljubljanski župan gospod dr. Puc v spremstvu več uradnikov.

(Glej tudi poročilo na tretji strani)

Velike poplave na Dolenjskem

Novo mesto, 27. maja.

Zaradi neprestanega velikega deževja so izstopili iz svojih strug vsi potoki, predvsem pa Krka, ki je domala poplavlila vsa polja in vrtove kraj svojih bregov, ponekod je pričela vdirati tudi že v hiše. Kmetje iz vasi, ki stoji ob bregovih Krke, so že včeraj zaradi grozeče poplave spravili živino iz hlevov in jo preneljali v vasi, ki so bolj na varnem. Kraji, ki jih ljudje imenujejo Krekovo, so že sedaj vsi pod vodo. Silno vznemirjeni so vaščani v Dramah, Hrvatskem Brodu in vse tja do Rake, zlasti pa v Kostanjevici, kjer je voda že vdrla v nekatere hiše.

V samem Novem mestu je narasla Krka že za 1,20 nad normalo, v drugih krajih pa celo do 2 m. Voda še vedno narašča in, če ne neha deževati, je pričakovati, da bodo poplave postale še katastrofalne.

Občni zbor profesorskega društva

Ljubljanska sekcija Jugoslovenskega profesorskega društva se je izrekla odločno za državno in nacionalno vzgojo naše mladine

Ljubljana, 27. maja.

V dvorani Trgovskega doma se je vršil danes skoraj ves dan občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslovenskega profesorskega društva. Navzočih je bilo okrog 250 članov, večinoma profesorjev ljubljanskih srednjih šol, v prav lepem številu pa so bili zastopani tudi profesorji iz Maribora, Celja, Novega mesta, Murske Sobote in od drugod.

Za predsednika je bil izvoljen g. prof. Karol Pečovnik, za podpredsednika dr. Čermelj, za tajnika pa g. prof. Brumc, Kermičeva in dr. Tončič. Predsednik je pozdravil navzočega prosvetnega načelnika gosp. Mazija, ki je zastopal ministra prosvete in bana ter prof. dr. Stergarja iz Zagreba kot zastopnika glavne uprave profesorskega društva, nakar je prof. Vinko Marinko obširno govoril o kvarnih zunanjih vplivih na našo srednješolsko mladino, ki jo skušajo odbiti domovini in oslabil mih državljansko zavest. Zahteval je, da naj se postavi v novelo zakona o srednjih šolah jasna določba, da mora srednja šola vzgajati jugoslovensko mladino v duhu državnega in narodnega edinstva. Šolska mladina mora dobiti v roke tako slovestveno zgodovino, da bo krivo tolmačenje raznih avtorjev v separatističnem duhu že vnaprej nemogoče. Vzporedno z vzgojo v duhu narodnega in državnega edinstva mora biti socialna vzgoja naše mladine. Učence je treba pri vsaki priliki opozarjati na velike socialne naloge, ki čakajo našo državo, da zadosti principu socialne pravičnosti, obenem pa tudi pokazati, kaj je naša država v tem pogledu že storila. Opozarjati je treba dalje tudi na veliki pomen, da se naša srednješolska mladina organizira v Sokolu.

Po referatu o nacionalni vzgoji mladine g. prof. Marinka je bila odposlana vdanost ministru prosvete pa brzojavni pozdrav.

O referatu prof. Marinka se je razvila nato daljša debata, v katero so posegli dr. Solar, dr. Anton Dolar, dr. Breznik in gospa profesor Premrujeva, nakar je bil izvoljen odtok za narodno vzgojo, obstoječ iz g. Čermelja, Jerana, Marinka in dr. Breznika.

Sedlo je poročilo predsednika sekcije prof. Ivana Grafenauerja, ki je prečital tudi resolucijo centralnega profesorskega društva v Beogradu. Njegovo izčrpano in obširno poročilo je bilo soglasno sprejeto, enako tudi kratko poročilo tajnika prof. Vladimira Lapajeta. Iz poročila blagajnika inspektorja Vrhovnika je razvidno, da je društvo v priči do dobrih finančnih razmer. Na predlog člana nadzornega odbora prof. Kobala je bila podana odboru razrešnica s pohvalo.

Sledila je volitev odbornikov in namestnikov, katerim je potoke mandat. Na predlog prof. g. Josipa Breznika je bil izvoljen soglasno za novega podpredsednika prof. dr. Čermelj. Volitev treh odbornikov pa se je vršila z listki ter so bili izvoljeni g. profesorji Karol Pečovnik, Filip Peric in dr. Franc Novak, za namestnike ucravneza odbora na g. profesorji Anlenc, Jurkovič, Petkovšek in Rupnik. V nadzorni odbor so bili izvoljeni g. prof. Lovše, dr. Savnik in Mašera; za namestnika g. prof. dr. Turk in Gmeza.

Na obč. zboru je bila sprejeta naslednja resolucija:

resolucijo:

I. Jugoslovensko profesorsko društvo, sekcija ljubljanska, je na svojem rednem občnem zboru dne 27. maja, proučivši referat prof. Marinka, sklenilo:

Poslovanje ljudskih zavarovalnic

Banska uprava dravske banovine razglša:

Odredba II. No. 2238-1 od 15. maja, objavljena dne 17. maja, je pravilno razumeti tako, da od dneva izdaje te odredbe ne smejo registrirane pomožne in zadržne zavarovalnice s temeljnim sistemom dokladnega kritja, sklepiti nadaljnjih, to je novih zavarovalnih pogodb po dosedanjih pravilih in pravilnikih, ker se bodo sedanja pravila morala ponovno pregledati ter spraviti v popoln sklad z zakonom, ki brez izjeme predpisuje kapitalno kritje. Poslovanje prizadetih reg. pomožnih blagajin pa s tem nikakor ni ukinjeno ter veljajo dosedanja pravila za vse že sklenjene zavarovalne pogodbe nemoteno naprej. Seveda bo pa potrebno, da se bodo vse po dosedanjih pravilih sklenjene zavarovalne pogodbe morale s primernimi določili, ki jih bo predvidevati v novih pravilih, prevesti na temelj novih pravil, torej na sistem kapitalnega kritja.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Polagoma se bo vreme razjasnilo, brez posebnih padavin, temperatura se bo dvignila.

Naši kraji in ljudje

Velike nevarnosti naraščajočih voda

Nevarne poplave ob Iški — Katastrofa v Loški dolini — Cerkniško jezero v obsegu, kakršnega ne pomnijo najstarejši ljudje

Ljubljana, 27. maja. Ker se je Ljubljana po barjanski vasi močno razvila in posestnikom v prvi vrsti poplavila travnike in njive, so Barjani dopoldne intervenirali pri odboru za osuševanje Barja, da odredi otvoritev zatvornice pri trnovski policijski stražnici. Ko so zatvornice odprli, se je začela skozi mesto valiti ogromna vodna masa vode. Pritisk vode pod tromostjem je bil tako silen, da je voda popolnoma odplavila provizorični jez. Napravo, ki je služila za dovažanje betona v Ljubljanično strugo, so morali delavci z vrvmi privezati ob desnem bregu, drugače bi jo bila voda odnesla. Ljubljana je od davi do popoldne narastla za 1 m nad normalo. Kljub temu, da je zatvornica v Grubarjevem prekopu popolnoma odprta, je še vedno opaziti naglo naraščanje Ljubljane, ki je sprejela vse velike množine voda, prihajajočih iz Notranjske.

V Vevčah in pri Zalogu se je situacija popoldne tudi spremenila.

Ljubljana je tudi tam narastla za 1 m nad normalo ter poplavila vso bližnjo okolico.

Cesta od Zaloge proti Lazom je poplavljena in je promet oviran.

Po poročilih iz Tomišlja je hudournik Iška poplavljal vso ravan od Strahornja, Vrbljane, Tomišlja do Bresta. Drveči hudournik je porušil most na banovinski cesti med Brestom in Tomišljem. Kmetovalci so občutno prizadeti, ker so poplavljeni vsa polja in travniki ob Iški letos že tretjič.

V širini 3 km je Iška nanosila mnogo zemlje in kamenja. Že prve pomladanske poplave pred 14 dnevi so napravile na njah ogromno škodo. Kmetje so morali krompir, ki je bil sprijen, pobrati in novega posaditi.

V nevarnosti je imetje in tudi življenje.

Vas Lipe, ki leži na levi strani glavne ceste proti Podpeči, je pod vodo. Voda je udrla že v več hlevov in tudi v hiše. Ljudje se prevažajo v čolnih od hiše do hiše.

★

Stari trg pri Ložu, 27. maja. Loška dolina, zlasti vasi Dane, Podcerkev, Nadlesk in Podub, so silno prizadete po novi povodnji, ki je nastala po tridnevni neprestanih hudih nalivih. Potok Obrh se je razlil v ravnini okoli Dan po vsem polju.

Cela ravan od Dan do Poduba in Kozarščice je spremenjena v veliko jezero.

Voda stoji po njivah do meter visoko. Najhuje so prizadeti prebivalci prvih treh vasi, ker je voda vdrla tudi v hiše in hleve. Ljudje so obupani, kajti voda bo stala delj časa, ker je ne more sprosti požirati že od prejšnjih poplav močno zamašeni požiralnik Golobina, ki je podzemski odtok Obrha. Vsa voda se oteka iz Loške doline v Cerkniško jezero, ki je tudi dosegljivo po tridnevni nalivih svoj največji obseg, kar ga ljudje pomnijo.

Že pred vojno, pred kakimi 20 leti, je bila izvršena delna regulacija potoka Obrha v njega spodnjem delu pri Golobini. Tudi požiralnik sam so na mnogih mestih močno razširili in razstrelili sifone. Ta dela so toliko koristila in so bila take važnosti, da so za nekaj desetletij povodnji v Loški dolini bile preprečene. Odnosno da je Obrh le neznatno prestopil svoje bregove.

Sedaj pa se je pokazala nujna potreba, da se znova popolnoma preuredi struga Obrha in da se še bolj razširi požiralnik Golobina. Pri hidrotehničnem oddelku

banske uprave leže že izdelani načrti, izgotovljeni so tudi proračuni o stroških. Na zadnjem zasedanju banovinskega sveta se je banski svetnik g. Ivan Remžgar zavzemal za ugodno rešitev regulacije Obrha in Golobine ter so bili v banovinski proračun stavljeni primerni krediti. Zeleti bi bilo, da bi se banska uprava čim prej lotila izvršitve načrtov.

★

Rakek, 27. maja.

Po vsej Notranjski so bili strahoviti tridnevni nalivi.

Tu in tam so se pojavili tudi pravi cikloni.

Vsi veliki in mali potoki so naglo naraščali ter se izlivali v Cerkniško jezero. Prebivalstvo Planinske kotline pa obupno zre v bodočnost, kajti nalivi so povzročili veliko povodanj ter se je Unec razlil in spremenil v veliko jezero, ki je zajelo vso Planinsko kotlino. Voda še vedno narašča, kajti velike množine vodnih mas prihajajo s Pivke in deloma tudi iz Cerkniškega jezera. Pod vodo stoji meter visoko mnogi travniki in njive.

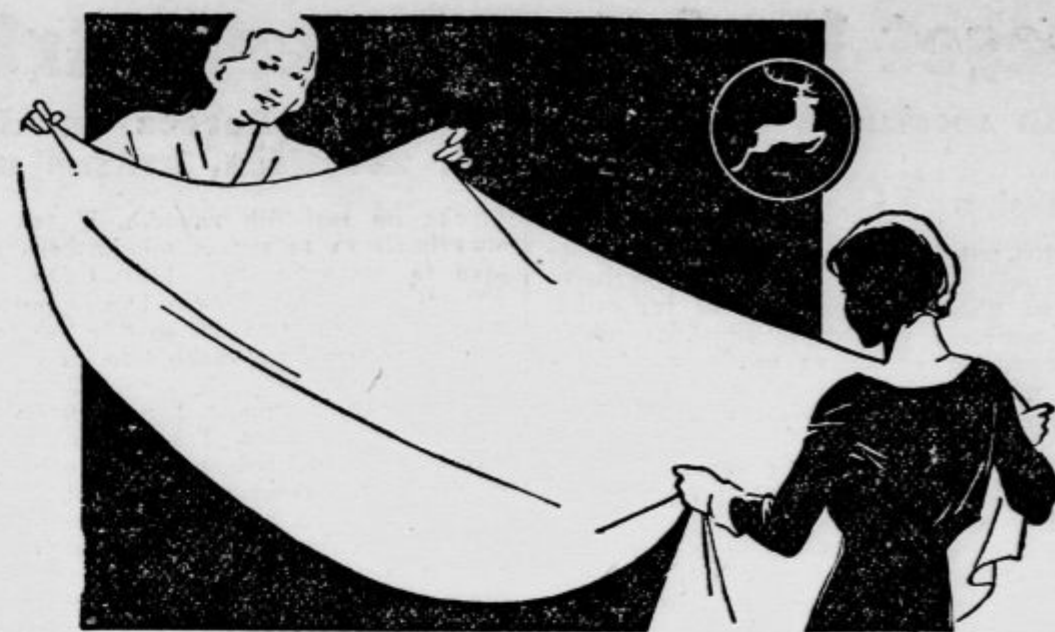
Nevarnost poplav v Savinjski dolini

Celje, 27. maja.

Neprestano deževje zadnjih dni je povzročilo, da je Savinja s pritoki v noči na soboto močno narastla in pri drugem železniškem mostu stopila iz struge. Pri mestnem parku je voda skoro že dosegla breg. Če bo deževalo še dalje, utegnejo nastati hude poplave.

★

Poročila o velikih nevarnostih bodo najbrž še sledila iz raznih drugih krajev. Poplavne nevarnosti objasnjujejo tudi vremenski podatki članka na 4. strani.

Vsaka gospodinja mu ostane zvesta!

Po pravici! Lepo čisto — dolgo dobro ohranjeno perilo: vse veselje, ki ga ima gospodinja s svojim dragocenim perilom, izvira iz Schichtovega terpentinovega mila.

Torej: Pazite prav posebno na izvorni ovij in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se vam ni bati ponarejenih mil.

..ampak poprej za namakanje: Ženska hvala!

SCHICHTOVO
TERPENTINOVO MILO

STJ 5-33

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

Za binkošti na Vinico v Belo Krajino

k odkritju spominske plošče pok. nadučitelju Francu Lovšinu

Ljubljana, 27. maja.

Ljudje onstran Gorancev so znani kot izredno plemeniti, dobri in hvaležni, kar nam dokazuje nedavni primer pri fotoamaterskem izletu, ko so Zalučani skoro korporativno prišli v Metliko na kolodvor

da se ne bi Belokrajinci najprej obračali na njega. Svetloval je vsakemu, vsakemu je bil prijatelj in oče. Ustanovil je na Vinici pred skoro štiridesetimi leti čitalnico, nato gasilno društvo, kmetijsko podružnico, posojilnico in Sokola. Radi svojega kremenitega jugoslovenskega preprčanja je bil tudi od avstrijskih oblasti preganjan, vendar pa ni klonil kljub temu, da je bil oče petih otrok in je s tem tudi njih postavljal v nevarnost. Njegov sin, ravnatelj g. Evgen Lovšin, je danes za ves črnomeljski srez, pod katerega spada tudi Vinica, banovinski svetnik in enako poln ljubezni do teh krajev, kakor njegov pokojni oče.

Pok. Francu Lovšinu, ki je umrl v Ljubljani 7. septembra 1931., bodo Vinčani na binkoštno nedeljo odkrili spominsko ploščo, da se na ta način oddolže spominu moža, ki je vse svoje življenjsko delo dal le v prid Bele Krajine in posebnost Vinice. Vabijo tudi Ljubljance, da jih na ta dan obiščejo in se poklonijo spominu tega velikega moža s široko slovanško dušo, nato pa da se s njimi razvesele v kolu in narodnih igrah.

France Lovšin

k sprejemu, da se na ta način oddolže pomoči Ljubljane, izkazane jim pred tremi leti, ko jim je v vas skoro do tal pogorela.

Vinica je eno najbolj znanih in najlepših mest Bele Krajine. Še v avstrijskih časih, ko je le uro daleč od nje bila Schulvereinska šola v strahu in trepet našim narodno zavednim ljudem, je bila Vinica močna jugoslovenska trdnjava. Izredno velike zasluge za to ima nedvomno pok. nadučitelj Franc Lovšin, ki je prišel sicer iz Ribnice v te kraje, vendar pa jih je tako vzljubil, da je v njih 41 let vzgajal Belokrajince v prosvetnem, gospodarskem in nacionalnem pogledu.

Tipična belokrajinska hiša

redno velike zasluge za to ima nedvomno pok. nadučitelj Franc Lovšin, ki je prišel sicer iz Ribnice v te kraje, vendar pa jih je tako vzljubil, da je v njih 41 let vzgajal Belokrajince v prosvetnem, gospodarskem in nacionalnem pogledu.

Franc Lovšin, rojen 1863. leta, je prišel na Vinico kot mlad učitelj in je tam takoj pričel z intenzivnim nacionalnim delovanjem. Pokojnikovo narodno in prosvetno delo se je prevajalo med tremi višinskimi rodovi, pa ga je narod tako vzljubil, da sploh ni bilo zadeve in vprašanja.

Skupina vaščanov

Največji rudarski zaslužek

V primer obupne bede v Zagorju — Z živili za 135 Din in z gotovino 60 Din živi 14 dni 11članska družina

Zagorje, 26. maja.

Zagorska občina je od premoževne krize najbolj prizadeta in ne spada samo med najbolj obubožane kraje naše banovine, marveč cele države. In to vse zaradi tolikih delavskih redukcij. Od 1700 delavcev v letu 1924, jih je danes delno zaposlenih le še okrog 600. Pred štirimi leti je bila ustanovljena tudi steklarina, pri kateri je imelo poprej redni zaslužek do 400 delavcev. Za delavci, ki so bili tekom zadnjih let vrženi na cesto, je okrog 2500 družinskih članov. K občinskemu zdravniku prihaja vsak mesec toliko bolnikov z ubožnimi listi kakor v nobeni drugi občini. Tekom meseca marca se je n. pr. na ubožne liste zdravilo 180 bolnikov, dočim imajo v drugih občinah bolnikov brez vsakih sredstev po 5 do 10.

Zaradi silne bede občinski odbor ne more sestaviti proračuna, obrtniki zapirajo svoje poslovne prostore, pa tudi vsi javni delavci bodo morali opustiti vsako delovanje. Rudarji, ki spadajo že v tretjo in četrto generacijo poklicnega delavstva, zaradi katerega se je kraj tako naglo razvil, so v brezupni bedi in da je ta beda zajela tudi trgovce in obrtnike, je popolnoma jasno, če pomislimo, da zaslužki rudarjev, ki še delajo, znašajo mesečno komaj po nekaj dinarjev na glavo vsakega družinskega člana.

V primer naj služita plačilna listka dveh rudarjev. Eden je zaslužil v polovici meseca, ker je napravil vse šhte, ki so bili sploh mogoči, in ker je delal v akordu, 307,85 Din. Od tega je plačal za bolniško

Telesno zaprtje, slaba prebava, abnormno razkrakanje in gnloba v črevesju pomnožena vsebina kisline v želodčnem soku, nečistost kože na obrazu, na hrbtu in prsih, čerastosti tur, marsikateri katari, motne sluznice preidejo z uporabo naravnih »Franz Josefovih grenčic«. Stevilni zdravniki in profesorji uporabljajo »Franz Josefovih grenčic« že desetletja pri odraslih in otrocih, obeh spolov z največjim uspehom. »Franz Josefovih grenčic« se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Nenavaden dogodek med westfalskimi Slovenci

Redkokdaj se pripeti tam gori, na nemškem severu, kjer gine zadnji slovenski rudarski rod, kaj veselja. Westfalija je mrka, nebo sivo, zemlja rdeča. Ljudje trdi, žuljavi, na tisto zemljo, ki jim daje ali ne daje kruha, prikovani. Kakor kmet v njivo, tako je rudar zamaknjen v rov, ki mu je skoro vse življenje. In najsi mu je srce še tako polno ljubezni do domovine, vztraja le tam, kjer more živeti. doma ali v tujini, ki ga nikoli ne more sprejeti za svojega, ki ga zmirom bolj ali manj bije — njegova: tujca — izseljenca.

Tako je vztrajal na rdeči westfalski zemlji tudi Janez Antlejš, ki se je rodil 3. junija 1888. l. v prijazni slovenski vasi Prevorje. Polnih trintrideset let živi že v bogati Westfaliji s svojo pet let mlajšo zvesto družino Marijo Antlejš, roj. Klaužar iz vasi Vetrnik.

Kot petnajstleten fant je Janez Antlejš že okusil težko delo v trboveljskih rovi. Leta 1873 se je prvič pogreznil v jamo in ostal »knap« do pozne starosti. Kopal je v Zagorju in Hrastniku, potem spet v Trbovljah dokler tudi njega nista poglajala bedna slovenska zemlja in nemški gospodar v tujino za kruhom. Tako je med tisoč slovenskih fantov prišel tudi Janez Antlejš v Leoben okusat tamosnjeno grenko življenje kot Slovenec, ki je moral, kakor povsod opravljati najtežja pa tudi najbolj odgovorna dela.

V Prevorjah pa se je dne 14. januarja 1883. l. oženil z Marijo Klaužarjevo, s katero je leta 1900 odšel v Westfalijo, kjer se je pogreznil kot pionir v delo za veliko Nemčijo. — Ali kljub vsem križem in težavam sta stala ona in njegova žena Marija letos zlato poroko.

Zlatoporočnica Janez in Marija Antlejš

v krogu svoje številne družine in westfalskih Slovencev, ki so slavljenca priredili krasen predvečer njunega pomembnega spominskega dne.

Pred hišo se je zbrala vsa kolonija z rudarsko godbo na čelu in pevskega zbora. Slovenska in nemška pesem sta starčoma priklicala marsikak grenak in lep spomin na njuno tuda polno življenje, ki ga vendarle venča mirna starost in devet krepkih, zdravih otrok, ki so vsi preskrbljeni. Deseti je umrl.

Vsa slovesnost se je vršila v njunem stanovanju. Obred je opravil domači župnik. Spominske slavnosti se je udeležil tudi Dorstfeldski višji župan dr. Eichhof po svojem zastopniku, ki je jubilarntoma izročil krasno, v usnju izdelano spominsko knjigo. Višek slavlja pa je bil, ko je slavljenca bila izročena diploma paderbornskega nadškofa Casparja, ki je z diplomom izročil zlatoporočencema tudi znesek 150 mark (okrog 3000 Din).

Prav tako so se ju spomnili tudi tamošnji trgovci z darili, dalje razna slovenska in nemška društva. Hiša je bila vsa polna cvetja.

S primernim darilom je slavljenca počastila tudi Zveza jug. del. in podp. društev v Nemčiji, katere član je Janez Antlejš od dneva njene ustanovitve. Kako velike simpatije uživata oba Antlejševa, priča to, da se dogodek ni razvil le v slovensko narodno manifestacijo ampak je zlasti bilo opaziti složnost nemškega in slovenskega delavca v boju za socialne in narodove pravice.

Nam pa, ki smo v domovini, nam slavljenca moreta biti v odkrit ponos. Določna odlike najvišje cerkvene in tudi posvetne oblasti, naj služita za vzgled vsem tamkajšnjim Slovincem, a prav tako nam, ki nas tujec več ne bije, more pa nas odlikovati za naše pošteno delo.

Naj Janez in Marija Antlejš živita v kovaškem, z rudniki in plavži obdanem Dorstfeldu pri Dortmundu še dolga leta zdrava, westfalskim Slovincem in domovini v čast.

Deset let intenzivnega skrbstva za mladino

Delo mestnega mladinskega urada — Pereča vprašanja našega mladinskega skrbstva — Zavodi, zavetišča, krušne matere, kolonije

Ljubljana, 27. maja.

Letos poteka deset let, kar so bili položeni prvi temelji mladinskemu skrbstvu mestne občine ljubljanske. Ob tej priliki smo naprosili vodstvo mladinskega oddelka mestnega socialnega urada za kratek očet vseh razvoja, ki ga je ta važna panoga javnega dela doživela v tem času, in smo izvedeli tole:

Mladinsko skrbstvo kot samostojna panoga ima svoje početke šele po vojni, oziroma po prevratni dobi. Predvojna Ljubljana je samo sporadično, bodisi iz lastnih nagibov ali pa po nujno nastalih potrebah posvečala pažnjo posameznim mladinskim vprašanjem, toda tudi to le v okviru splošnega socialnega skrbstva.

Prvi temelji sistematičnega mladinskega skrbstva so bili položeni v letu 1923. v zvezi z reorganizacijo celokupnega socialno-političnega urada. Takrat se je organiziral mladinski oddelak s posebnim referentom in, so se vsa vprašanja mladinskega značaja, ki so bila do takrat raztresena po raznih drugih referatih, koncentrirala v enem oddelku, kakor n. pr.: dnevna dežja zavetišča, izredne podpore, varuštvo itd. V vseh teh letih do l. 1928. se je delalo na izgraditvi posameznih sistemov mladinskega skrbstva. Vrednotenji razmer v občini se je v tem času število uradništva socialno-političnega urada zmanjšalo, vsled česar je nastal v razvoju izgraditve mladinskega skrbstva zastoj.

Intenzivno in sistematično delo v tej panogi se je prav za prav pričelo v letu 1928, pod sedanjim županom, ko je občinski svet z vsjo širokogrudnostjo in liberalnostjo razumevanjem za velike potrebe omogočil najširšo delavnost socialnemu uradu, še posebno pa mladinskemu oddelku.

Mladinski oddelki se v prvi vrsti posvečajo svoji moči zbiranju materiala o položaju mladine v Ljubljani. Slika je bila porazna. Največji del one mladine, ki se je zatekala na pomoč k mestni občini, posebno pa mladina predšolske dobe, je bil nujno potreben najširše pomoči socialne in higienske. Otroci, prepuščeni ulici in sluhajni dobroti, niso bili na robu fizičnega in moralnega propada. Treba je bilo najti sredstva in možnosti, da se ti otroci rešijo vpliva dosedanjih vzgoj in jih postavimo v popolnoma drug milje. Del teh otrok smo pospravili po zavodih, en del oddali v rejno, ostale pa razmestili po dnevnih dežjih zavetiščih.

Tu je mladinski urad organiziral tri sisteme skrbstva: zaprtega, polodprtega in odprtega sistema.

Zaprta sistem skrbstva, t. j. zavetišča, oziroma prekrbna otrok v stalnih zavodih, je sicer dober in potreben, vendar tako različen in tuji otroški duši, da ga je treba smatrati le za začasen izhod iz položaja, v katerega so otroci zašli brez lastne krivde. Pri oddaji otrok v zavode, nas je v prvi vrsti vodila misel preventivnega skrbstva, t. j. hoteli smo preprečiti, da bi otrok duševno in telesno ne zaostal vsled razmer, v katerih je sedaj živel. Preiskrbi ga je bilo treba tako, da bo postal koristen in pridoben član človeške družbe.

Dežja zavetišča

Slaba stran zaprtega sistema mladinskega skrbstva je ta, da se otrok iztrga iz družine in tako rekoč kasarni v zavod, kjer se otrok ne razvija individualno, ampak po splošnih, kolektivnih predpisih. Uspeh take kolektivne vzgoje je vedno dvomljiv, posebno če je vzgojna smer in nazor vodstva zavoda enostranski, velikokrat tudi absolutna ter na ta način onemogoča in celo ubija vsako individualnost otroka. Kot protitež temu sistemu skrbstva naj navedemo rejništvo, o katerem bomo pa govorili pozneje.

Zaradi pomanjkanja lastnega in modernega zavoda smo bili primorani, oddajati otroke v že obstoječe zavode in sicer: Lichtenurnov zavod, Marijinski, banovinski dežji dom, Zavod za zdravstveno zaščito mater in dece. Vsi ti zavodi so v Ljubljani. Nadalje smo oddajali otroke v zavod Solških sester in Repnjah (gospodinjstva šola), Zavetišče sv. Jožefa v St. Vidu, dežja zavetišča na Viču, moralno defektno dečo v Banovinsko vzgajališče v Ponovičah.

Na tem mestu je potrebno in umestno, da poudarimo še enkrat nujno potrebo po lastnem dežjem domu, kjer bo dana možnost koncentracije vseh otrok v enem samem zavodu in pod enotno upravo in možnost kontrole mestne občine same. Izkoristiti bo treba priliko, ki se nam nudi, da preuredimo hotel Tivoli v dežji dom, kjer bi se dalo z majhnimi žrtvami idealno rešiti to najbolj perečo vprašanje mestne občine.

Ako pogledamo proračunske postavke zadnjih treh let, se nam pokaže slika, ki jasno govori o potrebah naše mladine ter o možnosti, da vzdržujemo lastni dežji dom s sredstvi, s katerimi vzdržujemo zdaj

otroke po različnih zavodih. V teh letih smo imeli za ta sistem mladinskega skrbstva te postavke: 1930 120.000 Din, 1931 190.000 Din, 1932 204.256 Din. Upoštevati pa moramo pri tem, da so bile vse te postavke prekoračene vsako leto za najmanj 10 — 15.000 Din.

Drugi važni sistem, t. j. polodprti sistem, so dnevna zavetišča. Tak sistem je eden najbolj priporočljivih, ker se tu otroku nudi možnost, da ostane v družini, čež dan pa je oskrbovan v zavodu, kjer se mu nudi možnost učenja in celo delne prehrane. Pod vodstvom strokovne učiteljice ponavljajo otroci šolsko snov, se igrajo, delajo izlete in so sploh pod vzgojnimi vodstvom voditeljice zavetišča. Seveda ne smemo pozabiti, da je delo teh učiteljic zelo težavno, ker so v enem zavetišču koncentrirani otroci vseh razredov in šol, obenem pa, da se vračajo zvečer v družino, kjer vladajo seveda čisto druge razmere.

V Ljubljani imamo štiri dnevna dežja zavetišča in sicer: pri Sv. Florijanu, na Prulah, v Sp. Šiški in na Taboru. Ta zavetišča ne odgovarjajo v polni meri vsem zahtevam srednje dobrih zavetišč z ozirom na prostore, higienske razmere in drugo. Položaj se je nekoliko izboljšal, ko se je zavetišče v Sp. Šiški preselilo v novi Sokolski dom. Ravno tako se namerava premestitev zavetišča na Taboru v Sokolski dom. Zavetišče pri Sv. Florijanu se bo, če bo dana finančna možnost, renoviralo in razširilo in se je v ta namen že sklenila pogodba z lastnikom hiše, od katerega smo vzeli v najem dva večja prostora. Na ta način bo mogoče likvidirati zavetišča na Prulah, ki absolutno ne odgovarjajo namenu, in ga premestiti v novo urejene prostore pri Sv. Florijanu. V vseh štirih zavetiščih se preskrbuje 200 otrok. V proračunu smo imeli postavke: leta 1930. 150.000 Din, leta 1931. 240.000 Din, leta 1932. 209.000 Din.

Prihranek v letu 1932. si moramo razlagati na ta način, da so odpadla vsa večja popravila, potem meze delavcem, ki so donosali kruh in hrano v zavetišča, ker se je ta donos izravnal z lastnimi močmi iz mestnega zavetišča za onemoglo.

V dnevna dežja zavetišča se sprejemajo v prvi vrsti otroci, pristojni v Ljubljani, katerih starši so čez dan z doma ali na delu in tako bi bili otroci brez varstva in nadzorstva. V drugi vrsti pa otroci, katerih starši so brez zaslužka in jim služi preskrba njihovih otrok v teh zavetiščih kot nekaka indirektna podpora.

Rejništvo

Najidealnejši sistem mladinskega skrbstva je pa odprti sistem t. j. rejništvo. Pri tem sistemu se vzdržuje princip ohranitve rodne celice, če tudi ne lastne. Osireteli otroci, nezakonski, zapuščeni ali pa moralno ogroženi se odvzamejo rodbinam ter oddajo bližnjim sorodnikom ali pa tujim rodbinam. V mladinskem uradu imajo že celo kartoteko rejnic, ki prosijo za otroke. Seveda je potrebna pri oddaji otroka na dežlo, kjer je točna in stroga kontrola nad vzgojo in prehrano teh otrok otežkočena, velika previdnost. Sodelovanjem Higienškega zavoda nam je ta postel nekoliko olajšani. Veliko smo tudi pridobili s tem, da smo na lastne stroške izvažali zaščitno sestro, ki je sedaj polno za poslena pri higieni zaščiti otroka. Absolutno in nujno je treba nastaviti še eno zaščitno sestro, ki bi bila dodeljena mladinskega uradu in bi delala na socialni zaščiti otroka. S tem bi bila omogočena točnejša evidenca in kontrola vseh naših rejnic. Kajti prijetjejo se primeri, da rejnice izkoristajo na ta ali oni način otroka, podeželske občine pa v večini primerov nimajo smisla in se ne brigajo zato, kako rejnice ravnajo z otroki. Naloga zaščitne sestre bi bila, ugotoviti čim ostrejšo kontrolo in tesnejšo zvezo med uradom in rejnicami.

Pri razpravljanju o vprašanju rejništva moramo poudariti velik porast števila rejnic. Ta porast je v zvezi z vedno večjim obubožanjem, ki je posledica splošne krize ter rastočega števila nezakonskih otrok. Tudi število moralno ogroženih narasla iz leta v leto, kar pomenja, da moramo mladinskemu skrbstvu posvečati vedno večjo pažnjo, da ne bo občina v poznejših letih primorana plačevati trikratne cene zaradi prevelike štetljivosti pri reševanju tega vprašanja. Naj govore številke: V letu 1930. je znašala postavka za rejništvo 40.000 Din, v letu 1931. je znašala postavka za rejništvo 95.000 Din. V letu 1932 je znašala postavka za rejništvo 150.000 Din. Pripominjamo, da je bila ta postavka v letu 1932. izrabljena že v prvi polovici leta, kar pomeni, da je bil lani izkazan porast rejnicov za 100 odst. Tudi v letošnjem letu se čuti vedno večja potreba po oddaji otrok v rejno, ki se postruže paralelno s poostrojitvijo gospodarskega in socialnega položaja ljubljanskega prebivalstva. Ravno ta raste tudi število moralno-

defektna deca. Mladinski urad je samo v letošnjem letu v dobi pičlih treh mesecev interveniral v 20 primerih za internacijo moralno pokvarjenih otrok (tatvine, vlom, vlačugarstvo, nemoralno življenje itd.).

Iz vsega gornjega je razvidno, da bo mestna občina morala na temeljitejši način pričeti z reševanjem mladinskega vprašanja, oziroma mladinskega skrbstva, žrtvovati bo morala še večje vsote, da se vsaj deloma zmanjša število onih otrok, ki še danes tavajo brez nadzorstva, oskrbe in vzgoje po Ljubljani.

Mladinski urad intenzivno sodeluje z generalnim varuhom z vseh zadevah varstva, tožb za alimentacije, intervencij samostojno pri nezakonskih očetih, oziroma pri njihovih starših ali sorodnikih za preskrbo nezakonskega otroka. Ustvaril je takorekoč nekako neoficielno posvetovalnico za zakonske in nezakonske matere v vseh socialnih in z njimi zvezanih pravnih vprašanjih. Tu ni mogoče popisati vseh primerov, ker je vsak zase čisto individualen in ga ni mogoče podrediti nobeni metodi.

Počitniške kolonije

Mladinski urad je že leta 1928. pričel z organizacijo zelo važnega vprašanja, t. j. vprašanja počitniških kolonij. Že v letu 1929. je organiziral lastne počitniške kolonije na Gorenjskem in na morju, tako da je na razne mestne občine krožilo lepe in brezkulne počitnice v teh štirih letih nad 1000 otrok.

Počitniške kolonije imajo svoj početek že v predvojni dobi, ko je bivši župan Ivan Hribar kupil v krasni legi v bližini občine Cerklje počitniški dom »Sagrad«. Že takrat je občinski svet uvidel potrebo počitniških kolonij in je za tedanje razmere

Majniško vremensko presenečenje

Rekord padavin — Nevarne poplave na Barju

Ljubljana, 27. maja.

Zvitorepi sušec in muhasti april nemoteno nista pripadala tako slabega in deževnega vremena ko ljubni maj. Navadno je res maj tudi zelo moker, toda letos je dosegel v pogledu padavin izreden rekord. Zanimiv in poučen je pregled vremenskih beležk meteorološkega zavoda za dobo od 1920. do letos. Maj 1920. je bil pravi krasen in solnčen. Bilo je 70 mm dežja in 11 deževnih dni. Naslednje leto 1921. je bilo padavin dvakrat toliko, a le 15 deževnih dni. Prav krasen in lep je bil maj l. 1923. Takrat je padlo v vsej dobi najmanj dežja, namreč 58 mm v 8 dneh. Naslednja leta pa po vrsti beležijo te-le številke padavin (v deževnih dneh):

148 (15), 139 (13), 109 (18), 124 (20), 206 (24), 714 (14), 1458 (20), 838 (13), lani pa padavin 1252 in 18 deževnih dni.

Kot preludij k dvodnevnim silnim nalivom se je v četrtek na praznik ob 1.45 pojavila prva, do 5. jutraj trajajoča ploha. Nato je bilo ves dan nestanovitno, deloma solnčno, deloma oblačno vreme. Gosta megla je nato zvečer zagnala vso barjansko ravan. Kdor je gledal ta pojav z Grada, je imel pač izreden užitek, ko so valovi goste megle stali čisto nizko nad travniki tako, da so barjanske hiše iz megle širlele kot kaki otroški. Te megle pa so se kmalu dvignile visoko v zrak in čez nekaj časa se je pokazalo jasno, zvezdasto nebo.

Vsako je pričakoval, da bodo nestopni lepi in solnčni zadnji majniški dnevi, ko je ponovno opazoval zvezde. Toda od zapada so pridrevili gosti črni oblaki, ki so zastirali ves horizont. V petek ob 2.40 jutraj se je vili prva silna ploha. Začelo je v gostih kurkih deževnih in tako silo, da so zjutraj Ljubljana in njeni pritoki že močno narasli. In neprestano je deževalo dva dni, z malim preledkom večer. Ob 15. večeraj je prenehal dež in je bilo nekoliko jasno do 16.40, nakar so se nalivi začeli brez presledka ponavljati v večji ali manjši silovitosti. Najhujši naliv je trajal snoči od 21. do 22. Ogromne mase dežja so padle v 24 urah od 7. večeraj do 7. davi, namreč kar 892 mm, torej veliko več kot l. 1931. ves majnik. Skupaj v dveh dneh pa je padlo prav 113 mm dežja. To znači, da je v 48 urah padlo na ozemlje ljubljanske občine s površino 40 km² 45.200.000 l dežja!

Letošnji majnik izkazuje že sedaj najvišje število padavin napram vsem ostalim letom od 1920. naprej. V 16 dneh je letos že padlo 2524 mm dežja.

Dva dni trajajoči nalivi so ponekod povzročili, da so reke in potoki prestopili bregove in poplavlili na široko polja. Ljubljana je v gornjem toku okoli Bervkižl proti Podpeči prestopila bregove in se na daleč razlila po travnikih in njivah. Tudi Črna vas in Lipe so večinoma pod vodo. Iška kot hudoournik je prinašala v

Barju ogromne mase vode. Tudi ona se je razlila po ravnini. Prav tako je lizica poplavlila nekatere kraje. Hevptmanica je precej pod vodo. Tam je poplavlila njive in travnike, tako da kmetje ne morejo nakušiti sveže trave za govejo živino. Po nekaterih njivah stoji 30 do 50 cm visoko. Bati se je, da bo ta poplava na Barju napravila znatno škodo, zlasti če nastopi po nalivih močna vročina, da bi se zemlja spnila in se tako prideli zapelki. Silni nalivi so bili tudi okoli Horjula in Polhovca grada. Po nekaterih mestih je voda zalila barjanske stradone, da je promet nekoliko oviran, zlasti je težaven za pešce.

Sava v splošnem se ni hudo nerasla. Dosegla je pač skrajne meje svoje struge. Pri Zalogu Sava nevarno odplavlja vse vodne mase svojih pritokov in niso savski mlini Perlesov, Plevnikov in Stelotov ogroženi od povodni. Ljubljana je od Vevd dalje do izliva ponekod poplavlja bližnje travnike in njive. Ker se je popoldne nekoliko zjasnilo in so prenehali nadaljnji nalivi je nevarnost kakih večjih poplav odsmarjena. Pričakovati je, da bo v kratkem nastopilo lažje vreme. Zaenkrat pa barometer še vedno kaže nizko stanje 133.3 mm.

Nesodobna prestolnica zanimivost

Beograd, 26. maja.

Ob vsem prizadevanju prestolnice občinske uprave, da bi čim prej pometla iz bohotno se razvijajočega vlemesta ostankes nesodobnosti, ki marsikje še kvarijo splošno ugodni vtis, je tak nesodoben ostanek je n. pr. ljudska šola na Karaburmi.

Karaburma je predmestje, ki se razteza od novega pokopališča po obronkih bulbulderskega griča tja proti Dunavu, novemu pančevskemu mestu. Tu je bilo nekdanje beograjsko morišče, kjer so izvrševali smrtno kazen za zločince, pa je bil kraj vedno bolj redko naseljen. Karaburma je danes prestolnice predmestje, že precej gosto posejano s stavbami, s poimenovanimi ulicami in vsemi ostalimi pridevki vlemestnega predmestja. Prebivalstvo pripada seveda večinoma nemovitim, delavskim slojem. Je pa toliko številno, da se je že pred leti pokazala nujna potreba, da dobi ta kraj svojo lastno ljudsko šolo. In Karaburma jo je res dobila. Toda kje! Karaburmska osnovna šola, ki ima šest oddelkov in zahaja vanjo okoli 250 šolskih otrok obeh spolov, je že lepo število let nastanjena v enonadstropnem poslopju, v katerem se nahaja v pritličju »kafana Lavadinovič«, torej navadna predmestna krčma. Poleg krčme v pritličju so v hiši še neki drugi obratni prostori, menda majhna trgovinica in še nekaj podobnega. V prvem nadstropju pa so šolski prostori. Na drugi strani ulice je pa tudi krčma,

Zdravilišče — kopališče

za srce in žene

Tatzmannsdorf

(Burgenland)

Mineralne, močvirne in naravne oglenično-kisle kipele kopelji. Nizka penzijska cena vključno zdravilne kopelji. Prospekte in pojasnila daje: Zdraviliščna direkcija ali zdraviliščna komisija Bad Tatzmannsdorf, Burgenland, po vseh potniških in prometnih birojih kakor tudi Österr. Anzeigen-Ges. A. G. Wien I. Brandstätte 8. 177

kjer se ne zbira samo cvet karaburmskega prebivalstva in odkoder se slišijo v šolske prostore razne stvari, ki niso ravno najprimernejši pripomoček k otroški vzgoji.

Javnost je leto za letom opozarjala mestno občino na neprimernost nastanitve šole v takih prostorih, toda mestni očetje so odlagali in odlagali rešitev tega perečega vprašanja, dokler ni prišlo tako daleč, da se je celo poslopje samo, v katerem je nastanjena šola, spuntalo proti taki uporabi. Poslopje je začelo pomaloma razpadati in je mestna občina tako prisiljena iskati za šolo drugih prostorov, odnosa seziidati novo šolsko poslopje. Občina se je odločila, da postavi za šolo novo poslopje.

Ze pred leti so industrialci bratje Ivkovič darovali občini zemljišče 2800 m², da bi se na njem zgradilo šolsko poslopje. Ker pa to zemljišče leži v pasu, ki je rezerviran za železniške potrebe in se do poteka dveh let ne sme nič zidati v njem, se bo za novo šolo moralo dobiti drugo zemljišče, ali pa bo treba počakati poteka dveh let, da se bo videlo, ali se bo moglo zemljišče uporabiti v namen, kakor so ga darovali bratje Ivkovič. Občinska uprava je že odredila, da se izdelajo načrti za šolo. Gradivo za novo stavbo se bo dobilo od starih stavb, ki jih je občina dala podreti, opeko pa bo dobavila občinska opekarna »Pionir«. Tako bo stvar za občino znatno cenejša. Karaburma pa izgubi na ta način znamenitost, kakršne menda ni v vsej državi: šola nad krčmo.

Dijaško letovanje na morju v Martinšči

Dijaško letovišče na morju v Martinšči pri Sušaku bo tudi letos imelo svojo sezono. V mesecu juliju, — od l. do 30. — se sprejemajo sami dijaki srednjih šol, — v mesecu avgustu — od l. do 30. — dijakinje srednjih šol in deca obokale spola osnovnih šol. Vsek mesec se sprejme največ 500 dijakov. Sprejemajo se samo zdravi otroci, zato mora imeti vsakdo, ki hoče na morje, imeti zdravniško potrdilo o svojem zdravstvenem stanju. Pristojbina za enomesečno bivanje v letovišču znaša 750 Din in potni stroški tja in nazaj. V tem znesku so pa obsežni prav vsi potrebni stroški za stanovanje, hrano (petkrat na dan), kopanje, pouk v plavanju in sportnem treningu, uporaba čolnov, poleg tega še dva izleta na morju s parobrodom, eden celodnevni in eden poldnevni. Najbolje je, ako posamezne srednje šole organizirajo tako enomesečno letovanje za svoje dijake. Prijave za oba meseca se sprejemajo samo do 15. junija t. l. V to svrho mora vsak dijak ali dijakinja izpolniti posebno prijavnico in jo oddati direktorju ali profesorju šole, ki organizira tako letovanje ali pa direktno Higieniskemu zavodu v Zagrebu, Mirogojska cesta 4, ki daje tudi vsa potrebna pojasnila, ali pa oblastnim odborom Podmladka Rdečega križa, ki tudi lahko sestavljajo skupine po 20 do 30 dijakov ali dijakinj s potrebnim nadzorstvom za enomesečno bivanje na morju. Po prijavi bo potem dotični aspirant že prejel vsa potrebna navodila.

Naše morje

Crikvenica

največje kopališče na Jadrani, 4 in pol ure vožnje od Zagreba via Plase. 30 hotelov in penzionov. Tega leta velike svečanosti in znatno znižane cene informacije in prospekte pošilja Zdrav. poverjenstvo in hoteli sami.

HOTEL MIRAMAR, tel. 11. Suprte lječično parku i kupalištu penzija u glavnoj sezoni: 85 — 95 Din ekskl.

DCM DR. SEIDL: 50 sob s tekočo vodo. Kopelji, garaže. Penzion v predsezoni 85 do 90 Din.

HOTEL PENS. ESPLANADE viza-viz plaže. Popoln komfor. Tek. voda. Garaže. Popolna oskrba v gl. sez. 85—95 Din.

HOTEL PENSION SLAVIJA. 25 moderno opremljenih sob s tekočo vodo. Kopelji, garaže. Informacije gratis.

PARK HOTEL CRNKOVIC viza-viz kopališča. Dopl. kuhinja. Cene predsez. 65-70 Din. gl. sez. 80-90 Din. Prospekti.

PENSION REST. WIEN. Nova moderna zgradba. Viza-viz kopališča. V sobah tekoča voda. Informacije gratis.

PENSION ADRIA, tel. 10. Penzija u glavnoj sezoni: 75 — 90 Din ekskl. UPRAVA: A. CH. URBANETZ. ISTA UPRAVA: PALACE HOTEL, ZAGREB

HOTEL-PENSION IVANČIĆ. V bližini pristanišča in kopališča. Tekoča voda. Popoln penzion od 60—90 Din.

HOTEL-PENSION CRIKVENICA, nedaleč od pristanišča. Moderno opremljene sobe. Popolna oskrba od 60—75 Din.

PENS. REST. JURJANEC, novozgrajeno moderno urejeno poslopje s elegantno opremo. Tekoča voda. Penzion v predsezoni 65—80 Din.

PENSION DANICA. Kopanje pred samo vilo. Popolna oskrba 60—70 Din. Prospekti gratis.

PENSION EUROPA I. IVANČIĆ, neposredno ob kopališču. Mirna mešana hiša. Popolna oskrba od 75—85 Din.

PENSION »WIMMER« nasproti kopališču: 5 lepih vili. Popolna oskrba 75—85 Din.

HVAR

HOTEL KOVAČIĆ

odlična udobnost... dobra hrana... nizke cene. Prospekte na zahtevo! 129

Ob 50letnici mature

Ali je mogoče? Pol stoletja je preteklo, odkar smo mladi abiturienti ljubljanskega učiteljskega po srečno prestani maturi zapuščali Ljubljano z zrelostnim izpričevalom v žepu ter se razkropili na vse strani ljubljene domovine, da nastopimo trnjevo pot učitelja in vzgojitelja svojega naroda. In danes se vračamo kot siloviti starčki v to starodavno častljivo mesto. Polagoma se polni za nas sestanek pripravljen in slavnostno okinčana dvorana. Ob dolgi s snežnobelim prtom pokriti ter z okusnim namizjem in duhtečim cvetjem obloženi mizi je razvrženih 23 stolov. In glej! Le 13 teh je zasedenih, 10 jih pa žalostno sameva z lepimi svežimi vencic ob naslonih v spomin na 10 umrlih sošolcev in tovarišev. — Resno se ogledujemo in pozdravljamo tovariši, saj se mnogi izmed nas niti ne poznamo več; minula desetletja, starost in nagubana lica storila so nas med seboj nepoznane. Za nami ležijo davno pretekli dnevi in danes smo se zbrali, da vzbujamo prijazne spomine na častljivo mesto Ljubljano in njega vrlo prebivalstvo, da izkažemo nehlinjeno pietetdo do našega draga učiteljskega in njega zvesto učitelstvo ter da se prisrčno spominjamo skupnega mladostnega življenja in mladostnega stremljenja!

O, zlati čas mladosti! Kakor sanje ležiš za nami in nobene želje te ne morejo pri-

čarati nazaj! O, prekrasni dnevi, ko je svet tako lep v cvetju ležal pred nami, ko so ideali žareči stali pred našo dušo, ko je mladeniška moč menila doseči nebesa! Oh, za pajčolanom, ki bodočnost zakriva, je ležalo marsikatero grenko presenečenje, marsikatero sladko upanje je propalo in ideali so se razpršili v nedosegljivo daljavo! Zato se zateče v tihih urah spomin tal, ko rad nazaj k modrim višavam mladosti, nazaj v nepovračljiv čas, ko je duša splavala navzgor proti oblakom! Srečen oni, ki je našel v tistem času pravega prijatelja! S skupnim življenjem in stremljenjem, s skupno živino srečo, s skupno trpečo žalostjo, koliko je s tem pridobil notranji človek! Kako lahko se odpre v mladosti srce prijatelju, in kako je potrebno mladencu tolažiti, svetovati, skupno žalovati! Kako poveljevalno je vžarijena mladost od spomina na priprosto veselje, ki smo ga skupno živili! Če bi bila sreča navezana na posvetna dobra, če bi bilo najti srečo izven nas, koliki izmed nas bi se potem radi spominjali našega skupnega studiranja! Mi pa se ga radi spominjamo! In to rišče, v katerem smo se zbirali in preživeli morda najpomembnejši odlomek našega življenja, je sicer izginilo iz površja, toda ljubki spomini se nam še vedno vzbujajo na tisto mogočno poslopje tam na sedanjem Vodnikovem trgu, v katerem so nam dragi učitelji prižigali plamen idealizma, v katerem smo si pridobili znaten del

naše izobrazbe. Če tudi je v novemsem času zaznamovali nekateri napredek v ustroju učiteljske, — vendar se z veseljem spominjamo z nemanjšo hvalečnostjo našega bivšega starega učiteljskega ter dragih mož, ki so delovali na njem!

In tu se v duhu spominjamo našega pokojnega direktorja, našega »starega« Blaža Hrovata. Bil je to mož odličnega znanja in zlatega srca, ki nas je vse v ljubzni oklepal. Spominjamo se pokojnega prof. Leopolda viteza Gariboldija, najboljšega med boljšimi, ki ga je dišlo poleg srčne dobrote odlično in vsestransko znanje; kakor radi smo poslušali njegova zanimiva in temeljita predavanja iz zemljepisja in zgodovine! Kdo izmed nas mu ne dolguje posebne zahvale! Pozabiti ne smemo prof. Edvarda Sambarberja, pesnika in tedanjega profesorja nemščine. Čeravno Nemec, je bil pravičen napram nam slovenskim kandidatom ter čeprav strog in natančen, je bil vedno prizanesljiv izpraševalec pri izpiti ter je na ta način marsikateremu kandidatu rešil njegov obstanek. Spominjamo se dalje redkobesednih in resnobnih profesorjev Viljama Linhartu in Josipa Celestina. Prvi je poučeval prirodopisne vede ter pedagogiko, drugi pa matematiko. Oba sta bila sicer strah za manj nadarjene kandidate, toda tudi njima smo ohranili hvaležen spomin. In slednjič se z veseljem spominjamo našega dobrega »ata«, strastnega nujlačja, prof. verouka Klemenciča,

Antona Nedveda, prof. petja in glasbe, Julija Schmidta, prof. telodabte, ter Josipa Kronbergerja, prof. risanja in lepisija. Vsem tem imenovanim in neimenovanim ter vsem tedanjim vadničnim učiteljem Tomišču, Gerkmanu, Eppichu in Simi doprinašamo z veseljem izraze naše ljubezni in naše hvalečnosti, ki je trajala do sedaj in ki ne bo ugasnila do konca naših dni! Ta trenutek naj bo posvečen tudi spominu naših dragih nekdanjih sošolcev in tovarišev, ki so že davno zapustili to solzno dolino ter se preselili v boljše življenje! Vsem tem dragim nam pokojnim profesorjem, učiteljem in tovarišem našim: Slava njihovemu spominu!

Mi pa, ki nas je usoda ohranila do današnjega dne, hočemo obnoviti obljubo zvestobe, ki smo si jo dali o priliki našega razstanka pred 50. leti. Trdno se obklesimo kot sošolci in prijatelji drug drugega v zvestobi in ljubezni, dokler tudi nas ne obišče bela žena, da nas preseli v kraj, kjer ne bo trpljenja in žalosti!

Kdo ve, komu izmed nas bo čez leto dni dana prilika, da se tedaj na tem mestu zopet snidemo in vidimo? — Toda: Mlad ali star, kaj brigajo nas časi! Duh svež še je, izdajnikji so lasi, Kako pač hitro glava osivl!

Pa le hitite kodri, se srebiti! Saj samno ni, srebro si pridobiti. Mlad ali star, pa še le v

Milijonsko premoženje za slovensko kulturo

Ustanova Josipa in Marije baron Švegel — Za naš muzej — Za znanost in umetnost — Za Dečji dom kraljice Marije — Najplemenitejše nacionalno in humano dejanje našega časa

Ljubljana, 27. maja

Med Slovenci so redki ljudje, ki bi bili preširokogrudno radodarni in naše narodne in kulturne namene. Mecenov imamo, da bi jih človek prešel na prste. Zato bo naša javnost toliko bolj presenečena, ko izve, da je z nedavno smrtjo baronice Šveglowe, soproge barona Josipa Šveglave, pripadalo našemu nacionalnim, kulturnim in socialnim svrhom veliko, milijonsko premoženje. Da je do tega prišlo, gre v veliki meri zaslugi uglednemu nacionalnemu delavcu, odvetniku g. dr. Egonu Staretu, izvrševalcu oporoke pokojne baronice Šveglowe, ki je s svojimi strokovnimi nasveti in s svojim aktivnim sodelovanjem dosegel, da je ves življenjski uspeh izrednega slovenskega človeka, kar je vsekakor bil baron Josip Švegel, po mnogih odisejah, da se tako izrazimo, na koncu spet prišel v narodno in kulturno last našega naroda.

Baron Josip Švegel

Tajni svetnik baron Josip Švegel je bil iz znane, ugledne gorenjske rodbine, ki je doma v Gorjah pri Bledu. Rodil se je dne 29. februarja 1836, študiral je v Ljubljani in na Dunaju in je v svojem življenju napravil kariero, kakršne so bili v zgodovini le redkokdaj deležni otroci slovenskih hiš. V mladih letih je bil avstrijski generalni konzul v Aleksandriji, nato pa je bil do deljen zunanemu ministru v službovanju. Pozneje se je aktivno udeleževal domačega in državnega političnega življenja, postal je deželni in državni poslanec, bil je član gosposke zbornice in tajni svetnik ter je imel izredno velik vpliv na Kranjskem in na Dunaju. Kot odlični pravnik in visoko cenjen diplomat je sodeloval z dunajsko vlado pri sklepanju raznih mednarodnih konvencij, tako konvencij s Turčijo, Italijo, Rumunijo in Nemčijo, sodeloval je pri Šueškem kanalu, pri svetovni razstavi leta 1873, pri avstrijskem Lloydju, posebno pa leta 1878 pri Berlinskem kongresu. V priznanje njegovim velikim zaslugam za Avstrijo ga je avstrijski cesar povzdignil najprej v viteški, pozneje pa v baronski stan. Dasi je baron Švegel izhajal iz preproste slovenske hiše, sta mu njegova visoka inteligenca in markantna zunanost omogočali resničen plemenitasti nastop.

V svojih mlajših letih se je baron Josip Švegel marljivo in plodovito udeleževal na polju slovenskega slovstva in je po raznih listih svojega časa (»Novice«, »Slovenska Bčela«, »Glasnik slovenske itd.«) objavil pesmi, polne iskrenega mladeniškega slovenskega in slovaškega navdušenja, ter zanimive potopise, za katere je kot diplomatski uradnik vsak čas našel in doživel dovolj gradiva. Tesne razmere političnega življenja na tedanjem Kranjskem so bile krive, da je Josip Švegel nazadnje zapustil narodne vrste in prešel v nemški tabor. Da pa niti tedaj, ko je bil na višku svojih življenjskih uspehov in političnih časti, nikdar ni pozabil svojega slovenskega porekla in da je vse do konca gorela v njem močna domovinska ljubezen in živo, resnično rodoljubje do svoje ožje domovine kot sin lepe Gorenjske je ekscelenc Švegel z dejanjem pokazal prav zadnja leta svoje življenja, predvsem s formulacijo svoje poslednje volje.

Za naš muzej, znanost in umetnost

Ko je baron Josip Švegel ob začetku svetovne vojne na Dunaju umrl, je zapustil za seboj za naše skromne razmere ogromno premoženje. Imel je hiše na Dunaju, v Ljubljani, veleposestvo v Gorjah, v Voloskem pri Opatiji, kot navdušen ljubitelj starin in umetnin pa je imel tudi bogate zbirke preprog, umetnin in drugih dragocenosti iz vseh kultur sveta. Za svojo generalno dednino je postavil svojo soprogo Marijo, ki je bila po rodu Italijanka iz avstrijskega južnega Tirola ter je bila iz znamenite rodbine plemenitih de Battisti di San Giorgio. Baronica Marija je bila izobražena žena in je v svoji mladosti slovela kot izredna krasotica. Ko je baron Švegel ob svoji smrti postavil svojo soprogo za glavno dednino ter se munificentno spomnil tudi svojih sorodnikov Šveglav, za katere je ustanovil fidejkomisarično substitucijo na veleposestvu v Gorjah, imenovani kot svojega prvega substituta svojega nečaka, katerega je pred vsemi sorodniki vzbujal, g. ministra n. r. in poslanika dr. Ivana Šveglave, ki se je že za časa Avstrije v svoji lastnosti kot avstrijski generalni konzul v New Yorku kot iskren Slovenec in Jugosloven toplo zavzemal za naše izseljence, pa je v testamentu postavil tudi nekaj važnih določil, s katerimi se je uvrstil med največje najbolj velikodušne mecene, kar jih premore slovenska kulturna zgodovina.

V členu 8 svoje oporoke je baron Josip Švegel izrazil željo, naj bi njegova kolekcija slik, med katerimi so umetniški portreti njega, njegove soproge in njune umrle hčerke baronice Marije od slikarjev Angelija ter Charlemona in razne druge slike, nadalje različne orientalske preproge, med njimi preproga orientalskega muzeja, ki je bila izdelana ob njegovem lastnem sodelovanju in katere vrednost se ceni na nekaj sto tisoč dinarjev, nadalje orožje in bibliot vseh vrst, njegova numizmatična zbirka itd. itd., pokloni — tedaj kranjskemu deželnemu — muzeju v Ljubljani pod pogojem, da se v muzeju vsi ti predmeti združijo v posebnem prostoru in da jih muzej na vse čase skrbno hrani. Za namestitev zbirke v posebno označenem prostoru je baron Švegel volil še znesek 10.000 kron. Baron Josip Švegel je določil, naj njegova soproga doliči in voli vse predmete po njeni lastni preudarnosti in volji. Kranjski deželni odbor, ki je imel kot instanca odločati o sprejemu ali odklonitvi tega volila, je po smrti barona Šveglave s podpisom deželnega glavarja dr. Šušteršiča z izrazi tople hvalnosti sprejel ta poklon. Isto je tudi storil po vojni dr. Natlačen kot komisar ljubljanske oblastne samouprave enako z izrazi tople zahvalnosti.

V členu 10. svojega testamenta pa je baron Švegel določil slovenski kulturi, znanosti in umetnosti neki drug, nič manj pomemben dar. Po smrti njegove soproge, tako je zapisal, naj se iz njegove zapuščine

ustvari posebna ustanova v znesku enega milijona kron. Iz katere naj bi se pod vodstvom posebnega za to postavljenega kuratorja vsako leto izplačevalo v znanstvene, umetniške, humanitarne in dobrodelne namene stipendije, darovi in podpore kakršne koli vrste. »O organizaciji te ustanove in tudi o gospodarskih in kulturnih namelih, ki jim naj ta ustanova služi v interesu moje ožje domovine, nameravam še sam podati podrobnejša določila; v primeru, da to ne bo mogoče, pa moja soproga pozna moje intencije in bo po tem ter v sporazumu z mojim nečakom dr. Ivanom Šveglom lahko odredila vse nadaljnje. Kuratorju, ki bo upravljal ustanovo in v katerem naj bo tudi zastopnik rodbine Šveglave imena, naj bi predsedoval vsakokratni deželni predstojnik — v današnjem primeru torej ban dravske banovine, oziroma njegov namestnik.

Baronica Marija Šveglava

Tako se glasijo za široko slovensko javnost važna in zanimiva določila v testamentu barona Josipa Šveglave. Volila našemu muzeju in kulturni ustanovi se doslej seveda še niso realizirala, ker se je pač kulturna ustanova v znesku enega milijona kron imela ustanoviti šele po smrti gospe baronice Marije Šveglave ter je bila prepričana volji in odločbi gospe baronice Marije Šveglave odločitev in izbira vseh umetnin za volilo našemu muzeju. Gospa baronica je v mesecu marcu tega leta v svoji villi v Voloskem pri Opatiji v visoki starosti 85 let umrla in z objavo njene oporoke je tudi končna izvedba testamenta barona Šveglave stopila v odločilni štadij. V načinu, kako verno sledi in ustreza vsem intencijam svojega moža in kako gre v svoji naklonjenosti do njegove domovine še mnogo dalje kakor on sam, je baronica Šveglava v naši kulturni zgodovini, v kateri so se z našim narodnim življenjem nešteto srečevali tuje roditelji, toda redkokdaj v prijaznosti in naklonjenosti, edinstven pojav. Dasi Italijanka po rodu, dasi italijanska državljanka po vojni, je baronica Marija tako zvesta ostala spominu svojega moža, da se je odločila, da domala vse veliko premoženje, ki ga je baron Švegel v teku svojega življenja zbral s svojimi izrednimi

volili tudi nekaj zabojev z listinami in poročili pokojnega barona Šveglave o njegovem delovanju v znanjem ministru, posebno so to dela o pogodbah z Italijo, Rumunijo in Nemčijo, dela o Šueškem prekopu, Dettrepublike, tobačnem režimu, svetovni razstavi leta 1873., o avstrijskem Lloydju, zlasti pa o berlinskem kongresu, pri katerem je baron Švegel sodeloval, in seveda tudi njegovi spomini na njegovo delo kot deželni poslanec bivše dežele Kranjske, avstrijski državni poslanec in član avstrijske gosposke zbornice. Našim domačim zgodovinarjem bodo te listine služile kot znameniti vir pri spisovanju zgodovine slovenskega naroda do svetovne vojne. Vsa zbirka bo za naš muzej v resnici umetniško in zgodovinsko dragocena pridobitev. Pokojna Marija baronica Švegel je v členu 6. svoje oporoke določila, da bo njen testamentarni eksekutor, znani advokat dr. Egon Stare, v sporazumu z njeno univerzalno dednjo, njeno sestro gospo Sidonijo Battisti di San Giorgio, določil in izvršil vse potrebne nadaljnje odredbe v svrhu, da preidejo vse te znamenite umetnine, ki se nahajajo deloma v inozemstvu, v last našega deželnega muzeja. Ime in ugled testamentarnega eksekutorja dr. Egon Stareta nam je porok, da se bo volja gospe Marije baronice Šveglave izvršila v polnem obsegu.

Naša največja ustanova za znanost in umetnost

Kar se tiče volila barona Josipa Šveglave enega milijona kron za kulturno ustanovo, je njegova soproga v členu 15. svoje oporoke postavila važne, dalekosežne določbe. Ustanova bo nosila naslov »Ustanova Josipa in Marije barona Šveglave«. Pokojnica pa je tudi določila, naj te ustanovi, ki bo po njeni smrti takoj poklicana v življenje, po smrti prej imenovanih dedičev njene sestre Sidonije ter njene nečake Karla, v celoti pripadejo še vse njene realitete v Ljubljani, namreč hiše: na Bleiweisovi cesti št. 13 in v Levstikovi ulici št. 19 in 21, v kolikor ne bo njih vrednost pritrjena že k tvorbi ustanove v znesku enega milijona kron ter v kritje dednih pristojbin in drugih stroškov.

NIVEA je poceni: Creme: Din 3,50, 6.—, 12.—, 25.—

Rujava polt - NIVEA CREME * OLJE

Zračna kopel! Solnčna kopel! Uživate jo, kolikokrat morete! Poprej se pa morate nadgrniti z Nivea-Creme ali — oljem. To pospeši potemtrev, obenem pa omili nevarnost solnčarice. Odkod ta učinek. Od eucerita. Tega ne vsebuje nobeno drugo sredstvo za nego vaše kože na svetu. Nivea je nenadomestljiva.

talenti in s svojo čudovito neutrudljivostjo, vrne njegovi ožji domovini, kateri naj v duhu vseh njegovih želja posluži v čim večjo slavo in razmah. Kako skrbno je do konca belala nad vernostjo njegovega spomina, priča tudi naslednje dejstvo. Ko je bila baronica za časa inflacije po vojni kljub temu, da je bila lastnica cele vrste hiš, v zadregi za tekočo gotovino, je bila prisiljena, da nekatere predmete iz zapuščine svojega soproga proda; toda nikdar ni prodala ničesar izmed stvari, ki jih je bil njen soprog namenil ljubljanskemu muzeju. Sama je zmerom živel skromno, obenem pa je večkrat izjavila, da hoče na vsak način in pod vsakimi pogoji po vsej svoji najboljši volji izpolniti vse želje svojega pokojnega soproga, o čigar veliki ljubezni do rodne zemlje je bila globoko prepričana. Kako velik ugled in kako visoko spoštovanje je pokojnica uživala med svetom, je zlasti pričal tudi njen krasni pogreb v Voloskem.

Zbirka za naš muzej

V svojem testamentu je baronica Marija Švegel postavila za svojo univerzalno dednino svojo 76-letno sestro Sidonijo plemeno Battisti di San Giorgio, oziroma svojega nad 60 let starega nečaka Karla von Schlicka. Volilo svojega soproga ljubljanskemu muzeju je baronica v svoji oporoki do vseh natančnosti izpolnila in je tudi postavila tri natančne spiske, v katerih navaja vse predmete, ki se zdaj nahajajo na veleposestvu Vilsona pri Bledu, last ministra n. r. dr. Šveglave, v njenem nekdanjem stanovanju na Dunaju ter v villi v Voloskem in ki zdaj kot njeno njeno in njenega soproga volilo preidejo v last našega muzeja. Med temi predmeti se nahajajo pisana množica tkanin, umetnin in zgodovinsko zanimivih spominčkov, ki nazorno pričajo o Šveglavem visokem smislu za umetnost in kulturo ter so nekakšna živa slika njegovega delovanja in njegove kariere v svetu in doma. Tu so razne orientalske vezene preveke, odeje iz perzijskega kaftana, razne indijske tkanine, arabske vezene, siličijanski prti, orientalske portiere, molitvene preproge, orientalski baldahini, kašmirske preproge, turški prtiči, anatolske preproge, cela vrsta oljnatih slik, antične, staroegipčanske in turške skulpture, najraznovrstnejši umetni keramični izdelki z vseh koncev sveta, najraznovrstnejši starinski predmeti in raritete, kosi orientalskega pohištva, razno rožje, kos resnične munije itd.; nadalje so tu vsi redovi in odlikovanja, ki jih je baron Švegel prejel v času svoje diplomatske službe, tu so japonski, kitajski, osmanski, turezijski, srbski, rumunski, italijanski, francoski, švedski, samarinski, papeški, belgijski redi in diplome od cele vrste kulturnih in političnih institucij. Posebno pa se nahaja v volili številna kolekcija umetniških slik, med njimi umetniški portret barona, njegove soproge, umrle hčerke in razne druge slike, potem orientalske preproge, med njimi dragocena preproga orientalskega muzeja. Končno se nahaja v tem

S svojimi volili je blagopokojnica Marija baronica Šveglava kronala delo svojega soproga ter naklonila našemu narodu v resnici milijonske vrednote. Naročila je: »Po moji smrti naj moj testamentarni eksekutor gospod dr. Egon Stare v sporazumu z mojim nečakom dr. Ivanom Šveglom prevzame organizacijo te ustanove in kuratorja, ki naj se vzpostavi, kakor tudi doliči podrobnejša določila glede gospodarskih in kulturnih namenov, katerim naj služi ta ustanova, pri čemer določam, da naj sodelujeta kot člana kuratorja g. dr. Egon Stare in dr. Ivan Švegel.«

Znesek en milijon kron se je od l. 1912., ko je pokojni baron Švegel pisal svojo oporoko, pa do danes zaradi valutarnih izprememb skrčil na četrto milijona Din. Na osnovi tega zneska bo »Ustanova Josipa in Marije barona Šveglave« takoj začela posloovati, ko bodo opravljene potrebne formalnosti, in morda že čez leto dni se bodo po vsej priliki že izplačevali iz tega fonda prve stipendije v znanstvene in kulturne namene. Ko pa bodo ustanovi pripadle še hiše na Bleiweisovi in Levstikovi ulici, katerih vrednosti danes še ne moremo točno zabeležiti, ki pa vendar znaša nekaj milijonov, bo ta ustanova največje volilo, kar jih bo premogla kulturna Slovenija.

Za Dečji dom kraljice Marije

Razen teh dveh volil, za kateri je dal iniciativo sam baron Švegel v svoji oporoki, pa je gospa baronica v členu 17. svojega testamenta še iz lastne iniciative dala novo veliko volilo, češ, da naj po smrti njenih glavnih dveh dedičev sestre Sidonije in nečaka Karla pripada njena hiša na Dunaju, Zeltgasse 11, Dečjemu domu kraljice Marije v Ljubljani. Svojima dedičema dopušča baronica Švegel pravico, da v slučaju ugodne prilike hišo na Dunaju tudi prodasta, kupnino varno naložita za Dečji dom kraljice Marije, njima pa ostane pravica do užitka obresti. S tem določilom je blagopokojna baronica prav zgovorno dokazala, kako ji je vse do konca dni poleg velikega smisla za kulturo in umetnost, poleg čudovite duhovne zvestobe pokojnemu soprogu ostal tudi živ čut usmiljenja in milosti.

Vest o tej ogromni zapuščini, ki je pripadla v pravem pomenu besede našemu narodu v umetniške, kulturne in socialne namene, mora delovati v naši javnosti kot senzacija. Naša dežela ni ena tistih dežel, v kateri bi mecen deževal. Zato je nekaj bolj izrednega, skoraj neverjetnega, da eden naših ljudi, ki je po silu tradicionalnih slovenskih razmer, kakor baron Josip Švegel, tako rekoč izstopil iz slovenskega življenja, in da stara italijanska plemenitašinja, ki je spoznala našo zemljo in naš narod skoraj samo po svojem soprogu in po njegovih ljudeh, poklonila velik del svojega ogromnega premoženja na oltar našega kulturnega razvoja in rasti. Precej hvale gre njegovemu nečaku ministru n. r. in poslaniku g. dr. Iv.

Oslabljenju srca in težkemu dihanju

je često vzrok maščoba, ki se je nabrala okoli srca in njegovega mišičevja. Ta maščoba je vzrok, da srce nima moči, da bi pravilno vršilo svoje funkcije.

Z redno uporabo zdravilnega

„PLANINKA“ čaja Bahovec

postane kri bolj gibčna, srce se razbremeni in okrepi, kar omogoča zopet normalno dihanje. Zahtevajte v lekarnah in drogerijah samo pravi zdravilni »PLANINKA« čaj Bahovec, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih zavojčkih po 20.—Din z napisom izdelovalca

LEKARNA MR. L. BAHOVEC, LJUBLJANA

Reg. br. 1.340 od 6./VII. 1932.

Šveglu, ki v naši javnosti uživa sloves velikega ljubitelja umetnosti in vnetega podpornika vseh naših kulturnih in umetniških stremeljenj. S posebnim veseljem pozdravljamo, da je kot član kuratorja imenovan tudi njegov nečak min. n. r. in poslanik g. dr. Ivan Švegel, ki bo gotovo z največjim veseljem sodeloval pri tej ustanovi in pri volili za naš muzej, posebno ko so mu znane intencije njegovega pokojnega strica. Prav tako pa gre vsa hvala za ta zgodovinsko velik čin izvrševalcu oporoke baronice Marije Šveglave, od-

ličnemu juristu in vrlému nacionalnemu delavcu, odvetniku g. dr. Egonu Staretu, ki je bil skozi dolgo dobo 20 let pravni zastopnik pokojne baronice in njen svetovalec v vseh življenjskih zadevah in ki mu je zdaj kot testamentarnemu eksekutorju pripadla zgodovinsko lepa naloga, da premoženje rodbine Švegel privede v našo narodno last in našo kulturno rast.

Josip in Marija barona Šveglave sta s to svojo oporoko postavila spomenik, kakršnega si doslej pri nas še ni postavil noben veliki nacionalni in kulturni pionir.

Misli ob koncu šolskega leta

Na mednarodnem srednješolskem kongresu v Bruslju je bilo pred par leti na sporedu tudi vprašanje o tem, ali je današnja srednješolska mladina z delom in učenjem preobremenjena. Debatu je bila precej živahna in razni pragoški listi so mnogo pisali o tem vprašanju. Govorilo se je o higijeni, sportu, igrah, telesni vzgoji itd. Razni teoretični zelo radi prihajajo s svojimi nasveti, ki jih šola kolikor mogoče upošteva. Šola pa ni teorija, ampak praksa. Prav tako kakor življenje. In že par let po bruselskem kongresu moramo problem o preobremenjenosti obravnavati s popolnoma drugega stališča: ni mladina preobremenjena od šole, ampak šola je preobremenjena od mladine. Zaradi te preobremenjenosti je v začetku letošnjega šolskega leta srednja šola doživela pravo katastrofo... K sreči smo pri nas že pred par leti zopet vpeljali sprejemni izpit, ki smo ga bili po vojni odpravili. Druge države so vpeljale še strožje odredbe za sprejem na srednjo šolo... Pri nas smo vpeljali tudi šolnino. Nič ni pomagalo. Prvi razredi so po vseh srednjih šolah v državi prenapolnjeni. Mesta so bila v zadregi, kje naj vzamejo dovolj učnih sob. Katastrofa! Kaj naj dela ta množica mladih glav, stlačena v ozke šolske klopi? Treba bi jo bilo čim prej prebrati! Kar je nezmogočno, bi bilo treba že v prvem razredu izločiti! A kaj? Prvi razred je brez težkih predmetov, izdela ga vsak kolikčak povprečno nadarjen otrok. Celo nenadaren! In tako gre naprej... Pri nas, kjer imamo večinoma še precej nove, pred vojno zgrajene šolske zgradbe, smo še nekako obvladali ta naval. Kaj pa po starih, prostornih in zdravstveno neprimernih šolskih poslopjih, ki jih imajo nekatera mesta na jugu in vzhodu! Kje je tu šolska higijena? Kje so tu mogoči uspehi? Celo v Ljubljani imamo razrede, kjer sede po štirje učenci v klopi, ki so narejene za dva!

Pa poreko starši: »Nismo mi krivi. Naj država ali mesto sežida nove šolske zgradbe. Danes se povsod zahteva srednja šola. Brez male mature ni nič. Iz meščanske ne sprejemajo na učiteljske... Mi moramo otrokom preskrbeti kruha...«

Vse res. Mogoče tudi, da bo naval po par letih nazadovol. V ljudskih šolah se že pozna, da število otrok pada... Vendar bi morala srednja šola ravno pri tem navalu paziti, da odpre vrata v svet pred vsem inteligentnim otrokom in da izloči iz sebe čim prej vse, kar ne spada na srednjo šolo. Zato bi bilo treba prve razrede zelo čistiti, da se omogoči uspešen pouk nadarjenim učencem in da se nenadarenim čim prej pokaže druga primernejša pot v življenje. To zahteva korist šole in družbe.

Narava je namreč že sama tako primeren razdelila zmognosti in talente, da ne bi prihajalo do nepotrebnih zagat in zadreg, če bi ljudje sami ne posegali v to modro in pravično razdelitev narave. Da je danes

v inteligenčnih poklicih taka kriza, je vzrok v tem, ker je v te kroge zašlo mnogo »nepoklicanih«. To je t. zv. »narejena inteligenca«. Zato je danes dolžnost srednje šole, da ne ustvarja inteligence tam, kjer je ni, ampak da jo vzgaja tam, kjer je. To je ono poglavje o kvaliteti! — Šola ni kovačnica, ampak vrtnarija! Šola ni zato tu, da ustvari iz nič nekaj, ampak da vzgoji nekaj iz tega, kar je. Profesor je vrtnar, ki razvija že prirojene talente. Ako danes za ljudsko šolo zahtevamo, da naj bo učilnica in ne mučilnica, mora to tem bolj veljati za srednjo šolo, ki ni splošno obvezna, ampak je in ostane elitna šola, namenjena samo nadarjenim učencem. Ako torej starši sami ne morejo pravilno predložiti zmognosti svojega otroka, je nujno potrebno, da šola v svojo in otrokovo korist pravočasno napoti učenca v ono smer, kjer bo našel svojo življenjsko srečo. Treba je vedno pomisliti, da ni vsak za vse in da je vsak človek le v svojem poklicu srečen. Ako otrok ni nadarjen, je zanj in za druge srednja šola samo muka in vsak pravi uspeh nemogoč. »Ob štirih zjutraj vstajaj«, pripoveduje mamica v šoli, kjer skuša omeščati »trdosrčnega« profesorja, »ves dan se uči, vsi mu pomagamo...«

V prav to je nepotrebnost! To je samo dokaz, da ne spada na srednjo šolo. Kajti pri današnjih zahtevah srednje nadarjen učenec izlaha izpolnjuje vse svoje dolžnosti, brez takega trpinčenja in mu še preostaja časa za čtivo in odpočitek.

Zato je zelo modra odredba avstrijskega prosvetnega ministra, ki onemogoča repetiranje odnosno ponavljanje razreda. Učenec, ki danes ne izdela razreda, je že pokazal svojo nezmognost in je škoda denarja in časa, da bi jemal prostor drugim. Izkušnja namreč uči, da repetenti tudi drugo leto ali padejo ali pa komaj, komaj izdelajo. Čemu torej žrtve staršev, če ta pot ne vodi do uspehov? Prisiliti se ne da nič — najmanj v šoli. Tudi pri nas bi treba slediti zgledu Avstrije. S tem se bodo razredi že v nižjih razredih precej čistili. Sedaj se je godilo nasprotno: da so repetenti kvarili že izčiščene razrede. Gotovo bo tudi tu treba razlikovati med slučajnimi »padeči« (zaradi lehkomyseelnosti ali »smolec«) in med dobro utemeljenimi neuspehi vsled nenadarnosti. Najprimernejše bi bilo, da se prepusti razrednemu profesorom svetu, da on odloči, ali učenec sme ponavljati razred ali ne. Poleg poostrenejše klasifikacije v nižjih razredih je to nujno potrebna odredba, ako hočemo v nižjih razredih zaježiti poplavo, ki se vali navzgor in naprej ter onemogoča on izbor po kvaliteti, ki bo srednji šoli vrnil njeno vrednost in možnost, da razvije talente onih, ki so poklicani, da preko nje gredo na ona prva mesta v narodu in državi, kjer bodo mogli v polni meri razviti svoje zmognosti. Vse drugo naj pravočasno zaostane in krene na pravo pot do poklica, ki so jim namenjeni.

Novi park na Hrvaškem trgu

Kakor je mojster Plečnik poskrbel, da je Ljubljana zadnja leta v centru in v svojem Tivoliju dobila moderno, povsem harmonično podobo, v kateri se na čudovit način skladata narava in sodobna arhitektonska umetnost, pa je z nič manjšo skrbnostjo zanesel umetniško lepoto tudi na periferijo Ljubljane. Šentpetrski del mesta je že po svoji naravi in po svoji namembni kraj vrtov. Hišice malih vodnatih meščanov in Moščanov stojijo po večini sredi zelenjadinah in cvetličnih gred. oba bregova Ljubljanske sta s svojimi vrstami koštanjev dva velika drevoreda, vmes pa so veliki bolniški zavodi s svojimi velikimi vrtni in sprehajališči.

Letošnjo pomlad je mesto in vodstvo mestnega vrtnarstva obrnilo svojo delavnost na to stran. Kakor teče regulacija Ljubljane od centra proti moščanskemu predmestju, tako teče po cestah in trgih

vzporedno regulacija parkov po Plečnikovi zamisli. V trkotu ob Leonišču je mestna vrtnarija uredila lep, estetsko dovršen vrt, pravi bliser moderne arhitektonske umetnosti pa je novo urejeni park na Hrvaškem trgu ob cerkvi sv. Petra. Ta trg je prav za prav en sam park, ki je že doslej spadal med najlepše javne nasade v Ljubljani in ki ga od vseh strani obdajajo zasebni vrtni in vile sredi zelenja. Po Plečnikovem načrtu so zdaj preuredili park v obliki kroga, ki ga po sredi sekata pot od sv. Petra in bolnišnice v Ilirsko ulico in na Martinovo cesto in ki je ves v cvetličnih gredah in drevju.

Novo urejeni park je kot čudovita umetnina izredno povzdignil ta del mesta, v katerega zaradi splošne bolnišnice in drugih zdravstvenih zavodov, ki so kar nanašajo na Martinovo cesto in ki je ves v cvetličnih gredah in drevju.

Med. dr. IVO RAKULJIĆ - ZELOV

Javlja, da se je z univerzitetne ženske klinike v Grazu, kjer se je specializiral in vršil službo asistenta pri dvornem svetniku prof. dr. E. Knauerju preselil v Ljubljano in

ordinira za operativno ginekologijo (ženske bolezni) in porodništvo

na MIKLOŠIČEVI CESTI 34-I. od 9. do 11. in od 16. do 19. ure. 6030
TELEFON 20-25

Domače vesti

• Skupščina Narodne obrane. Centralni odbor Narodne obrane v Beogradu je sklical letošnji kongres za dneve od 25. do 28. junija v Banjo Lukko. Kongresa se udeležijo delegati podružnic Narodne obrane iz vse Jugoslavije.

• Izpremembe v državni službi. Kancelist Anton Križnik, doslej pri sreskem sodišču v Delnicah, je premeščen k sreskemu sodišču v Radovljici. Napredovali pa so: knjigovodja Mara Rekarjeva pri apelacijskem sodišču v Ljubljani v 8. položajno skupino, kancelisti Ferdinand Habjan pri sreskem sodišču v Škofji Loki, Rudolf Dečman pri okrožnem sodišču v Celju in Josip Perenič pri sreskem sodišču v Kočevju pa v 9. položajno skupino.

• Osebnost. Ministrstvo prosvete je poverilo pregled osnovnih šol kranjskega okraja šolskemu upravitelju iz Cerkelj g. Josipu Lapajnetu.

J. MAČEK

LJUBLJANA, Aleksandrova cesta št. 12
nudi

krasne birmanske obleke,
modre in bele, vseh velikosti.

• Natečaj za docenta agrogeologije. Rektorat univerze v Beogradu je razpisal natečaj za docenta agrogeologije na kmetijski fakulteti beograjske univerze.

• Tečaj za primerjanje in zgodovino gospodarstva in narodne ženske umetnosti. Tečaj se prične 29. t. m. ob 9. dopoldne v razpisnem osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani.

• Razpis službe obrtnega referenta. Mesno načelstvo v Mariboru razpisuje mesno drugega jurista, kateremu bodo poverjeni pri prvi vrsti posli obrtnega referenta. Zahteva se dovršena juridična fakulteta in upravno-politični izpit.

• Znanstveni umetnik. Jugoslovanski rojak Svetislav Petrovič, ki je sedaj na turneji po češkoslovaškem, prispe sredi prihodnjega meseca v Jugoslavijo in poseti pri tej priliki tudi Ljubljano.

• Turški novinar v Splitu. V Split je prišel t. dni turški novinar Mehmed Zeki bel, urednik revije „Lencikopedie de Balkan“. Po tridenem bivanju je turški novinar s parnikom »Srbinom« odpoval v Albanijo.

SUKNO TEOKAROVIC

iz same volne za vsa oblačila.

Rekord današnjih dni sta nizka cena in poznana odlična kvaliteta.

• V Rogaske Slatini bo igrala od 1. junija dalje zdraviliška godba. Za glavno sezono je angažiran orkester ljubljanske opere pod vodstvom dirigenta g. Neffata.

• Službeni list dravske banovine objavlja v 43. letošnji številki: postopek, kako je izdajati odločbe po pripombi za št. 664. uvozne carinske tarife, ko se dajejo ugodnosti za uvoz svinčnih elektrod, uvozne carinjenje ročnega oročja, ki deluje s stisnjenim zrakom in objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v l. 1933.

• Oblastni odbor Jadranske straže v Ljubljani obrešča vse reflektante za izlet v Bitoli, da je ministrstvo za promet dovolilo za ta izlet 75 odstotni popust, ki bo veljal za člane JS na podlagi posebnih objav, ki se bodo dobile od 29. t. m. dalje v pisarni Jadranske straže. Prijavitelj se je najkasneje do 31. t. m., ker je zadnji termin za odhod 1. junija.

• Binkoštni izlet Jadranske straže na Hvar-Vis-Biševo se preloži na poznejši čas, ker krajevni odbor JS v Ljubljani klub ponovni preokoli do danes še vedno ni prejel dovoljenja za polovično železniško vozno ceno. Dosedanji prijavljenec, ki so vplačali cele ali delne zneske, se bo denar vrnil ali direktno v pisarni ali po Poštni hranilnici. Poznejši termin izleta se v primeru ugodne rešitve železniške vrnje pravčasno objavi.

Povečano sliko zastoj

13x18

dobi vsak, kdor kupi pri meni film ter da istega kopirati. Poslužite se prilike in poskusite!

Foto Tourist Lojze Šmuc

Miklošičeva 6, vis-a-vis hotela Union

Takoj s prvim soncem moramo pričeti s sončnimi kopelmi, tedaj je posebne važnosti maža z

NIGEROL OLJEM

ali
NIGEROL KREMO
za sončenje in masažo (patent št. 5922). Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

DROGERIJA GREGORIČ
Ljubljana, Prešernova ul. 5.

čice v Savinjski dolini. Zadel ga je kap. V Ameriki je bil 38 let. Zapušča ženo in dve odrasli hčerki.

• Klub ljubiteljev sportnih psov v Ljubljani priredi v avgustu drugo državno razstavo psov vseh pasem v Celju v mestnem parku. Lastniki lepih plemenskih psov, ki se nameravajo udeležiti razstave, naj se pismeno obrnejo na klub, da dobe pravčasno prijavnice za to razstavo.

• Dom carinskih uradnikov na Hvaru. Zveza carinskih uradnikov Jugoslavije je zgradila na otoku Hvaru svoj dom, ki bo dne 5. junija na svečan način otvorjen. Otvoritveni svečanosti bo prisostvoval tudi finančni minister.

• Starodavna dubrovniška trdnjava restavrirana. V Dubrovniku so pretekli torej proslavili otvoritev restavrirane stare trdnjave »Lovljenac«. V počaščenje slavnosti je bilo oddanih 21 tobovskih strel. Na trdnjavi je bila razobešana zastava sv. Vlahi, ki jo je izdelal domači umetnik Marko Rašica.

75%
Lahko moški polčevlji z usnjatim podplatom. Iz močnega boks, rjavi ali črni, z gumastim podplatom Din 89.-

ANT. KRISPER, Ljubljana
Mestni trg 26 6398 Stritarjeva ul. 1-3

• Če čevljar izdeluje kovan denar. Ko je čevljar Simon Rubadžija v Zagrebu nekje večera z ženo Barico dital v nekem listu, kako v Vojvodini proizvajajo kovan denar, se je spomnil svojega znanstva iz Kazimirice, kjer je odsedel triletno kazen, z mojskim falsifikatorjem Kraljem in je takoj storil sklep, da bo polkuzni srečo z izdelovanjem kovancev. Ko je v septembru lanskega leta Rubadžijeva žena izdala na sejmu prvi falsifikat za 10 Din, so ji prišli na sled in bila je z mojem vred aretirana. Te dni pa je sodišče obsodilo Simona Rubadžija na tri leta roblje in 1000 Din globe, njegovo ženo Barico pa na 3 mesecev zapora in 1000 Din globe.

BARVE, LAKE, FIRNEŽ

za vse ostale plekarske in slikarske potrebščine — ako hočete biti res zadovoljno postrženi — kupite le v trgovini

„LUSTRA“ — V. LAZNIK

Ljubljana, Gosposvetska 3 — (poteg Slamića)
Telefon 2733

Pri večjem odjemu znaten popust.

• Orožnik v borbi s tihotapci. Ko se je orožnik Josip Vlačić iz orožniške postaje v Glogovcu vračal te dni iz Jajca, je v daljavi opazil štiri moške, za njimi pa celo karavano z osmimi konji, otovorjenimi z vrečami. Slutil je, da so to tihotapci tobačka. Ko so se mu približali, se je dvignil iz zasede ter jih pozval, naj obstoje in vržejo tobak na tla, ker bo sicer moral streljati. Tihotapci so skočili na drugo stran ceste in začeli streljati z revolverji na Vlačića. Ko je orožnik ustrelil enega konja in obstrlel tudi enega tihotapca, so začeli tihotapci bežati, na cesti pa so pustili dve vreči tobačka. Orožnik jih ni mogel zasledovati, ker je bil sam, tihotapcev pa je bilo več.

• V Mengšu sejem preložen. Zaradi silnega dežja se je preložil sejem v Mengšu od 26. t. m. na četrtek dne 1. junija.

• Avtobusni promet O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva 11, naznanja, da je znižal vozne cene za vožnjo Ljubljana-Skaruša, Ljubljana-Vodice, Ljubljana-Cerkije in obratno na minimum. Vozni redi za razpolago brezplačno pri avtomobilski tvrdki O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11, telefon 24-61.

ZOPET V CENTRU MESTA

MODNI ATELJEJE M. ŠARCA

Okusna individualna in precizna izdelava damskih toalet 6530

Gajeva ulica 5-III, palača Pokoj. zavoda.

• Ugodna prilika za bivanje na morju. Zdravilišče Jadranac na Rabu sprejema privatnike za dnevno oskrbovalnino po 40 Din pri dvajsetdnevnem bivanju, odmesno po 45 Din, pri desetdnevnem bivanju v zdravilišču. Zdravilišče je obdano z borovimi nasadi. Dobra hrana, petkrat dnevno. Kopališče tik zdravilišča. Pojasnila daje uprava zdravilišča.

• Najmanj enkrat na teden je potrebno temeljito izčiščenje črevesja. Od zažitve hrane se nabere v prebavnih organih toliko nepotrebne balasta, da je potrebno čiščenje in zato so zdravniki že od nekdaj priporočali dobro izčiščevalno sredstvo in med temi sredstvi dajejo zdravilnici in občinstvo prednost kroglicam Artina. Dve do tri zrna Artina zavžita zvečer povzročijo drugo jutro normalno izpraznitev, kar človek ni občuti.

• Čemu uporabljati v svoji pisarni de fektne stroje? S tem ogrenite delo svojim strojeopiscem in poleg tega vi sami trpite škodo. Pokličite specialista, ki vam za malo denarja popravi in na novo uredi vaše pisalne stroje tako, da ste vi in vaši strojeopisci zadovoljni. Res dobro in poceni vas posluži Ivan Legat, Ljubljana, Prešernova ulica 44, telefon 24-36.

• Kamnosečstvo Alojzij Vočnik, Ljubljana, Kolodvorska ulica, odprodaja zaradi velike zaloge nagrobne spomenike pod izredno ugodnimi plačilnimi pogoji tudi na hranilne knjižice.

ABBAZIA

Vila Abbazia

centralna lega, tik ob morju, soba s tekočo vodo, dunaška kuhinja. Vsa oskrba od Lit. 22. Informacije pri: R. Krenner, Ljubljana, Gledališka ulica 13. 195

SURKOL

Neprekosljivo sredstvo za pokončavanje rusov, svabov, škurkov in mravelj, samo v drogeriji KANC, Tyrševa cesta (nebotičnik), in židovska ulica 1. Skatljaj Din 10.-, po poštne povzetju Din 15.-.

• Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in škrbljeno perilo v najlepšo izdelavo.

• Darujte podporo društvu slepih, Ljubljana, Pod Tranco 2-III.

• Usnje, čevljarske potrebščine, dameke torbice, aktovke najboljših kvalitete po solidni ceni nudi tvrdka Franc Erjavec, trgovina usnja, Ljubljana, Stari trg 18.

Iz Ljubljane

• U. Vse za deco! Velika javna tombola, ki jo priredi mestna občina 11. junija v prid poštinskim kolonijam, bo spet pokazala, da naša prestolnica vedno prednjači v svoji poštrovatelski tablice. Tombolske tablice so že razposlane šolskim vodstvom in začela se je razprodaja. Otroci bo za otroka stopli pred našo javnost in pripravi sivo, da se bodo vsi držali in segli po tablicah, saj za 2 Din čaka vse polno lepih dobrot. Očete in matere, ki ste tako srečni, da imate zdrave in dobro hranjene otroke, storite svojo dolžnost in ne odklanjajte prošnje onih, ki so manj srečni! Ljubljancem, z malenkostno žrtvijo lahko omogočite velikemu številu otrok bivanje ob morju ali na Gorenškem in jih s tem rešite bolezi.

• Otroku sonca in zraka! Do bi jih videli, kako so prihajali v mladinski urad. Na bledih obrazih sledovi zime, mraza in pomankanja; v očeh, onih skoro neotroško resnih in žalostnih očeh, tih in goreča prošnja: ali me boste sprejeli? Petsto jih je prišlo s prošnjo in odšlo z upanjem. Ali naj jim zdaj to upanje stremo? Kako malo napora in kako malo žrtve je potrebno, da ustrezno prošnjam naših malih! To malo žrtve bomo položili na oltar otroku te dni, ko bomo kupili vse tablice za tombolo, ki bo 11. junija v prid otroku. Ljubljenci do sočloveka in dolžnost do sozdravljana nam to narekuje.

• Spored javne produkcije golčencev drž. konservatorija v ponedeljek ob 18.15 je naslednji: Jacobi: Poloneza, igra na fagotu Gustav Loparnik; Rebikov: Romanca in Debussy: Cake walk, igra na klavirju Anton Dermota; Lajovic: Bujni vetri v polju, Schubert: Spev na vodi, Brahms: Zaman pod oknom poje, Sonja Ivančič; Spohr: Koncert za violino, igra Kajetan Burger; Mozart: Allegro in koncerta za flavto in klavir, igra Viktor Čampa; Rahmaninov: Spev kleka, Verdi: Arja Renata iz opere Ples v maskah, poje Cveto Švigelj; Mozart: Trio, igrajo Pija Menard (klavir), Francka Ornik, (violin), Gustav Šivi (čelo); Debussy: Reflets dans l'eau in Jardins sous la pluie, igra na klavirju Mucila Božena; Vitali: Ciacona, igra na violini Zoran Planeski; Kalinikov: Molitev, Arenski: Dan je prešel, poje Tone Petrovič; Ostero: 4 šaljivke za glas in 2 klarinete, poje Milena Trost, spremljata na klavir Janko Gregorc in Branko Rueh; Tedesco: Memento mori in Foxtrott tragico Codaly; Meditacija, igra na klavir Božena Šapiša. Ravnotežstvo vabi starše golčencev in vse, ki se zanimajo za razvoj našega glasbenega pouka k tej produkciji. Vstop je prost proti nakupu sporeda, ki stane 2 Din v knjigarni Glasbene Matice.

PROTI SONČNIH PEGAM? ORISOL CREME!

• Premrli Stanko je priznan slovenski skladatelj svetnih in cerkvenih zborov, znan pa je tudi kot odličen igralec na orglah. Na tem kraljevskem instrumentu sodeluje tudi na petkovem koncertu Glasbene Matice Ljubljanske v stolni cerkvi sv. Nikolaja. Izvajal bo Hladnikov slavnostni preludij v e-duru. Janez Hladnik je bil odličen orglar, ki je z mojstrsko tehniko obvladal orgle. Njegov preludij v e-duru je kakor nalašč za pompozno uvod v resen cerkven koncert. Poleg tega bo izvajal mons. Premrli še Bassanije Larghetto in Bachovo skladbo in dulcibulo. Ostali del koncerta obsega 8 Galsosvih zborov, ki jih izvajajo pevski zbor Glasbene Matice, pod vodstvom ravnatelja Polka. To bo poslednji koncert Glasbene Matice v letošnji sezoni, zato nanj še posebej opozarjamo. Vstopnice dobite v Matični knjigarni.

• Šolska vodstva ljubljanskih šol se vabijo k korporativnemu obisku potujoče kmetijske razstave, ki bo 1. in 2. junija na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Vstop brezplačen. Pojasnila bodo dajali kmetijski strokovnjaki.

• Dve strokovni kmetijski predavanji s filmskimi slikami bosta ob priliki potujoče kmetijske razstave v četrtek 1. junija v dvorani OUZD, Miklošičeva cesta. Prvo predavanje bo ob 15. uri, drugo pa zvečer ob 19. Vstop prost.

• Danes ob 11. dop. v Elitnem kinu Matici vefilim »Marokoc«. ZKD predvaja danes neprekinjeno zadnjikrat Sternbergovo filmsko delo »Marokoc« z Marleom Dietricho v glavni vlogi. Na krassen film opozarjamo vse prijatelje lepih filmov.

Jed, ki najboljša je meseca maja, ki kot slaščica se v ustah raztaja, ki zaželim si jo prav iz dna duše, to so pri Slamiču šparglji (beluše)

Ne pozabite, kako ste trpeli in hiral pozimi! Pazite na bodočnost!

Radijoemanacijsko termalno kopališče DOLENJSKE TOPLICE

Vam sigurno ozdravi revmatizem, išijas, ženske bolezni, arteriosklerozo, starostno oslabelost itd. Vse kopališke naprave so izključno na izvirkih in se polnijo z lastnim pritiskom brez vodovodnih cevi in črpalk. Zaradi tega je neokrajeno bogastvo emanacije in oglikove kisline. V kopališčem domu so kopeli in sobe pod eno streho. Zaradi tega je stalna zdravilna inhalacija emanacije v vseh sobah in izredno ugodnost pri kurti, zlasti pri slabem vremenu. Pošta, brzojav, telefon. Postaja Straža—Toplice. Zahtevajte brezplačne prospekte! Sezona od 1. maja do 1. oktobra. 179

Do petka

zvečer oddane obleke v kemično čiščenje, barvanje, plisiranje, pranje in svetločkanje perila zgotovijo sigurno do »Binkošti tovarna

JOS. REICH

6525

Obiskovalcem zagrebškega velesejma se priporoča slovenska gostilna

VLADIMIR ČERNE, Zagreb

Radičeva ul. 1 (dvor.) tik Jelačićevega trga

• Danes nov film z Magdo Schneider »Suzana v kopeli«. V kinu Matici bo danes predstava veselo in zabavne šaloigre »Suzana v kopeli«. Magda Schneider igra vlogu bogate tvorničarjeve hčerke, ki jo mlad slikar porabi kot model za svojo sliko »Suzana v kopeli«. Značilno je, da je ta slika povsem decentna in ničesar ni spodtakljivega na vedenju dražestne Marlon. Kljub temu pa je situacijska komika v filmu tako izrazita, da je smeja in razvedrila za slehernega dovolj. Vodilni vlogi sta v rokah Magde Schneider in Hermana Thimiga. Za zabavo in smeh skrbita Julij Falkenstein in kipeštavi Otto Wallburg. Prezgodaj in na tragičen način umrl kompozitor Otto Stransky je zložil za film dva lepa šlagerja, krassen tango in angleški valček. Tudi skler preveva ves film slaško-opolna glasba. Režijo vodi odlično E. W. Emo. Kljub znižanim letnim cenam prinaša kino Matica lepe in uspele filme.

Štedim

• Šentjakobčani bodo gostovali v Sokolskem domu na Viču z izvrstno veselolgo »Drzni plavač«. Veselolgra je polna imenitne besedne in situacijske komike, tako da se bodo posetniki dve uri res dobro zabavali. Vabimo Vikanje!

• Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani nam je poslal: K naši človekoljubni organizaciji je pristopilo 180 ovrano državne policijske straže v Ljubljani. Iskreno pozdravljamo nove člane v krogu človekoljubnih delavcev!

• Med starinskimi urami in točipanje. Vsem, ki so nam posodili ure in darovali točipane za razstavo, se najprihodnje zahvaljuje TKD Atena.

R. PAJK

Vam očisti, pobarva in preoblikuje za mal denar KLOBUCAR KLOBUKE vseh vrst Sv. Petra c. 51 v najmodernejšo obliko.

• Živilski trg je bil včeraj zaradi slabega vremena srednje obiskovan. Blaga je bilo sicer na izbero, toče, kupcev malo, zlasti na sadnem trgu. Tam je bilo nekaj jersavov jabolk lepih in tudi slabih gambovec. Jabolka slabe kakovosti so bila 2 do 5 Din kg, finejša pa po 8 do 10 Din kg. Dvovz gorilskih, vipavskih in istrskih česen je od dne do dne večji. Včeraj je bilo pripravljenih nad 2000 kg česen, ki so se prodajale po 10 kg na debelo, čeprav so drugače po 15 Din. Zaradi slabega vremena je bilo treba blago naglo spraviti v promet. Na drobno so se česnje prodajale po 12 Din kg. Zelenjadnjaki trgu je bil dobro založen z domačo in tržaško salato, ki jo še vedno uvažajo. Dosti je bilo na trgu dovedno špargljev po 18 do 20 Din šop. Novi, iz Neopolja uvoženi krompir se je pocenil za 1 Din in se prodaja sedaj po 7 Din kg. Grah je ohranil svojo ceno po 8 Din kg. Na trgu je bilo dokaj ajac. Njih cema je neupremenjena. Na ribjem trgu je bilo precej morskih rib, zlasti sardel in sardonev. Dve kmetici pa sta prodajali tudi žabje krake po 5 komadov za 1 Din.

• Prodor jezov pod tromostjem. Ljubljanska gradbena družba je sgradila močan jez pod tromostjem, da zadržuje vodo, in tako omogoči neovirano betoniranje ljubljanske struge proti Zmajčkovemu mostu. Neprestano deževje je dela močno oviralo. Zaradi nalivov je voda nad jezo močno narasčala in vsak hip je bilo pričakovati, da silen pritisk nad jezo zbranih vodnih mas razdere jez. V petek okoli 23. je voda res na levi strani prodila jez in so se začele vodne mase s silno brzino valiti niz dol prazne struge. Črpalka ni stopila v funkcijo, ker je deloma demontrana. Včeraj ves dan so se zbirale skupine radovednežev, ki so opazovale, kako drve vodne mase skozi predrži jez naprej po strugi. Kljub temu, da je bil tok po ljubljanski svobodi, je Ljubljana na takozvani »špicke« močno narasla, da ljudje še kmalu ne pomnijo tako visokega stanja ljubljanske. Ponoči so prodor jezov fotografirali.

• Nesreča v gozdu. V ljubljanskem bolnišnično je bil včeraj pripeljan iz Babnega polja pri Ložu 25 letni tesar Anton Ščotar, ki se je pri tesaanju tramov v gozdu močno vsek s plenkačo v desno koleno.

REKONVALESCENTI PRIDITE NA KOFE!

Tedenska oskrba samo 315 do 385 Din. Pojasnila: Kveder, Kofce nad Tržičem.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani. Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1-10, 7. vrsta padavin, 8. padavine v mm. — Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

27. maja
Ljubljana 7, 753,3, 8,4, 92, N1, 10, 89,1, dež; Ljubljana 13, 754,3, 10,7, 86, SW1, 10, ni merjeno, dež; Maribor 7, 752,7, 9,0, 90, NW3, 10, 23,0, dež; Zagreb 7, 752,0, 12,0, 90, mirno, 10, 10,0, dež; Beograd 7, 751,3, 17,0, 70, SE1, 9, 3,0, dež; Sarajevo 7, 750,9, 9,0, 90, WSW1, 10, 2,0, dež; Skopje 7, 753,3, 14,0, 90, mirno, 3, —; Split 7, 750,5, 15,0, 70, SE3, 3, 1,0, dež; Kumbor 7, 752,5, 13,0, 80, NNE3, 10, 36,0, dež; Rab 7, 752,0, 11,0, 90, NNE3, 5, 34,0, dež.

Temperatura: Ljubljana — 8,0; 11,1; —; Maribor 12,3, 9,0; Zagreb 17,0, 10,0; Beograd 21,0, 13,0; Sarajevo 22,0, 9,0; Skopje 20,0, 12,0; Split 20,0, 13,0; Kumbor — 11,0; Rab — 9,0.

Podatki »maksimalne temperature« veljajo izjemšji Ljubljani za včerajšnji dan.

Vremensko poročilo bomo poslej prinašali tudi v ponedeljskem »Jutru«.

Magda Schneider

kot hči bogatega tvorničarja služi za model mlademu slikarju

Herman Thimigu
v velezbavni šaloigri

SUZANA V KOPELI

MARION, TO SE NE SPODOBI!

Sodelujejo še:
Otto Wallburg, Julij Falkenstein
Glasba in šlagerji:
Otto Stransky

DANES PREMIERA!

Ob 3., 5. 1/8. in 1/10. zvečer.

BOMBA S MEHA!

Znižane letne cene.

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Felix Bressart

popularen iz nepozabljenih filmov
»Gospodična tajnica«, »Nedolžni
Jakob« itd., v kriminalnem filmu
iz berlinskega podzemlja

Bressart
ve vse!

Bressart kot poulični pevec, kot
lažni policist, prijatelj in rešitelj
otrok. — Sodelujejo:

SVETISLAV PETROVIĆ
GRETEL THEIMER
PAUL MORGAN in
THEODOR LOOS

Predstave danes ob 3., 5., 7. in 9.

Zvočni kino Ideal

u. Koristi regulacije Gradaščice in
Glinščice. Pri sedanjih nalihih se je očitno
izkazala velika korist regulacije Gradaščice
in Glinščice. Oba ljubljanska pritoka
sta nosila velike množine vode, prihajajo-
če iz Pohorjaških in drugih hribov. Vi-
šani in prebivalci Mirja uvidevajo, da bi
letos lahko doživeli slično povodensko ka-
tastrofo kot jeseni l. 1927. Regulacija pa je
omogočila, da so se vode gladke in neovi-
rano odtekale v Ljubljano.

u. Ljubljanci občudujejo podgane.
Kanalov, ki so bili prenapolnjeni z vodo,
so se izkušale podgane rešiti na suho. Pod
jezom pri trimostju je bil dopolnjen še kup
kamenja in prsti, ki je moli kakor osam-
ljen otok iz vode. Tja so se podgane za-
tele. Popoldne pa je voda preplavila tudi
ta otok in podgane so bile prisiljene, si
rešiti življenje s plavanjem. Na trimostju
so Ljubljanci v gostih vrstah in ob straneh
bregov občudovali plavalno umetnost
podgane zalege.

ZA MASAŽO

ACEITE RADICO, LA TOJA

Vsebuje gien iz zdravilnih vrtec slovit-
ga otoka La Toja v Španiji. — Steklenica
stane Din 24.—

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

»CHEMOTECINA«, družba z o. z.
Ljubljana, Mestni trg 10. 6531

u. Naval v ljubljansko bolnišnico traja
še vedno. Do večerj opoldne je bilo letos
sprejetih 8450 bolnikov. Vsi oddelki so po-
popolnoma zasedeni in je uprava bolnišnice
dostikar primorana odklanjati bolnike, ki
so prišli iz oddaljenih krajev, kakor
zdravniške pomoči pri specialistih, ki jih
nimajo druge bolnišnice v dravski bano-
vini.

u. Kaznjenci na dopustu. Iz ljubljans-
kih zaporov je bilo sredi oktobra lani po-
pisan na dopust 96 kaznjencev, ki so imeli
preostati kazni od 4 mesecev do 1 leta. Se-
daj se ti kaznjenci pozivajo, da prekinajo
dopust in nastopijo nadaljnjo izvršitev ka-
zni. Pozivani je bilo doslej 46 kaznjencev.

u. Velikan Bešter je preselil fotografski
ateljé v palačo »Viktorijo«, mezanin (nad
Daj-damom).

Tel. 89-87.

KINO »SOKOLSKI DOM«

Danes ob 5., 7. in 9. uri,
jutri ob 12. uri. Vsi gledalci
stvarna drama globoke ma-
terinske ljubezni

„DETE GREHA“

V glavnih vlogah: Tony van
Eyck, Hans Brausewetter,
Erwin Kaiser

PRIDE! PRIDE!
FANTOM DURMITORJA
Ita Rina 5344

Iz Maribora

u. Ljudska univerza v Mariboru. »Dvaj-
set let med Kitajci« je naslov izrednega
predavanja, ki ga bo imel jutri ob 20. Slo-
venec misijonar g. Jozef Kerec. Malo je
Evropejcev, ki so mogli predreti do jedra
bistva nam tako oddaljenega in tučesa na-
roda, kakor so Kitajci. Do tega pravega in
globokega spoznavanja narodove duše pač
najlažje pride misijonar, ki se giblje dolga
leta med vsemi plastmi naroda. Nedvom-
no nam bo znal povedati predavatelj izred-
no zanimave reči o tem največjem, s sta-
ro kulturo obdarjenem narodu, ki je prav
sedaj v središču največjega svetovnega za-
nimanja. Na podlagi skrbno sestavljenih
in mnogostevnih skriptiranih slik nam bo
predavatelj razložil tamkajšnje življen-
ske prilike. — Jutri popoldne bo ogled
domače tovarne mila »Zlatoroč«. Sleh-
ni se more udeležiti tega ogleda in se sni-
dejo vsi zainteresirani pri Veliki kavarni ob
13.45. Ogled bo vodil strokovni učitelj g.
Šumiljak. Vstopnine ne bo.

u. Širokopotezna akcija PTL. Agilna ma-
riiborska Protituberkulozna liga se obrača
v prizadevanja za čim prejšnje uresničanje
svoje velikega načrta, namreč zgradbe
protituberkulozne azila v Mariboru, na
vsa mariborska in okoliška društva, da pri-
spovajo v izvršeno stvarno enkratno večji pri-
spevek, saj gre pri tem tudi za zaščito nji-
hovih lastnih članov. Če pomislimo, da je
pobrala zavrtna jetika samo lani v mari-
borskem okraju 697 žrtev, ne bo najbrž to-
bnega društva v vsem širokem maribor-
skem območju, ki na položju svojega iz-
datnega obolova na življenjsko skupnost.

u. Za zgradbo protituberkulozne azila je
Protituberkulozna liga prejela naslednje
prispevke: po 500 Din: tovarna Doctor &
dr. in tvečka C. Bülchert iz Maribora, po
200 Din tovarna K. Thoma v Mariboru,
110.50 Din uradništvo Jugoslov. združene
banke v Mariboru, po 100 Din Unio druž-
ba, Fr. Majer, tv. Zuzmajer & Gruber
Jos. Benko, tv. Jos. Ullrich nasl. Sinceler,
Mariborska tiskarna, C. Pečovnik, občina
Fram, M. Arh, S. Krajnc in I. Braum. Poleg

teh je večje število darovalcev s smotki
pod 50 Din. Posnemajte in darujte za naj-
bednejše med bednimi!

u. Ustanovitev krajevnega olimpijskega
odбора v Mariboru. Pradednočnim je bil v
prostorih hotela »Orla« ustanovni občni zbor
krajevnega olimpijskega odбора v Mariboru
v navzočnosti zastopnikov vseh sportnih pa-
nog, Sokola in strelskega okrožja. Občni
zbor je otvoril in vodil predsednik priprav-
ljalnega odбора narodni poslanec g. Krejči,
ki je v daljšem govoru razložil namam olim-
pijskega odбора in pozval vsa sportna dru-
štva in korporacija k vnetemu sodelovanju.
Po poročilu g. Berganta je bila izvoljena na-
slednja uprava: predsednik narodni posla-
nec g. Krejči, prvi podpredsednik okrajni
glavar g. Makar, drugi podpredsednik ma-
gistratni ravnatelj g. Rodošek, tajnik g. Ber-
gant, blagajnik g. Loos, drugi blagajnik g.
Pflafer. V odбору so gg.: Pinter, dr. Sta-
mol, Antončič, Stukelj, Mačec, Rosenberg,
polkovnik Putnikovič, Šepac, dr. Robič in
Markovič. Olimpijski dan bo v Mariboru
16. julija.

u. Člani tukajšnjih narodnih društev so
nameravali danes prirediti velik izlet k Sv.
Duhu na Ostrovem vrhu. Zaradi slabega
vremena bo izlet na binkošno nedeljo.

u. Gasilska armada bo zborovala v Fra-
mu. Danes dopoldne bo v Planinčevih gosti-
ni v Framu letošnji občni zbor mariborske
gasilske župe. Popoldne na bo istomast
velika gasilna vaja, pri kateri bo sodelovalo
z vsem orodjem 15 društev.

u. Mariborski Cirilmetodarij. Oba odo-
ra moške in ženske podružnice CMD v Ma-
riiboru bosta imela važno skupno sejo jutri
ob 20. v restavraciji Narodnega doma.

u. Pazite na otroke! Predvečernjim se
je igral na visokem zidarskem odru osem-
letni sin železniškega premikarja Jožko Go-
lob iz Spodnjih Hoč. Nenadoma mu je zma-
knil tal in je padel precej globoko na tla. Pri-
to tem si je zlomil levo roko nad komolcem
in je dobil še več drugih poškodb. Pra-
vijati so ga morali v bolnišnico.

u. Nezgoda pri igri. Pri branju žoge se
je nevarno poškodoval na levem kolenu 16-
letni Jurij Miklenšek iz Wolfvoje ulice. Ra-
ševalci so ga morali prepeljati v bolnišnico.

u. Nepošteva služkinja. Mariborska po-
licija je aretirala večer na tozadevni ova-
do 30letno kuharico G. Novovo G., ki je stu-
žila pri neki mariborski rodbini, ker je
okradla svojega delodajalca. Izmaknila je
večjo vsoto denarja. Pri telesi priskavi je
policija našla pri kuharici v spodnjem pe-
rilu skritih 2900 Din, o katerih na trdi ara-
tiranka, da si je prisvojila le 900 Din, do-
čim si je ostalih 2000 Din prihranila. Izro-
čena je bila sodišču.

Iz Celja

u. Dijaški telovadni nastop. V petek 2.
junija ob 14.30 priredijo dijaški realne gimna-
zije v Celju svoj telovadni nastop na dvo-
rišču mestne narodne šole. Spored obsega
sedem zanimivih točk. Vstopnine ni. K
nastopu so vabljeni starši in ostalo občin-
stvo.

u. Mestno gledališče. Dramsko društvo
v Celju uprizarj v režiji g. Sadarjeve v
prvi polovici junija v gledališču mladinsko
igro »Pastirček Peter in kralj Brilantinc,
ki nudi mnogo smeha mladini na tudi odraslim.
Društvo namerava uprizarj v tej
sezoni še veseligrso »Roksič«.

u. Otvoritev kopališča ob Savinji. Mest-
na občina bo otvorila svoja kopališča ob
Savinji (moško in žensko kopališče pri
mestnem parku in kopališče »Diano« na
Bregu) v četrtek 1. junija.

u. Poroka. Poročila sta se v Beogradu g.
Lojze Kavčič, kontrolor generalne direk-
cije državnih železnic, in gđ. Jda Benča-
onova, hčerka znanega sokolskega delavca
g. Benčana v Celju. Čestitamo!

u. Poravnajte članarino za Vodnikovo
društvo tako v tujsko-prometni pisarni
v Celju v paviljonu poleg kolodvora.

u. V celjski bolnišnici je umrla v petek
v starosti 43 let g. Elizabeta Pfeiferjeva,
soprogazatarka iz Celja. Blag ji spomin!

u. Belo platno: domače po 6.50 Din,
jadransko po 11 Din, slovensko po 9.50 Din,
in celjsko po 11 Din, Strmečki, Celje.

u. Elitni kino Union ostane zaradi de-
fakta v zvočni aparaturi do nadaljnjega
zaprt.

Iz Škofje Loke

u. Občinska trošarina. Občinski odbor
je soglasno sklenil, da se pobira občinska
trošarina od alkoholnih pijač tudi v prime-
ru, ako dobi zasebnik pijačo naravnost
od pridelovalca. Vsaka nabava se mora
naznaniti v 24 urah finančni kontroli, ker
grozi sicer kazni v petkratnem iznosu.
Prijaviti se mora tudi ona količina opoj-
nih pijač, ki je že dobavljena in ukletena.

Iz Kranja

u. Društvo za pospeševanje tujskega
prometa poziva vse, ki imajo na razpo-
lago sobe za letovišarje, da jih javijo ne-
mudno društvenemu tajniku g. Simončiču.
Poziv velja tudi za Videm in Leskovec.

Iz Kamnika

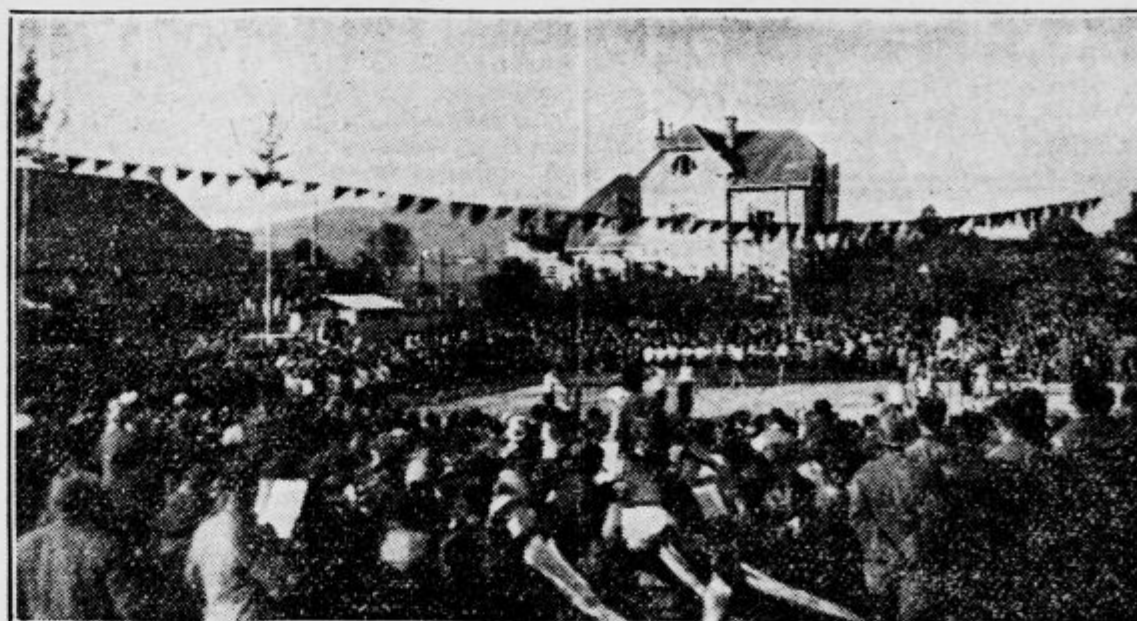
u. Kamniški fazonom se obeta sve-
tovna slava. Poročali smo že o kamniških
fazonih, katere doživijo, da so objedni vr-
šičke in še celo pogankje v mladih jelo-
vih nasadih v Mekinjah. Vsi domači lov-
ski in gozdni strokovnjaki so izkjučili
možnost, da bi to napravili fazoni, zdaj
pa celo v Berlinu na Institutu für Jagd-
kunde obravnavajo ta slučaj. Povprašali
so za mnenje vse lovske organizacije, kjer
gojijo največ fazanov, pa nikjer niso mo-
gli ugotoviti, da bi fazan povzročil podob-
no škodo. Kamniški fazoni so menda prvi
in edini na svetu, ki jim je prišlo na mi-
sel, da so napadli jeloove nasade in jim
pobozali vršičke. Obrnili so s tem nase
veliko pozornost vseh naših lovskih krogov
in povzročili živahne debate celo v nem-
ških lovskih krogih o vprašanju, ali fazan
zmožen, da odščipne brstič na 25 do 50 cm
dolgem pogankju mlade jelke. Kamniški
fazoni so v veliki nevarnosti, da jim ne
bi ta slava preveč škodovala, ker se jim
zna pripetiti, da jih bodo kot velike škod-
ljivce obsodili na smrt in postrelili.

u. Smrt. Na Grabnu je umrl v soboto
zjutraj v visoki starosti 83 let posestnik
Gregor Puchshofer. Še pred tednom je kre-
pak in čil izvrševal svoje obrt kot izelo-
valec raznega orodja. Pokopali ga bodo v
ponedeljek popoldne. Naj počiva v miru!

Iz Novega mesta

u. Našel se je zlat damski prstan z be-
lim umetnim briljantom. Dobi se v po-
družnici »Jutra«, kjer je shranjena že dalje
časa tudi zlata damski zapestnica.

S sokolskega tabora v Vižmarjih

Iz Zagorja

u. Občni zbor Društva za varstvo
otrok in mladinsko skrb v Zagorju ob
Savi. Zaradi vedno novih redukcij je za-
gorska dolina tako obubošana da je neob-
hodno potrebna pomoč. Humanitarna
društva v dolini so vršila svoje delo v mi-
nilem letu, kolikor so pač mogli, kajti
odvisna so od dobrodelnih ustanov in pod-
por. Imenovano društvo je v minilem letu
obdarilo okoli 90 siromašnih otrok z
močnimi čevlji, kar je stalo približno
10.000 Din. Ker se je pa število siromaš-
nih otrok podvojilo ali celo potrojilo, je
neobhodno potrebno, da prisloko društvu
na pomoč najširša javnost. Kdor zmoro
majhno članarino (12 Din letno), naj pri-
stopi kot član k društvu in pride v pone-
deljek ob 7. na občni zbor v občinsko po-
slovovalnico.

Iz Trbovelj

u. Zupanstvo razglašja, da je baneka
morava dovolila pobirati trošarino od vina
in žganja tudi od privatnikov, ki si naba-
vijo te pijače za domačo rabo. Opozorjamo
vse prebivalstvo na tozadevni okolišča
zupanstva glede prijave teh pijač, ki je nabit na
občinskih deskah, da se po njem ravna,
ker so za prestopke določene precej stroge
kazni.

u. Predavanje. Društvo jugoslovenskih
obrtnikov za dravsko banovino, prosvetni
odsek, priredi danes ob 15. v fizikalni dvo-
rni meščanske šole predavanje za vse
obrtništvo. Predaval bo g. Zavrl, ravnatelj
meščanske šole o obrtništvu in potrebi
izobrazbe. Vabljeni! Vstop prost.

u. Sokolsko gledališče ponovi drevi ob
20. veseligrso z godbo in petjem »Rodo-
ljub iz Amerike. Kdor hoče preživeti res
prijeten večer, naj ne zamudi te predsta-
ve, to tem bolj, ker bo to zadnja v letoš-
nji sezoni.

u. K notici pod naslovom »Veliko sre-
če« imel smo prejeli od prizadete go-
sterja pošlani: Otok je bil na cesti ob 21.
brez vsakega nadzorstva in je skočil 1 m
pred osebnim avtomobilom čez cesto. So-
fer, ki je to opazil, je takoj zavril avto in
s tem preprečil še hušjo nesrečo. Otoka
je sofer sam odpeljal v bolnišnico. Staršem
pa naj bo ta dogodke v resno svarilo, da
bolj pazijo na svoje otroke in da sami
kazujejo otroke, ki po cesti nalašč ska-
čejo pred avtomobile in s tem postavljajo
v nevarnost sebe in v avtomobilu se voze-
če osebe in soferje, ki imajo pri takih ne-
srečah največ sitnosti.

Iz Ptuj

u. Sreski kmetijski odbor za pravice vi-
nogradnikov. Sreski kmetijski odbor je
imel pred kratkim sejo, na kateri se je
zavzel za vinogradnike in sprejel resolucijo,
v kateri odločno zavrača gostilničarje
in vinski točilce, ki zahtevajo iznemerbo
trošarinskega zakona. Protivi se tudi seda-
njim določilom, da sme vinogradnik pro-
dati pridelek na svojo roko od 5 in do
10 litrov naprej, češ, da je vinski pridelek
enak vsem drugim kmetijskim pridelkom.
Kmetijski odbor je odločno proti izpre-
membi trošarinskega zakona. Sreski kme-
tijski odbor želi tudi, da bi se dosegel spo-
razum med vinogradniki, viničarji in go-
stilničarji, da bi se omogočil vsem primeren
življenjski obstoj in da bi se čimprej od-
stranilo nesoglasje med njimi. Želi tudi,
da se izpremeni viničarski red.

u. Velika tistina drv in drevja. Posest-
nik Longer Anton iz Dragonje vasi je že
dalje časa opazal, da mu nekdo seka buke
v njegovem gozdu pri Sv. Lovrencu na
Dravskem polju. Te dni pa je zasledoval
še svežo sled kolovoza, ki ga je privedla
na dvorišče posestnika M. F. v Trnčah,
kjer je tudi našel svoja drva. M. je ovađen
sodišču.

u. Tatvina kolesa. Te dni se je mudil
na sreskem načelstvu posestnik Župcec Jo-
žef iz Zagojčja in postavil svoje kolo na
hodnik. Ko se je vrnil, kolesa ni več našel.
Kolo ima številko 2814 in je črno pleskano.

u. Ptujski zapori so polni. V ptujске
zapore prihaja vsak dan polno obsojencev
odsluževat kazni. Sedaj se nahajajo nad 70
jetnikov in so celice popolnoma zasedene.

Iz Ljutomer

u. Eksplozija patrone. Milnar Antolin
iz Verzeja se je lotil razstrelilne patrone,
da bi jo skrajšal. Začel jo je piliti. Ko je
dopililo do razstreliva, se je to vnelo in pa-
trona se je razletela. Iztrgalo mu je iz
stegna kos mesa, z leve roke pa mu je
odneslo nekaj prstov. Zdjaj se zdravi v
mursko-sobotski bolnišnici.

u. Požar. Pred kratkim je zgorel po-
noči skedenj posestnika Malega blizu ko-
lodvora. V njem je bilo le za dva voza sla-
me. Ogenj je bil najbrž podtaknjen.

Deset minut brušenja
Deset minut čiščenja

Valet-aparat za britje, jermen za bru-
šenje tudi britvic predstavljata naj-
popolnejši pribor za britje. Najpopol-
nejše in najbolj ekonomično britje je z

"VALET"
Auto Strip
Safety Razor

Poslano

Na članek »Novo odlikovanje dentista
Smerkolja v inozemstvu«, ki je izšel v
»Jutru« 7. maja 1933, objavljamo v infor-
macijo javnosti naslednje:

1. Dentist-technik g. Smerkolj Leopold je
dobil odlikovanje za najboljšo ureditev
zobnega ateljeja od »Razstavnega zavoda
(salona) za živilsko stroko, združenja in-
dustrijev in trgovcev z živilskimi proiz-
vodi in materialom, Bruselj — Salon de
l'alimentation, société cooperative des in-
dustriels et commercants en material et
produit pour l'alimentation, Bruxelles.

2. Na tej razstavi so razstavljale trvdke,
ki proizvajajo živila ali pa surovine, ki slu-
žijo za izdelovanje živil; dalje trvdke, ki
proizvajajo stroje in aparate za živilsko
industrijo ter prodajajo produkte industri-
je jestvin in mleka ter potrebščine za go-
stiline in hotele.

3. Pristojbina za udeležbo pri navedenem
salonu znaša sedaj okrog 3000 do 5000
dinarjev.

4. Glede najboljših ureditev zobnega ato-
ljeja ugotavljamo, da je v smislu §§ 17. in
18. zak. o zobozdravnikih in zobotehniki,
dentistom-technikom z ozirom na njihovo
strokovno predizobrazbo prepovedano, v
ateljeji rabiti katerikoli medicinsko dia-
gnostični in zdravilni aparat.

Društvo zobozdravnikov dravske banovine
v Ljubljani.

Iz življenja na deželi

CERKNICA. Danes bo v hotelu g. Žum-
ra ob 15. občni zbor krajevne organizacije
JRKD. Na zbor bo prišel poslanec g. dr.
Stane Rape. Po občnem zboru se bodo
sprejemali novi člani. Vabljeni!

DOBOVA. Sokolsko društvo je priredilo
v prostorih br. Kovačiča igro »Namišljeni
bolnik«. Igralci so odlično rešili svoje vlo-
ge. — Novi vozniki re je precej občutno
zadebel prebivalstvo. Jutranji vlak proti Za-
grebu je bil po starem voznem redu malo
zgodeen, po novem voznem redu pa je kar
že za 40 minut prej. Sedaj poleti bo še ne-
kakšno šlo, pozimi bo pa to hudo zadelo na-
še ljudi, ki se vozijo z živili na zagrebški
trg. — Čateške toplice pričenjajo svojo se-
zono. Pravijo, da je vrelec letos jako vroč.
Želimo, da pride veliko tujcev, da obiščejo
te zdravilne toplice. Samo malo več rekla-
me morajo napraviti te toplice, pa bodo si-
gurno skozi celo sezono dobro zasedene,
čeprav ni tistega komforta, kakor so za
vajej nekatere, ki imajo kaj več pod pal-
cem, v drugih toplicah. Velika neugodnost
je slab dohod k toplicam pri brodu čez Sa-
vo. Ob malo večjem naliivu brod ne vozi
in smo potem od toplic popolnoma odo-
zani. Občine, kakor tudi uprava toplic bi
morali vse potrebno ukreniti, da se ti ne-
dostatkci odstranijo.

KOPRIVNIK V BOHINJU. Sokolsko
društvo je z velikim uspehom priredilo na
Križevno nedeljo sprevogri »Snubač« in
»Srce in denar«. Sokolski dom je bil nabito
poln, kakor doslej še pri nobeni odski
prireditvi. Pevec so se res potrudili in pe-
sko kakor tudi igralci podali vloge jako
dobro. Burno odobravanje je bilo velike za-
doščenje za ogromen trud, ki so ga imeli
z vajami dolga dva meseca. Na splošno
željo se bosta spevoigr morda v bližnjem
času ponovili. — Jutri bo blejsko Sokol-
sko okrožje priredilo na Koprivniku svoj
nastop. Ob tej priliki bo koprivniški Sokol
otvoril svoj novi dom. Vabila so razposla-
na; kdor bi pomotoma vabila ne prejel, pa
je s tem prav iskreno povabljen k tej
prireditvi, ki bo ob 15. uri, v primeru sla-
bega vremena pa 12. junija ob isti uri.

MEDVODE. V nedeljo je imelo naše
Sokolsko društvo telovadno akademijo,
združeno z materskim dnevom. Nastopi-
li so člani. moški in ženski naraščaj ter
moška in ženska deca s posebnimi točka-
mi, ki so jih vsi prav točno in skladno
izvajali. Otroci so po končani telovadbi
lepo zapeli nekaj dvoglasnih pesmi, med
katerimi je najbolj ugajala Kosijeva »Ma-
mica moja«. Svojim materam so izrazili
svojo hvaležnost in ljubezen nadalje še v
res dobro podanih deklaracijah in pri-
merni igrici, ki je sledila. Udeleženci so
z zadovoljenjem ugotovili, da dobiva njiho-
va deca pri Sokolu poleg telesne okrepit-
ve s telovadbo tudi mnogo srčne kul-
ture in dobre vzgoje. S tem so najbolj ovir-
se razne klevete proti Sokolu. Vsem, ki
so se trudili s to prirčno domačo prire-
ditvijo, moremo le čestitati.

PODCETREK. V nedeljo 14. t. m. se
je vršila v našem trgu skupna vaja Koz-
janske gasilske župe. Od 11 članic jih je
sodelovalo 7 z orodjem, 1 brez orodja. Po-
seben radostno presenečenje nam je pri-
pravilo bratsko društvo Desnič s svojim
strunskim moštvom in s svojo silno mo-
torko. Vseh gasilcev v kroju je bilo 161.
Vaje so izvedle 4 motorke in 4 ročne
brizgalne. Delovalo so brezhibno. Moštvo
je pokazalo vsega priznanja vredno iz-
vedbo. Pregled efekta je žal ovirala
ožina za vežbo izbranega prostora. — Po
vaji se je sestel k seji župni občni zbor.

POLJČANE. V mariborski bolnišnici je
umrla v najlepši življenjski dobi 36 let
tukaj splošno priljubljena ga. Julka Ri-
tojnjeva. Žena znanega narodnega delavca,
železniškega uradnika g. Mirka Ritojnje. Po-
kojnica je zlasti v prejšnjih letih požrtva-

Postani in ostani
član Vodnikove družbe!

SPORT

IX. kolo drž. prvenstva

Deset klubov v borbi za ligine točke — V Ljubljani Primorje : BASK na igrišču Primorja ob 16.30 — Tekma bo dokaj odločilnega pomena za nadaljnji obstoj Primorja v ligi

Deveto kolo liginih tekem ima zopet polno zasedbo. Razen BSKa, ki je prost, igra deset moštev za točke, na petih igriščih se bo odločalo usoda o razvrstitvi klubov v tablici, borba se vodi za dvajset razpoložljivih točk. Kako se bodo porazdelile, koliko bo zmag, neodločenih iger, koliko pričaokanih razočaranj, koliko presenečenj? Zvečer bo zabrela telefonska žica in zadostila naši radovednosti, enemu dogodku, borbi Primorja : BASK, pa lahko prisostvujemo osebno in sledimo z lastnimi očmi poteku dogodkov.

Na petih mestih bodo tisoči pohiteli na igrišča, ker se jim hoče velikih in napetih borb, ker hočejo biti zraven, ko se na naših sportnih prostorih odloča o toliko popularni in važni zadevi, kot je državno nogometno prvenstvo Jugoslavije. Danjš prvenstveni spored je kakor malokateri doslej toliko zanimiv in poln ugank, da se pri najboljši volji ne da za skoro nobeno tekmo v naprej tipati, kak bo njen potek, kak bo njen rezultat.

Primorje : BASK

Na ljubljanskih tleh bo padla važna odločitev. BASK je trenutno s sedmimi točkami na šestem mestu v tablici, Primorje s šestimi na devetem. Zmaga enega ali drugega moštva bo v toliko pomembna, ker bi si BASK s pridobitvijo dveh točk utrdil pozicijo sredi tablice, Primorje pa bi si eventualno pomagalo malo naprej. Te okoliščnosti sta si oba tabora precej v svesti, zato je privedel BASK večeraj popoldne s seboj kompletno enajstoročje, nastopil bo torej v iacji postavi kot proti uradnjanskemu, črno-beli na so se po visoki in zasluženi zmagi nad Haškom samozavestno pripravili na to srečanje. Moštvi bosta privedoma nastopili tako:

BASK: Jakšič — dr. Ivković, Ačimović — Klisarič, Vojinović, Popović — Pavlovič, Dettlinger, Ranojevič, Tomašević, Hrnjčič.

Primorje: Starec — Svetic, Hassl — Zemljak, Sočan, Boncelj — Jug L., Erman, Senica, Slapar, Jež.

Take so zaenkrat dispozicije in pri teh bo ostalo, če ne pride kaj nepričakovane vmes. V obeh taborih postavljajo v linije nade na »vojke moštvi, pričakujejo od njiju, da prisestata točki domov na var.

BASK prihaja iz Zagreba, kjer je proti Gradjanskemu v premočni igri neresno podlegel. To je ugotovila tudi zagrebška kritika. Za Ljubljano je še ojačil svoj napad. Na desnem krilu bo igral Pavlovič, ki bo na njegovem mestu, na levem krilu, ki je bilo za Gradjanskoga zasledo z rezervno. Tudi Ranojevič bo to pot igral kot vodja napada. Najmočnejši mož v napadu pa je Tomašević, ki z osmimi goli vodi v tabeli najboljših strelcev v državi. Aji bo uspel tudi v borbi s Starecem? V srečni liniji ima BASK v Vojinoviću najboljšega beograjskega centerhalfa, Klisarič in Popović na obeh straneh ga dobro podpirata, tako da ima BASK zelo solidno srednjo linijo. Najmočnejši je seveda v ožji obrambi Jakšič, nam je še iz Ljubljane znan. Rešil je odlično prestiž naše države, in sicer Evrope, v Montevideu, nekaj časa je bil stebel ilirijanske obrambe. Sedaj je zopet pri svojem matičnem klubu in mu pomaga utirati pot naprej. Ivković, stara mnogokrat preizkušena kost nam je znan iz vseh državnih reprezentanc. Je oster borec s silnim startom, težko je priti mimo njega. In Ačimović, naš najmlajši kandidat za državni dres. Proti Gradjanskemu si na blatnem terenu ni mogel pomagati, ni verjel, da bi dvakrat za povprečje odprivedal. Ne motimo se mnogo, če rečemo, da je BASK kot celota vendar vsaj ne daleč od boljšem od našega domačega moštva.

Primorje postavi tisto enajstoročje, ki se je s tolikim uspehom uveljavila proti Hašku. Menda se dogaja šele v devetem kolu, da igra ista postava dvakrat zapovrstjo. Če bi bila branila vsaj malo bolj sigurna, bi lahko z nujnostjo pričakovali današnje borbe. Potem bi bila ožja obramba res težko premagljiva zid. Starcu zaupamo, le malo manj »za publiko« naj igra, je preiskrnatno! Odločilna bo vloga srednje vrste. Če Sočan uspeje proti Vojinoviću kot je uspel proti Geyerju, bo že mnogo. Tudi stranska krila morata posvetiti svoji na logi največje pozornosti. Napad se mora razvneti vsaj do one skupnosti, ki jo je pokazal v borbi s Haškom. Kot pojedini so vsi, vsak na svoj način, dobri nogometaši, problem je le, kako zbristati individualnosti in jih povezati v koristni kolektiv. Senica bo imel važno nalogo, da koristno in uspešno reši ta problem. Verujemo v sposobnosti naših fantov, in vemo, da se jim utegne posrečiti važen in velik udarec. Vsekakor pa je izid tekme veliko vprašanje!

Vojvodina : Hajduk

Je par, ki bo v Novem Sadu odločil o usodi dveh točk. Ob normalnih prilikah bi gotovo imel Hajduk velike šanse, če ne vseh. Hajduk na imo v osmih dneh za seboj tekmi z BSKom in z Jugoslavijo in je že ves teden z doma. V Beogradu je rešil eno samo točko in je tam doživel toliko depri-radožebe, da bi eventualni uspeh Vojvodine učinkoval manj presenetljivo kot neuspeh. Vojvodina se nahaja prav na poslednjem mestu tablice in bo gotovo napela vse sile, da se počasi prerije naprej.

Jugoslavija : HASK

Na igrišču Jugoslavije ima Hašk gotovo manj šans kot jih je imel proti Primorju. Po zmagi nad Hajdukom je Jugoslavija visok favorit, poleg tega ima Jugoslavija, čeprav se trenutno nahaja na četrtem mestu, s samo štiri točkami manj točkami najugodnejši položaj v tablici izmed vseh moštev. Zato bo njeno moštvo skušalo na vsak način utrgati nov uspeh in se tako za korak približati končnemu uspehu prvenstvu. Vendar je tudi Hašk odlično moštvo, ki mu ni zlepa priti do živga.

Gradjanski : Slavija O.

Purgerji imajo veliko priliko, da se vsaj še za teden dni oddrži na prvem mestu. Osiješka Slavija je v zadnjih časih postala nekak liganat točk, tudi na svojih tleh, zato se z vso gotovostjo pripisuje uspeh Gradjanskemu.

Slavija S. : Concordia

je morda še največja neznanka v tem kolu. Slavija je minule nedelje preprečevalno odpravila purgerje, rezultat 3:1 proti Gradjanskemu je krepka legitimacija za nadaljnje uspehe. Toda Concordia — morda edino moštvo v tej veliki konkurenci, ki se zna boriti enako doma kot na tujem. Če Slavija uspe tudi proti Concordiji, je na najboljšem potu, da si utrdi položaj v ligi.

V teh petih tekmah je morda najsigurnejši zmagovalec Gradjanski, toda to bodi povedano z rezervno, ker smo premmnogokrat morali naknadno ugotavljati, da je nogometaška sreča prav tako opoteča kot njih žoga.

Nas zanima predvsem naša domača prireditelj, ter bomo posvetili največjo pozornost Tekmo sodi zopet g. Lepac iz Zagreba. Napovedani sta dve predtekmini, toda le ob ugodnem vremenu. Blagajna se odpre kmalu po eni popoldne.

Priprave za prvo nočno tekmo na igrišču Ilirije

Na igrišču Ilirije se mrlično pripravljajo za prvo nočno tekmo. Kakor smo že najavili, bo sprejela Ilirija 1. junija madžarsko profesionalno enajstoročje Budai, ki zavzema v prvenstveni tabeli odlično 5. mesto. Madžarska moštva so zaradi visokih stroškov pri nas silno redka in je zato med občinstvom za tekmo splošno zanimanje. Neobičajna ura, tekma je napovedana ob 21., seveda še bolj poveča zanimanje.

Razsvetljava bo prirejena popolnoma svojevrstno in ni bil tak način od zdaj še nikdar uporabljen. Vsi dosedajni polizkusi so pokazali gotove slabe strani razsvetljave. Navadno so reflektorji bleščali ali gledalce ali pa igrače, tako da razsvetljava ni bila nikdar zadovoljivo rešena. Idealna rešitev bi bila, če bi namestili samo eno velikansko žarnico, ki bi visela tako visoko, da ne bi prav nič z bliščanjem ovirala sodelujočih. To pa ni mogoče in je zato iznajdljivi inž. Bloudek, ki vodi vsa dela delne razsvetljave, izmislil povsem svojevrstno rešitev. Žarnice bodo nameščene v eni sami črti od enega do drugega gola. Visele bodo na žici, ki bo pritrjena na dveh po 35 m visokih drogih, dočim bosta dva drogova z žico prečno podpirala glavno žico, da se ne bo preveč povesila. Na glavni žici bo viselo 30 izredno močnih žarnic, vsaka po 1000 vatov, ki bodo dajale skupno 60.000 svet. Vsaka žarnica bo zasenčena tako, da bo metala žarke v kotu 35 stopinj na igrišče. Celotno igrišče bo na ta način siljano razsvetljeno in ker se sence reducirane na minimum, bo omogočena povsem regularna igra. Tega načina razsvetljave še niso uporabili nikjer v Evropi in bo Ljubljana prva, ki bo imela nočno tekmo ob najmodernejši razsvetljavi.

Prodaja vstopnic za nočno tekmo je dnevno pri blagajni kavarnne Evrope. Vsi aktivni nogometaši bodo režijske vstopnice pri g. Pfundnerju proti legitimaciji s plačano članarino. Koliki se dobe pri oskrbniku na igrišču. Poravnajte do 1. VII. zaostalo članarino!

Teniški turnir za nacionalno prvenstvo državne banovine bo priredil I SSK Maribor 3., 4. in 5. junija na svojih teniških igriščih v Ljudskem vrtu. Pokroviteljstvo je prevzel ban dr. Marušič, v častnem predsedstvu pa so župan dr. Lipold, senator dr. Ploj, poslanec Krejčič, banški svetnik dr. Rataj, okrajna glavarja dr. Ipavc in Makar, predsednik Autokluba Pinter, gimnazijski ravnatelj v poklju dr. Tominešek, veleindustrijec Hutter in predsednik mariborske podružnice SLD ravnatelj Poganičnik. Igra se po pravilih ITS. Pravico sodelovanja imajo igralci amaterji, naši državljani. Rok prijave do 1. junija na naslov: I SSK Maribor, Maribor, Grajski trg 2. Zbranje igralcev bo 2. junija. Za zmagovalce v posameznih konkurencah so določena krasna darila, med drugimi tudi dve krasni darili g. bana.

Odpovedana nogometna tekma v Celju. Ker je igrišče popolnoma poplajvano, danes ne bo z napetostjo pričakovane prvenstvene tekme med prvakom celjskega okrožja Celjem in Atletiki.

Kolesarsko dirko Celje-Trojane-Celje (76 km) bo priredil Klub slovenskih kolesarjev v Celju v nedeljo. Start bo ob 14. pred hotelom Skoberne na Ljubljanski cesti, cilj pa istotam okrog 17.

Konjske dirke priredi »Kolo jahačev in vozačev Prestolonaslednik Peter« v Ljubljani na binkoštna praznika popoldne na vojaškem vežbališču v Ljubljani. Letošnje kasaške dirke bodo posebno zanimive, ker se vrši na binkoštni ponedeljek jugoslovanske kasaški derby, dirka razpisana za štiriletnje tuzemске dirkače ameriške pasme, za katero je država razpisala nagrado 20.000 Din. K drugim zanimivim kasaškim dirkam so prijavljeni številni konji iz dravske banovine, predvsem iz Ljutomerškega okraja, domovine jugoslovanskih kasačev. Zanimiva bo tako zvana Heat vožnja, pri kateri morajo konji večkrat dirkati in je zmagovalec isti, ki pride dvakrat prvi na cilj. Vsa dan bodo 2 jahačni dirki preko zaprek, pri katerih bodo startali civilni in oficirski jahači. Na dirkališču bo tudi totalizator, tako da bo mogoče staviti na posamezne konkurente. Zaradi polovične vožnje bo gotovo velika udeležba občinstva.

Tabletenis Ilirija : Reka. Danes bo v restavraciji Keršič nadaljevanje prijateljskega tročnega med Reko in Hermesom in Ilirijo z dvobojem Ilirija : Reka. Na turnirju se bo Reka, ki razpolaga z zelo ambicioznimi tekmovalci, prvič predstavila javnosti. Ilirija nastopi v običajni postavi z Weissom na čelu. Najzanimivejši del turnirja bo tekmovalje dam, kjer nastopi državna prvakinja Dečmanova. Turnir se prične ob 9. popoldne.

Manifestacijsko sportno zborovanje, ki ga je za danes sklical ASK Primorje v hotelu »Union« se zaradi tehničnih zaprek ne bo vršilo. Kdaj bo, bo objavljeno v časopisu.

ASK Primorje (Nogometna sekcija). Danes ob 13. naprej vršijo blagajniško službo gg. Stiglic, Jugovec, Jurkas in reditelji Batič, Lovrač, Klančnik, Zajc, Fuks, Bančič, Erbežnik, Glavnik. Za predtekmo s Sparto morajo biti ob 14.30 v garderobi: Krivačič, Jeršek, Molk, Baum, Rudi, Pšek II, Brvar, Svetic III, Calari, Trček, Petelin. Istočasno mora biti igralac Vrhovnik z opremo v garderobi. (Lahkotletska sekcija). Danes popoldne in popoldne po tekmi Bask : Primorje generalni in obvezni trening za vse verifirane atletične. Atleti, ki imajo klubovo opremo, zlasti sprinterice, naj isto zaradi nastopa 3. in 4. junija na državnem prvenstvu dajo v popravilo.

SK Ilirija. Upravni odbor sklicuje za ponedeljek ob 20. v restavraciji štrkelj članski sestanek pavalne sekcije. Na sestanku bo upravni odbor poročal o sedanjem položaju kluba, nato bo prosta debata o organizaciji, delu in programu pavalne sekcije. Upravni odbor se želi tako seznaniti z vsemi željami članstva, kakor tudi slišati razna mnenja in nasvete, zaradi česar je dolžnost vseh prijateljev pavalne sekcije, da sestanku polnoštevilno prisostvujejo.

SK Slavija. Danes morajo biti ob 7. na Iliriji: Ciko, Rozman I. II, Heri, Edy, Oton I. II, Majdi II, Božo, Jože, Ceglaz, Zupanec, Verbek. Ob 11.45 morajo biti pred kavarno Evrope: Bunc, Ciko, Stari, Sine, Ide, Rozman, Otonspah, Jože, Majdi I, Bine, Lado, Drage.

TŠK Slovan. Danes ob 14. morajo biti na igrišču Primorja: Lipovec L., Gern, Pelcon, Galle, Uhan, Bögel, Thuma, Marchiotti I. Ključec, Poljšak, Sluga, Bunc in Ceglaz. Opremo preskrbi gospodar.

SK Grafika. Igralci Papler, Mekina, Anzeljc, Pipan, Stohmajer, Ustnik, Verčnik, Potrato, Katavič, Bežan, Štupica, Kmetič, Gantar, Verbek naj bodo ob 14. na igrišču Primorja. Igrajo s Slovanom. Old boy Tršan, Ploch, Götzl, Bogdan, Škrabar, Plevelj, Kesler, Accetto, Momak, Spitzer, Šorn naj bodo ob 13.30 na glavnem kolodvoru. Dopoldne ob 10. naj imenovani dvignejo opremo na igrišču Primorja.

NSK Sparta. Danes naj se javijo na igrišču Primorja Humar, Ban, Dolinar, Jenko, Krašovec, Srše, Vrhovec I. in II. Gene, Zupane, Pogačar, rez. Ivica in Zadnik.

SK Svoboda (VIŠ). Sever, Lavrenčič, Laznik, Petrovič, Torkar, Kokolj Ciril, Lenasi, Marinko, Vinšek Ivan, Janković, Stajdohor, Tome, in Pogačar se pozivljejo, da v osmih dneh vrnejo opremo gospodarju Simončiču, Delavskega zbornica.

SK Olimp v Celju bo imel v petek 2. junija ob 20. izredni občni zbor v gostilni »Pri Jugoslovane« v Gaberju. V primeru nesklepnosti bo občni zbor pol ure kasneje.

Lahkotletom ASK Primorja. Meseca junija slavi 10-letnico plodonsnega udejstvovanja v ASK Primorju kot amaterski lahkotletski trener g. Danilo Sanci, uradnik Narodne banke. Ne bomo omenjali njegovih velikih zaslug za razvoj lahkotletskega sporta v Sloveniji, poudarjam samo dejstvo, da je dvignil lahko atletiko ASK Primorja na višino najboljših jugoslovanskih lahkotletskih klubov: Haška in Concordie. Najlepše čestitke vseh aktivnih lahkotletov jubilaru naj bodo korporativen nastop na lahkotletskem prvenstvu Jugoslavije za moštva dne 3. in 4. junija in priboritev najčastnejšega naslova v tej klasični sportni borbi: »naslov jugoslovanskega prvaka moštev v lahki atletiki!« Naj velja temu tekmovalcu geslo: Vsi za enega, eden za vse v čast in ponos slovenski lahki atletiki in črno-belimi barvami! Načelnik: dr. Prodan.

Sokolstvo

Brat Olip Boštjan — Sokol in mučenik

(Ob petnajstletnici njegove junaške smrti)

Radovljica, 26. maja. Tisti, ki smo ga poznali, smo že akoraj pozabili nanj, a tisti, ki ga niso poznali, niti ne vedo, da je bil. Petnajst let je minilo, odkar je Srednekov Boštjan, Sokol, junak, umrl. Velik greh je pozabiti na tiste, na katerih krvi je bila zgrajena naša svoboda Jugoslavije.

Boštjan je bil pravi gorenjski fant. Pri njem ni bilo ničesar priučenega. Ni poznal lepših fraz, vse je bilo naravno. Bil je odkritosrečen tovariš; kar je imel v srcu, je imel vedno tudi na jeziku. Čez vse je cenil sokolsko bratstvo, kar je tudi z dejanji pokazal. Zelo ga je bolelo, ko je videl, kako naš narod pomenjuje. Zavedal se je, da je vsak Sokol prvi dolžan čuvati jezik in pravice svojega naroda. Bil je živahen, vedno veselo naravo, odločnega ostrga pogleda, nasmeh pa je imel mehak in na prvi pogled si videl, da ima plemenito srce. Bil je izredno močan, navdušen je bil telovadil in to mu je prineslo tudi uspeh, da je bil med najboljšimi v gorenjski sokolski župi. Leta 1912 je šel kot tekmovalce višjega oddelka v Prago. To je bil vsekakor uspeh, ker tekarat je bilo podeželsko Sokolstvo še čisto začetniško. Praga ga je navdušila, posebno ob veličastnem sprejemu. Čutil je v srcu, da smo Slovani res bratje. Po njegovem licu so tekale solze; z besedami ni mogel izraziti velike radosti ob tej veličastni zavesti in navdušenju. Imel je mehko srce pa trden značaj; bil je pač Slovan, pošteno vzgojen.

Leta 1913. je bil klican k vojakom. Služil je svoj kadetski rok v Kanalu na Primorskem. Poveljniki so kmalu postali pozorni na vsega, izredno izvežbanega in nadarjenega fanta. Prišel so ga učiti borbenja s puško in bajonetom. Ko je postal kmalu najboljši borec v bataljonu, so ga poslali v Budimpešto na vojaško tekmovalne najboljših borec v bajejosti. Bilo je nad to tekmovalcev, izbranih iz tedanje avstrijske vojske, in pri tej tekmi je bil Boštjan drugi, a če bi bili sodbi po pravici, bi bil vsekakor prvi.

Vojska ga je zatekla v vojaški službi. Samo za nekaj ur je prišel domov, takoj nato je moral na bojišče v Galicijo. Kmalu je bil ujet in odpeljan so ga v Rusijo, nekam blizu Moskve. Domov je pisal večkrat, da mu ne gre slabo, da ne trpi lakote, mučilo ga je samo neutešno domotožje, želja, da bi spet videl ljubo mater. Zato je v začetku leta 1918 ubežal in prepotoval ogromno pot, združeno poleg nečloveškega trpljenja še z veliko nevarnostjo. In tako je prišel prav k procesiji na veliko soboto 1918 v Radovljico...

Ubogi Boštjan! Zakaj nisi premagal svojih želja vsaj za pol leta in ostal bi bil doma, svoji materi v oporo na stara leta, ostal bi bil tudi nam. Tebi pa bi bilo prahranjeno strmo trpljenje! Doma je ostal takrat mesec dni. Ves razgiran je bil, vsakega Sloveka je pozdravljil; saj revež ni slutil, kaj mu je usojeno. Po enomesečnem bivanju doma je moral zopet oditi v Murau k vojakom, seveda s trdno vero, da se bo Avstrija rešila v najkrajšem času in da se prav kmalu zopet vrne domov. Usoda pa je hotela drugače.

Bliskovito se je razširila novica, da je v Murau in Judenburg izbruhnil upor proti vojni in Avstriji. Tam so bili večinoma slovenski vojaki. V kratkem času so upor udušili in voditelje postavili pred preki sod. Kdor pa je bil v tistih strašnih časih, ko se je Avstrija borila s poslednjo obupno borbo za svoj obstoj, postavljen pred preki sod, je bila njegova usoda že zapечатena. Tako je bil tudi Boštjan obdožen, da je podminiral municijsko skladišče v Murau in da je bil vodenč vseh uporov. Boštjana so sodili in obsodili. Nekaj dni nato je dobil njegov brat pismo, ali takrat Boštjana že ni bilo več med živimi... Pismo je bil pisal zadnji noč svojega življenja. Bilo je komaj štitljivo, ker je bilo vse zmoeženo od solza. Med drugim je pisal: »Janez, prosim Te, ne mečaj se še Ti v to reč. Pravijo, da sem imel vse jaz v rokah. Memo prosim, da naj mi vse odpusti, saj nisem ničesar zakrivil.« Da ničesar ni zakrivil, saj ni bil kriv, da je bil slovenske matere sin. Po božjih in neravnih zakonih ni bil

in borba akoraj obupna, čeprav se je Sokolstvo neprestano in celo dejansko napadalo, je vendar lepo napredovalo. Odbor je bil priloren takoj v začetku misliti na lastne prostore in na lasten dom, ker klet osnovne slovenske šole, kjer se je razvijalo društveno življenje, nikakor ni bila primerna za delovanje Sokola. V ta namen so bili izdani in razposlani bloki za nabiranje prispevkov, ki so bili natisnjeni v vseh slovenskih jezikih. Do izbruh svetovne vojne se je na ta način nabralo 8000 kron. V začetku vojne je bilo delovanje društva prepovedano, večina članstva pa je odšla z žigom p. v. v strelske jarko. Toda niti razpust društva ni mogel več uničiti sokolske ideje in že decembra 1918 je bil prvi občni zbor Sokola. Za starosta je bil izvoljen br. Roš Miloš, toda ker se je on ob tem času nahajal še v italijanskem ujetništvu, je vodil vse delo podstarosta br. Hofbauer, ki je nato od leta 1921 do 1929 vodil društvo kot njegov staršina. Leta 1919 se je vršil v Hrastniku pod vodstvom br. Hofbauerja, s pomočjo br. Kostanjška iz Trbovelj, I. mladinski sokolski dan v Jugoslaviji. V to dobo delovanja pade med drugim tudi ustanovitev bratskega oddelka na Dolu pri Hrastniku.

Toda vedno bolj se je čutilo pomanjkanje lastnega doma. Akcija, započeta pred vojno, je postala zaradi razveznotenja denarja brezpomembna. Pričeti je bilo treba znova. V ta namen je bil ustanovljen leta 1923 konzorci »Narodni dom«, h kateremu so pristopili Sokol, CMD, Narodna čitalnica in Glasbeno društvo. Leta 1923 se je pričelo na prostoru, ki ga je odstopila pogojno s. Šentjurčeva, z graditvijo Narodnega doma. Z velikimi težavami in z dvakratnim prekidom zaradi pomanjkanja sredstev je bil dom dograjen in v uporabi decembra 1924. Velika zasluga za to gre br. Hofbauerju kot predsedniku gradbenega oddelka, in pa blagopojnemu dr. Dimniku, ki je podpisal kot žirant pri najetju posejila. Da si domo gmožno opomore, se je ustanovil 1. 1925 klub. — Dom, ki je danes spremenjen v »Sokolski dom«, stoji, ni pa še rešen, in sedanja društvena uprava s br. Groznikom na čelu vodi obupen boj za odplačevanje dolga, ki sega še danes v stotisoče.

Tako stopa hrastniški Sokol v neprestanih borbah za obstanek v 25. leto.

V ta namen priredi društvo dne 3. junija ob 8. zvečer slavnostno akademijo, pri kateri sodelujejo vsi telovadni oddelki, glasbeno društvo in prosvetni odsek. Na binkoštno nedeljo 4. junija pa se bo vršil okrožni zlet gornjeposavskega okrožja. Ob 11.30. bo sprejem gostov na kolodvoru, nato povorka do Sokolskega doma. Ob 12. bodo skušnje, ob 14. pa javna telovadba.

Bratje in sestre ter prijatelji Sokolstva, prihitite ta dan v našo srajsto kotlino, da nas s tem podprete v naši težki in vstrajni borbi za obstanek.

Okrožni zlet v Logatcu

Obmejno okrožje ljubljanske župe se pripravljajo na zlet na binkoštno nedeljo 4. junija v Doljem Logatcu ob priliki proslave 25-letnice obstoja tamošnjega Sokola. Za sodelovanje na zletu so obvezna vsa v obmejno okrožje dodeljena društva in ena četa, skupno 9 sokolskih edinic, pričakovati pa je, da se bodo udeležila zleta tudi druga bližnja društva. Obletnica obstoja bo proslavilo domače društvo v soboto 3. junija ob 20. s svečano akademijo in z uprizoritvijo dr. Jake Spicarja »Triglavskega snar«, simbolične igre, v nedeljo 4. junija pa bo obsegal spored: ob 8. okrožne izbirne tekme, ob 10. skušnje za javni nastop, ob 14.30 slavnostna povorka in ob 16. okrožni javni nastop. Po nastopu bo veselica na prostem.

Zaradi neugodnih nočnih prometnih zvez je zaprosila železniška uprava, da dovoli postanek za brz vlak 601, ki odhaja iz Logatca proti Ljubljani ob 23.43, ki bi prišel v poštoev za udeležence iz Borovnice in iz Ljubljane in postanek za brz vlak 4, z odhodom iz Logatca ob 3.09 za udeležence iz Rakeka in okolice.

Jugoslovanska sokolska mačica v Ljubljani opozarja vse bratske sokolske edince, da ima v zalogi tudi vse potrebščine za pokrajinski zlet, kakor slavnostne kroje, telovadne obleke itd. po najnižjih cenah, kakor so bile dosedaj, ker je v tem oziru popolnoma reorganizirala svoje poslovanje.

Jubilarno leto Sokola v Ljutomeru (1903 — 1933). Še nekaj tednov nas loči od velikega slavlja, ki ga bo deležno vse Mursko polje. Dne 11. junija proslavi Ljutomerški Sokol 30-letni jubilej, jubilej neprekinjenega, trdega dela. Mlado drevesce, ki ga je zasadil leta 1903 v taktat od Nemcevo ogorčenje zemljo čediš rodoljub, naš prvi starosta dr. Chloupek, se je razraslo v mogočno drevo, ki razgrinja danes svoje veje preko vsega Murskega polja in vzhodnih obronkov Slovenskih goric. Sejalci sokolske misli gledajo ponosno na svojo družino, ki šteje danes samo v Ljutomeru preko 500 pripadnikov. Proslava tega jubileja bo združena z župnim zletom mariborske sokolske župe. Nj. Vel. kralj Aleksander je prevzel nad to prirediteljo pokroviteljstvo. Na dan 11. junija bodo preplavile rdeče srajce Mursko polje — narod mupoljski bo slavil zmago Sokolstva, ki ga bo privedo v lepšo, z zarjo obžarjeno bodočnost. Vsemu Sokolstvu naše župe naj bo ta dan častna zadeva, da pripomore na ta dan k najsilnejši slovesnosti. Obenem bo tudi revija prostih vsaj kot priprava za pokrajinski zlet v Ljubljani. Pohitite vsi na ta dan v metropolu Prekije in v naš sokolski Ljutomer!

Sokolska župa v Varaždinu priredi danes svoje župne tekme na letnem telovadišču varaždinskega sokolskega društva. Ta župa, kot najmlajša v savezu, prireja svoje tekme to pot tretjič. One bodo hkratno izbirne tekme za medletne savelne tekme, ki bodo ob priliki pokrajinskega zleta v Ljubljani. Istočasno z društvi bodo tekmovali tudi sokolske čete za srebrni lorovor venec, ki ga je poklonil v to svrhu zmagovalni četi Nj. Vel. kralj kot prehodni dar. Prošlo leto je imela venec četa Macinec.

Vsak naročnik „Jutra“ je zavarovan za 10.000 Din!

Kraljestvo mode

Kam greste na nedeljski oddih?

Življenje v mestu vsakogar utruja; naveličamo se prahu, dimu, asfaltiranih ulic in večno enakemu pogledu na enolične mestne zgradbe. Konec tedna pa nastopi čas, ko lahko vsemu temu ubežemo — v gore, na kopanje ali na manjši izlet. Od ponedeljka do petka kujemo načrte in se oziramo proti nebu, vprašujoč se na tihem, kako bo v vremenom. Saj je konec konca vsak izlet za nedeljski oddih odvisen od vremena. Zgode sonce uživamo najbolj, če se kopamo, nestalno vreme pa dovoljuje le kratak izlet. V hladnem vremenu prebijemo dan najraje na tistišču, lepo, a ne preveč vreme pa nas vabi v gore...

Seveda pa rabimo za nedeljski oddih posebno garderobo. Najbolje je, da že vnaprej premislimo, kako se želimo za vsako priložnost oblačiti. S tem se izognemo mnogim nepotrebnim izdatkom, ki nastanejo, če si moramo nabavljati razne stvari šele v zadnjem trenutku. Dandanes ne smemo za nobeno reč imeti previsokih zahtev. To je tem lažje, ker se moremo tudi s skromnimi sredstvi prav lepo in praktično oblačiti.

Za izlet z vlakom ali z avtomobilom oblačimo se v ta namen je namestu letet iz nepremičljivega blaga ali platna. Vse robore prejšnjemu dvojno in s tem se bolj poudarimo stvarnost takega ogrinjala. Obležmo nam nadomestje moderno vzorčasto sportno krilo (v poštev pridejo pred vsem karirasti, progasti ali pepita vzorci) v zvezdi z enobarvno, pralno bluzo. Sem spada tudi moderni nizki klobuk iz klobučevine (1. skica).

Lahka in zračna je obleka, ki jo oblečemo za kopališče. Napravimo jo iz elegantnega, grobelega pralnega tvoriva (surova svila itd.) in jo sestavimo iz dveh kontrastnih barvnih tkanin. Zamislimo si n. pr. rumeno, po sredi zapeto in štirikotno izrezano obleko brez rokavov z ozkim, temnordečim pasom in z odgovarjajočim bolemlom, ki ima namestu rokavov ravne proge.

Od leta
1813
odlično
belo platno

Janko J. Srimšek:

Dve povesti

»Zgodilo se je to, otroci moji,« je pripovedoval ded, »v tistih časih, ko sem služil v cesarskih vojskah. Služil pri osemindesetdesetemu polku v belem Gradcu. Pred petdesetimi in več leti. Takrat še nisem bil golobučen in zgrbljen, kakor sem sedaj. Raven fant sem bil kakor jelka v gorah in močan kakor Repoštev. Z dvojico dragoncev sem se nekoč spopadel v oštariji zaradi dunajskih vrčkov piva, ki smo jih bili izpili. Nista marala plačati svojih deležev in je natakarka jokala in me prosila, naj ji pomagam in se revice usmilim. Zenskih solj ne trpim in jih nisem že takrat. Pograbil sem konjska smrdljivca — tak zdevček so dragoncev nosili — za vrat, treščil z glavama ob zid, da je zabobnelo, kakor bi poldne zvonil, ognil pravega in drugega s pestjo čez gobec —

»Tatek!«
»Mir, Vlado! Na dvorišče se poberi!«
»Dedek te kliče v kovačnico. Na Blažovino čisto napetno obroč. Je rekel, da greš takoj!« Dokler je železo vroče —

»Pridem —«
Odložim pero. Skočim k tistu v kovačnico. V desetih minutah je Blažovinec Andreja kolo naobročeno.

»Hvala, sinček,« veli tast. »Lahko se vrneš na svoje delo. Ne potrebujem te več!«
V sobi zaprem vrata. Potegnem jeziček na ključavnicu:

— položil oba kakor dojenčka v zibko na klop za mizo, grdo pogledal — takole — in — plačala sta. Potem sem ju vrgel na ulico. Natakarka, kakor greh čedna punica je s predpasnikom obrisala oči, iz hvaležnosti me objela in poljubila in potlej sem več mesecev bil njen ljubček. Tak junak sem bil Ej, tak junak! V časih, otroci, ko sem nosil suknjo belo, sablico prepassno, pušisko nabasano! Je! Dolgo je tega. Strašno dolgo. Pol kolena in še možato ped zraven.

Širokokrajen slannik z resastimi robovi in temnordečim trakom dopolnjuje elegantno celotno sliko (2. skica).

Za oddih v gorah je najbolje, če si omlatimo »hladne« krilo, ki je izredno decentno ukrojeno, tako da se zaznavajo hladnice le pri širokem korakačenju. To krilo bo všeč vsem damam, ki so odklanjale knickerbockerice zaradi njihovega preveč moškega značaja. Seveda nosimo k novim hlačam povsem stvarno bluzo z dečjim ovratnikom in enostavno kravato (predzadnja skica).

V zgodnjem poletju zahteva teniški sport lahko, zračno obleko, ki jo prepašemo s širokim pasom. Svojevrsna zanimivost so trikratno zapeti pasovi z vrezanimi žepki. Samo ob sebi umetni so kratki rokavi ter nagubano krilo, ki omogoča popolno prostost gibanja. Če hočemo nekoliko enolično obleko poživiti na originalen način, izdelamo že prej omenjeni široki pas v živi barvi, ki se prav prijetno odraža od tenišča (zadnja skica).

Vrtna pižama

modno »koketerijo«, pa nimajo prav, ker je vrtna pižama zares praktično oblačilo. Napravljena je iz pisanega, pralnega tvorstva sportno krilo (v poštev pridejo pred vsem karirasti, progasti ali pepita vzorci) v zvezdi z enobarvno, pralno bluzo. Sem spada tudi moderni nizki klobuk iz klobučevine (1. skica).

riva, ki je prijetno za oko in se da lahko čistiti. Razen tega nudi popolno prostost gibanja. Oblečemo jo lahko vrhu kopalne obleke, tako da se lahko takoj po vrtnem

Prijazno in ugodno se je živelo v cesarskem Gradcu. V visoki kasarni, kaj bi dejal, petkrat in desetkrat večji kakor je naša cerkev, smo stanovali. Gosposki in baronski graščini podobni. In dvorišče v kasarni? Pašnik. Zraven nas so v kloštru prebivale nune in pri njih je zvonilo vsak dan petnajstkrat. Nune so se postale in močile, pri nas se je jedlo meso v svetek in petek, trobilo, prepevalo, kvantalo in zmerjalo in preklinjalo —

Majhne peščice trkajo na zaklenjena vrata.

»Tatek! Ta-a-tek! Odpri!«
»Zunaj ostani, Lea! Ne utegnem! Pri mamini budi —!«

»Ne! Ne-e-e! K tebi, tatca!« vrešči hčerkin glas in se na jok prevrača.
»Odpri!« »Kaj bo dobrega, pipika moja?«
»Vzemi me tatek! Mamica me je tepla. Skledica — ona nova — moja — se je razbila. Prosim, tatek prosim —«

Poberem malo k sebi. Dekliški mi sedi na kolnih. Gleda, kako pero drsi po papirju.

— Pod kloštom in kasarno je tekla reka. Velika zelena reka Mura. Med kloštskimi zidovi je cvetel vrt. Prelep vrt. Sto in sto dišav se je iz njega dvigalo čez zid na našo stran, kjer se je širil smrad po kislem komisu, preznojenih mundurah, kuhinjskih odpadkih in jedki duh po živem apnu, ki smo z njim zasipali nesnago v straniščih. Po vrtnih stezah med drevjem in gredami na samostanskih platih so se sprehajale pobožne in blede nune in pisane cvetlice in bele gavrtože, rdeče, rumene in rožnate so se pripogibale za njimi —

»Tatek, daj mi papirja in svinčnik. Tudi jaz bom pisala —«
»Molči!«

»Daj! Ali nisi moja? Me ne ljubiš, tatca?«
»Daj prosim —«

Dam otroku, kar zahteva. Zložim punčko na stol na drugem koncu mize.

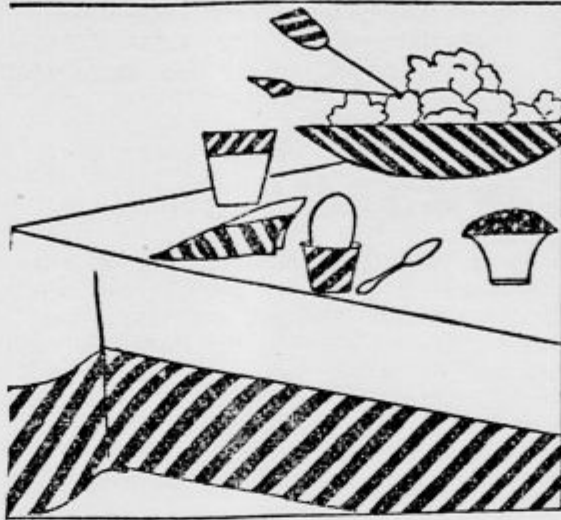
»Piši, Lea, in pridna bodi!«
»Bom, tatca! Teti Nelki in stricu Jožiju pošljem pismo. Pa ujkicu Viktorju tudi —«

Slatinske tablete za
huššanje odstranijo vso preobilno toščo in Vas napravijo vitke, mladostne in lepe.
Apoteka BAHOVEC, Ljubljana

delu kopamo. Širokokrajen klobuk iz iste tvoriva je jako slikovit in nas ščiti pred sončnimi žarki.

Enotno pregrnjena miza

dobri gospodinj. Prav zanimiva so stremjenja umetnostne obrti, ki skušajo spraviti v sklad jedilno posodo in namizno garni-

turo. Predstavljati si moramo torej enako vzorčasto skledo, krožnike, čaše in namizni prt ter jedilne priče. Originalno je, če imamo v istem vzorcu ročaje salatnega pribora. Seveda pa mora biti ta ali oni komad različen. Na isti skici je to solnica v podobi mušnice.

Zdravniška posvetovalnica

N. B. Pege odstranjujemo na ta način, da pripravimo kožno plast, kjer so pege, do tega, da se hitreje očisti. Vsa sredstva, ki odstranjujejo pege, imajo isti cilj, da bi se koža, z njimi namazana, olupila. Seveda se pa barvilno zrneč čez nekaj časa na isti način razporedi v njej in pege se, posebno poleti, zopet pojavijo. Luščenje kože dosežemo na dva načina: ali z močnimi sredstvi vrhnjo plast kože hitro odstranimo ali pa izlozovemo s blažjimi počasno olupljenje. Prvi način je sicer neprijeten in boleč, vendar doseže že v par dneh svoj namen. Drugi ima to hibo, da traja lupljenje kože dalj časa. Najboljše sredstvo za odstranitev peg, ki vodi že po prvi uporabi do cilja, je koncentrirana karbolova kislina. Nanašamo jo previdno s koničasto stekleno iglo na posamezne pege. Blažje učinkujoče metode izvajamo tako dolgo, dokler se koža popolnoma ne olupi s sledečo raztopino: salicilne kisline 2½ gr, boraksa 5 gr, rožne vode 75 gr, oranžne vode 5 gr, benzogove tinkture 5 gr, gorčičnega spirita 5 gr. S ščetko se nanesemo na kožo in pustimo, da se posuši. — P. P. Zdravljenje golše se sme izvršiti samo pod strogo zdravniško kontrolo. Operacija ali obsevanje je na mestu le tedaj, če so nastopili težji pojavi (težko dihanje, pritisk na sapnik, težka nervoznost, srčna obolenja). Drugače pa posebno pri mlajših ljudeh pomagajo male doze joda ali pa preparati ščitne žleze (Elytiran). Jodovi obkladki so ponavadi brezuspešni. — Eta. Belo perilo in neredno kravljenje nastopa običajno v času, ko ponehava delovanje ženskih organov. To je med 40—50 letom. Ker niste navedli starosti, ne vemo, če je to pri Vas vzrok. Proti neprijetnemu duhu pomaga izpiranje s svetlordečo raztopino hipermangan, priporočamo Vam tudi sedeče kopelji in umivanje s mentolnim spirantom. — 6 točk. 1. Pri tako spadeni nogi kakor ste nam jo opisali, priporočamo operacijo. 2. Pri mastni koži in razširjenih znojnicah uporabljajte alkalna mila in pa alkohol, s katerim se 1—2 krat na dan izbrise prizadeta mesta. 3. Z mazili odpravite dlačice samo za nekaj časa, trajno dosežete to z elektrizo. 4. Da bi bila prsna kost na eni strani večja kot na drugi, ne moremo prav verjeti. Najbrže se slabo drži. Če pa je, se pa lahko opomore s operacijo. 5. Pri nabreklih žilah na nogah Vam priporočamo, da nosite elastične nogavice oz. obveze. 6. Pri debelih stegnih poskusite z masažo. — Dolgoletna naračnica. Če se je zdravniško ugotovilo, da so usta in ušesa v redu, potem so samo Vaši živci, ki Vam vsiljujejo opisano fiksno idejo. Tu pomagamo samo trdna volja. Odstranite vsa zrcala in razvedrite se na kak način, da ne boste mislili na bolezen, katere — ni. — D. V. v S. Če otrok jajca dobro prenaša, je gotovo priporočljivo, da jih uživa sveža, sirova. — R. A. Če Vam je v 43. letu izostalo perilo oz. potem se zopet malo pojavilo, je verjetno, da je nastopila prehodna doba. V slučaju, da bi nastopile močnejše krvavitve, pa pojdite k zdravniku. — Revmatizem. Z našim mnenjem, da trpite na revmatizmu, se po Vašem opisu strinjamo. Predvsem pokrijte zid, pred katerim sedite, z debelo odejo, okna pa zavaruje tako, da ne bo prepiha. Uspeh in način zdravljenja zavisi popolnoma od štadija, v katerem se nahaja revmatizem in pa od jakosti obolenja. Alkoholnih pijač se ogibajte, tudi mesa in slanih jedi ne uživajte. Dopust in uporaba primernih kopeli je priporočljiva. Ogibajte se posebno prehlajenja. — Blondinka. Odgovor najdete v današnji številki pod N. B. Za pege na obrazu pripravite drugi, blažji način. — Pljučni vršički. Najboljše zdravilo za prehlad pljučnih vršičkov se določi lahko samo na podlagi točne zdravniške preiskave. — L. V. Moste. Trd podkožen mozol se odpravi najbolje s operacijo. — N. N. Zbadanje v prsih in težko dihanje ni še znak jetke. Sumljivo pa je, če obstaja povišana večerna temperatura in pa nočno znojenje. Svetujemo Vam zdravniško preiskavo. — Jana S. Zdravljenje mozolčaste polti se vrši na ta način: Zvečer pred spanjem umijte obraz temeljito par minut z vročo vodo in alkalnim žveplenim milom ter ga z grobo brisačo dobro zgrgnite in osušite. Nato razmažite sledečo mast krepko po koži: Salicilne kisline 5 gr, žvepla v prahu 10 gr, vazeline 80 gr. Drugo jutro obrišite mast in umijte obraz z milom. Vso proceduro je treba ponavljati vsak večer tako dolgo, da se prične zgornja plast kože luščiti. Potem pa prenehajte z lečenjem in uporabljajte sledečo kožno kremo: boraksa 10 gr Cold Creama 90 gr. — Dojenček v Sm. Točnih, za vsakega dojenčka veljavnih pravil ni mogoče podati. Razložimo samo lahko, kako se prehranjuje srednje krepak, zdrav dojenček. Za slabotnega in slabo prebavljajočega dojenčka more pravo prehrano predpisati samo zdravnik, ki ga preišče. Tretji in četrti teden zmesajte tri osminkine litra mleka s tremi osminkami litra vode in dodajte 40 gr (t. j. 8 kock ali 4 vrhane žlice) sladkorja. V drugem mesecu namestu vode lahko primeste sluzast juhe ali žitne kave. Hrano dobiva dojenček šestkrat na dan, po noči nič. Tretji in četrti teden zmesajte pol litra mleka s pol litra vode sluzaste juhe ali žitne kave in dodajte 50 gr sladkorja. Peti in šesti teden se daj tri četrtinke litra mleka in eno četrtinko žitne kave in 40 gr sladkorja. Vedite pa, da kakorkoli merimo in mešamo kravje mleko, ženskega ne dosežemo nikdar!

Radio

Nedelja, 28. maja.

LJUBLJANA 8.15: Poročila. — 8.30: Gtmnastika. — 9: Versko predavanje. — 9.30: Cerkvena glasba. — 10: Pragozdovina slovenskega zavarovanja. — 10.30: O naši državi (dr. Petovar). — 11: Radio orkester. — 12: Čas, plošče. — 15: Kmetijsko predavanje. — 15.30: Slovenska glasba. — 16: Valčki in korčanje. — 16.30: Komedijski »Svet«. — 20: Violinski koncert ge. Brandlove. — 21: Pojoča zaga. — 21.40: Čas, poročila. — Radio jazz.
BEOGRAD 12.05: Prens koncerta iz Novega Sada. — 16.30: Zborovski koncert. — 19: Slovenska glasba. — 20.20: Havajske pesmi in plesi. — 21: Godba na pihala. — 22.50: Plesna glasba na ploščah. — ZAGREB 12: Koncert na ploščah. — 17: Godalni trio. — 20: Kmetijski prosvetni večer. — 22.10: Orkester. — PRAGA 19: Prens iz

Tempo časa zahteva

da ste zavarovani proti neizgodi. Na ročite »Jutro«, neizgodi zavarovanje je zastoj pri

Zavarovalnici »TRIGLAV«

Brna. — 20: Opera »Lepa Helena«. — 22.45: Plošče. — BRNO 19: Vojaška godba. — 20: Prens iz Prage. — VARŠAVA 17: Klavirski koncert. — 18: Laha in plesna glasba. — 20.30: Orkestralni koncert. — 22.30: Plesna glasba. — DUNAJ 10.30: Laha godba. — 12: Bachova kantata. — 12.40: Koncert dunajskih filharmonikov. — 16.20: Komorna glasba. — 19: Arie in pesmi. — 20: Mešan program. — BERLIN 20.05: Razvoj operete. — Laha in plesna glasba. — KÖNIGSBERG 18.45: Godba na pihala. — 20: Orkestralni koncert. — 22.30: Laha glasba. — MÜHLACKER 20.05: Prens koncerta iz Berlina. — BUDIMPEŠTA 17.30: Koncert ciganske kapele. — 19.15: Pevski in klavirski koncert. — 20: Dramski večer. —

Ponedeljek 29. maja

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas, plošče, borza. — 18: Plošče. — 18.15: Prens javne produkcije konservatoristov. — 19: Predavanje o sokolstvu. — 19.30: Sokolske telovadne vaje. — 20: Bosansko-hercegovske narodne pesmi. — 20.45: Operetni večer radio orkestra (sodelujejo ga. Poličeva in g. Zupan). — 21.30: Čas, poročila, plošče.

BEOGRAD 11: Plošče. — 12.05: Radio orkester. — 16: Popoldanski koncert. — 20: Prens programa iz Zagreba. — Laha glasba. — ZAGREB 12.30: Koncert na ploščah. — 13.02: Operetna glasba. — 20: Kompozicijski večer Antona Dobronića. — 21: Koncertni večer. — 22.10: Godba za ples. — PRAGA 19.25: Prens koncerta iz Brna. — 20.15: Potovanje okrog sveta na ploščah. — 20.45: Slušna igra iz Brna. — BRNO 19.25: Sramek kvartet. — 20: Prens iz Prage. — 20.45: »Bivjanje Mozarta v Pragi«. — VARŠAVA 17: Koncert na dveh klavirjih. — 18: Instrumentalna muzika. — 20: Opera »Rigoletto« na ploščah. — 22.30: Plesna glasba. — DUNAJ 11.30: Kmečka muzika na ploščah. — 12: Laha godba orkestra. — 15.30: Koncert solistov. — 17.25: Stara muzika na starih instrumentih. — 19: Z Daljnega vzhoda. — 20.30: Dunajska glasba sodobnih skladateljev. — 22.15: Operetni večer. — 23: Predvajanje zvočnega papirja. — BERLIN 20.15: Operni večer. — Prens plesne glasbe. — KÖNIGSBERG 18.25: Schubertove pesmi. — 20.05: Orkestralni in pevski koncert. — 21.15: Literarni program. — MÜHLACKER 21.15: Prens opere iz Berlina. —

Torek 30. maja

LJUBLJANA 11.15: Soliska ura: Vodovje naše zemlje (M. Zor). — 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas, plošče, borza. — 18: Klasična glasba radio orkestra. — 19: Nemščina. — 19.30: Naša mala letovišča. — 20: Sokolske telovadne vaje. — 20.30: Zabaven večer g. Bojana Pečka (sodeluje radio orkester). — 21.30: Čas, poročila, prens iz kavarne Zvezde.

BEOGRAD 11: Radio orkester. — 15.30: Jugoslovenske pesmi. — 16: Plošče. — 16.30: Narodne melodije. — 20: Violinski koncert. — 20.40: Jugoslovenske operne pesmi. — 21.10: Slušna igra. — 21.40: Poročila. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 20: Koncert orkestra. — 22.10: Plesna glasba. — PRAGA 19.25: Laha glasba. — 20.30: Slavnostni koncert Slavikove glasbe. — 22.15: Sodobna muzika. — BRNO 19.25: Ves program kakor v Pragi. — VARŠAVA 17: Simfonični koncert. — 18: Laha godba. — 20: Koncert orkestra in solistov. — 22.15: Pevski in klavirski koncert. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 11.30: Godalni kvartet. — 15.30: Mladinski koncert. — 17.25: Nastop novih mladih solistov. — 19: Laha godba orkestra. — 19.35: Nadaljevanje koncerta. — 21: Prens serenade dunajskih filharmonikov in opernega zbora. — 22.30: Plošče. — BERLIN 20.10: Plesni večer. — Zabaven program. — KÖNIGSBERG 20.10: Pesem o morju. — 21: Prens serenade iz Dunaja. — MÜHLACKER 20: Koncert orkestra mandolin in kitar. — 21.30: Laha glasba. — 23: Prens plesne glasbe. — BUDIMPEŠTA 17: Klavirski koncert. — 18: Pesmi. — 19.10: Mešan program. — 20.10: Orkestralni koncert. — Plesna glasba. — RIM 17.30: Koncert orkestra. — 20.15: Pesmi.

se igrali z vremenom. Vse vaje in vežbe na prostem je morala komanda za nekaj dni odložiti in ustaviti. Ni ga bilo med nami, ki bi ne bil nosil zamotanega vrata in kašljali in krehali krog iz praznega soda. Skoraj četrtina moštva je ležala po bolnicah. Celotno povelje so nam brali na hodnikih. Doma v kasarni smo posedali v toplo zakurjenih sobah in oficirji so nam držali šole in nas učili moliti po soldaškem katekizmu in drugih svojih bukvicah. Ali straže so ostale. Vse. Tudi ona pri železnem mostu za vojašnico in kloštom. Le toliko so gospodje predručali, da so se ljudje na njih menjali vsako uro.

Po večerji smo za pribojšek — »Pišete, pišete, mladi sosed? Ej, lep je vaš posel, sosed. Čist Lahak. In si z lahko služite debele denarce z njim. Trda je in žuljava z menoj. Kepe razbijam po njivah, z gnojem se mastim in tako in nazadnje iz vsega nič! Ste kaj prida nakrižali? Boste tudi o meni katero rekli v novinah? Ne vlecite me po ljudskih zobeh! Kaj posebnega in važnega bi niti ne bilo zapisati o meni. Ampak če bi me tako zdaleč omenili, ne bi bilo napačno. O krizi sva tolikrat govorila, kako bi se je pametno in pravično mogli otrestiti in rešiti. Tudi pri meni je nekaj pameti doma! Za pol oreha ž! Morda bi gospodje iz vlade in parlamenta ubogali dober nasvet krščanskega človeka — moj nasvet — če bi ga brali. Boste? Kar, dajte, no! Vseh mojih besedi niste pozabili, kaj, iz najinih pomenkov? Pa mehur mi posodite, sosed, da si lulo natlačim. Moj je prazen. Tistih nekaj betvic tobaka, ki sem ga bil posadil po koruzi in poskril »red financirji, je že zdavnaj minilo. Kupiti duhana v opaldi se ne da. Petnajst jajec je premo za paket. Imate žveplenke? Kaj jih ne bil Vil! Pri nas štedimo z njimi. Po dva tedna nam zadostuje škatljica. Stiska je strašanska. Težko je na svetu —

Lenčesev Matoh, moj desni sosed, je z motiko na rami obstal pod oknom. Postre-

»Veš, kaj! Se enkrat mi iz mesnice privleci tako mrvolino in ti bom navezala svojke!« zajčjala na durih svakinja Anka. »Takega smrdljivega vruga mi nositi v kuhinjo, je vendar preveč!«

»Za božjo voljo, Anka —«
»Kar gledat in duhat pojd! Ti in tvoja svinjaka in telečja jetra! Če bi voz gnoja prevrnil v kuhinjo, ne bi toliko dušilo. Kam si tiščal nos, ko ti je dajal? Cela kunara ti čepi v obrazu in tako napraviš. Na večerjo si povabil Jožka, mesarja. Ii se natlačita svoje zelene gnusobe do riganja. Jaz, bogme, je ne bom jela. In drugi v hiši tudi ne! Se zastrupili bi se in potlej bi jaz dajala odgovor! Nel! Kaj takega! Seveda! Prebogati si! Joj, moj Bog! Za cel nebeški dan bi nam vsem bilo kruha za take novce in bi še za skledo krompirja ostalo. Imas prav! Kaj mi mar? Mi se napijemo mleka, ti večerjaj mesecino! Ne bo ti je zmanjkalo. Polna luna je. — Fej! Zelodec se mi obrača — če samo pomislim —

Svakinja Anka zarogovili na pragu. Prekrižam se. In nadaljujem:
— »Drugega pesem se je na stražah ob mostu svirala v pozimski čas. Z gora je bil ledenjak in sejal sneg drobnjak. Dotikrat dež, da si cmokal po blojdi čez gležnje. Slabo sta pomagali suknja in debela bunda. Do mozga v kosteh je rezalo. Prsti v rokavicah so se spreminjali v drevo kline, noge v ohlapnih čevljih v bukovne hlode. Ampak smo imeli narednika Miklavža, pametnega človeka, ki si je dal do besede, kadar je razpisoval službo. Za polič vina in pečeno kravico z zeljem je rad zatisnil oko in ti je namesto straže na mrazu in vetru in brozgi odredil službo v kasarni.

In v zimi, v volčji zimi, v moji zadnji soldaški zimi se je, otroci, dogodilo ono, kar mi je na sru in vam nameravam povedati. Advent se je nagibal h koncu, Božič je trkal na vrata. Rekel sem: volčja zima. Peklenska zima, dem. Sami hudobci so

— Čez vodo, čez reko je vodil most. Zelezen. Tensan. Zaprt. Nič ne smel čez. Pred njim smo straže stražili. Zakaj, mi je še danes skrivnost — Zvrč!

»Lea! Packa! Kaj si storila?«
»Tatica! Ta-a-ti-ca!« se šobi punčka. »Odpusti! Nisem hotela — Nisem jaz — Samo se je —«

»Samo! Samo! Da!«
Lea je pisala. Pomakala je svinčnik v črtnik in prevrnila stekleničko s črno tekočino naravnost čez moj rokopis —

»Poljubček ti dam, tatek! — Ne jezi se!«
»Pa tole, kar si mi pokvarila!«

»Spet napišeš — Ti to znaš, tatca — Pred kovačnico bi šla, tatek! Z Vladkom se igrat — In pogledat, kaj dedek dela —«

Solzice so blestele v deklečevih očeh. Oh, te hčerke solzice! — Poljubiva se. Srčno in srečno se objameva. Posmejeva se. Znesem jo na hodnik —

— Poleti se je živelo na tistih stražah za vodo! Krasno in prekrasno. Najlepše v toplih jasnih nočeh. Ure so bežale naglo in minevale, da si se čudil in ti je bilo žal, ko ti je gospod frajtar prignal tovariša v zmenjavo. — Petnajst korakov od mosta na levo. Postojišč. Obrneš se. Petnajst na desno. In se nasloniš na ograjo In stežes zvezde na nebu. V vodi lučke in luči, ki se vžigajo in se gasijo. Poslušaj pesmi in muziko iz birtij onstran reke, poslušaj vodo pod seboj, kako šumi in nekaj šenetaje pripoveduje. Premišljuješ, kako je doma. Kaj počne oče in mati. Ugiblješ, kaj delajo sestre in bratje. Računaš na preste dneve do donusta. Do dopusta. In ničesar ne domišliš. Ničesar ne usaneš. Ničesar ne izračunaš. Ne na prstih. Ne v vodi. Ne na nebu. Zmajaj se glavo. Zamahneš z roko. Poravnaj čepico. Puško na rami preložiš in pritegneš čvrstejši. In vnovič zamahniš — Petnajst korakov od mosta na levo. Petnajst na desno —«

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

V Aachenu prireajo Nemci nacionalni turnir. Vsi znameniti nemški mojstri se ga bodo udeležili. Načeljuje jim nemški prvak — Bogoljubov. Majhna ironija za novo smer v nemškem šahovskem svetu!

Turnir je posvečen spominu velikega nemškega mojstra Paulsena. Današnja šahovska generacija komaj pozna to ime. Toda L. Paulsen je bil zares velik mojster. Pred petdesetimi leti prav gotovo.

Paulsen je postal znan po svoji igri na slepo. Igral je hkratu do dvanajst partij, ne da bi gledal na šahovnice. To je bila v njegovih časih ogromna reč. Paulsen pa je bil tudi velik teoretik.

Pred dvema stoletjema je Francos André Danican, ki si je nadel umetniško ime Philidor, igral večkrat po tri partije na slepo. Svet je strmel. Laiku je seveda še danes nerazumljivo, kako more kdo igrati na pamet, ne da bi gledal na šahovnico.

Foldrugo stoletje kasneje je Paulsen v Ameriki igral šest partij na slepo. Razumne se, da je s tem zadivil ves svet. Toda mlada slava nemškega mojstra ni trajala dolgo. Paul Morphy, eden izmed največjih šahovskih genijev, je igral najprej v Ameriki šest, takoj nato pa v Londonu in Parizu po osem partij na slepo.

Morphy je na žalost ostal komet na šahovskem nebu. Le par let je deloval. Paulsen je imel časa dovolj, da je popravil škodo, ki mu jo je prizadel veliki Američan. Ostal je veliki virtuoz slepe igre.

Na prelomu devetnajstega stoletja v dvajseto je Američan H. N. Pillsbury v lahko dosegel Paulsenov rekord. Kmalu ga je tudi posekal. V Hannoveru je l. 1902 igral celih 23 partij hkratu na slepo, pa še proti močnim igralcem. V Moskvi pa je postavil rekord s petindvajsetimi partijami.

Za Pillsburyem je prišel Réti. Ta genialni velenjost je dosegel nov rekord. V Buenos Airesu je igral 28 partij. Seveda je s tem podgal nad vse ambicioznega svetovnega prvaka Alješina. V Parizu je pred par leti Alješin igral 29 partij hkratu na slepo. Kakšen razvoj od Philidoria do Alješina.

V Aachenu se je te dni začel turnir, ki slavi spomin na klasika slepe igre. Pod novim solncem se bodo nemški mojstri borili za zmago. Kuriozno bi bilo, če bi odnesel prvo nagrado Bogoljubov. Pa še zelo verjetno je.

V naslednjem prinašam velenjativno partijo dveh mladih avstrijskih mojstrov. V preteklem decembru sta jo igrala na Dunaju.

Beli: B. Hönflinger Črni: E. Eliskases
1. d2—c4 d7—d5
2. c2—c4 e7—c6
3. Sg1—f3 e7—e6
4. Sbl—d2

Nenavadno. Solidno je 4. e2—e3, pa tudi 4. Sbl—c3 je mogoče.

4. Sg8—f6
5. d2—g3 Sg8—d7
6. Lf1—g2 Lf8—d6

V svoji knjigi »Šah sem opozoril na to, da mora črni povsod v obrambi daminega gambita igrati lovca na e7. Tudi tu bi črni moral ubogati temo pravilo.

7. 0—0 Dd8—e7
Črni misli na e6—e5.

8. Tf1—e1 b7—b6
Na 8. e6—e5 bi beli z 9. e2—e4! grozovito udarili.

9. e2—e4 Sg6—e4
10. Sd2—e4 d5—e4
11. Sf3—g5! Lc8—b7

Če brani črni kmeta z 11. f7—f5, dobi beli z 12. f2—f3! silen napad.

12. Sg5—e4 Ld6—c7
Za ta umik ni bilo več časa. Črni bi bil moral rokirati.

13. d4—d5!
Izvrstno!
13. c6—d5
14. c4—d5 Lb7—d5

15. Lc1—g5!
To je jedro kombinacije.

15. f7—f6
Na 15. De7—b4 bi sledilo: 16. Se4—d6+!! Dd4×d6. 17. Lg2×d5, Ta8—c8, 18. Ld5×e6!! Dd6×d1, 19. Le6×d7+! Ke8×d7, 20. Ta1×d1+ itd.
16. Se4×f6+ Sd7×f6
17. Lg5×f6 De7×f6
18. Lg2×d5
Na 18. Dd1×d5 bi črni rokiral na kraljevo strano.
18. 0—0-0
19. Ld5×e6+ Kc8—b8
Eliskases je izgubil kmeta, rešil pa kralja. Toda beli ima še vedno napad. Hönflinger igra vso partijo izvrstno.
20. Dd1—c2 Lc7—e5
21. Le6—h3
Lovce se vrača na odločujočo diagonalo.
21. Le5×b2
22. Lh3—g2!
Grozil Dc2—e4. Črni nima časa, da bi udaril na a1.
22. Th8—e8
23. Te1×e8 Td8×e8

24. Ta1—f1 g7—g6
25. Dc2—b3 Te8—d8
26. Db3—e3 Df6—f5
27. De3—e7 Td8—d7
28. De7—e8+ Kb8—c7
29. De8—a8
Po čudnih poteh je bela dama vendarle prišla na diagonalo a8—g2. Boj zadnjih poteh poteg je razumljiv šele sedaj. Zmagal je v njem beli.
29. Lb2—d4
30. Da8×a7+ Kc7—d8
31. Da7—b8+ Kd8—e7
Ubežni kralj je zopet dospel na mesto, kjer ga je napad prvič pograbil. To pot pa je zgubljen.
32. Lg2—c6! Ld4—e5
Napadena trdnjava očitno ne sme žuginiti.
33. Lc6×d7 Le5×b8
34. Ld7×f5 g6×f5
35. Tf1—d1 Lb8—d6
36. Td1—d4 Ld6—c5
37. Td4—h4 Črni se je vdal.

Kmetijski vestnik

Zeleno požlahtnjevanje trte

To delo obavimo v času, ko poženejo trte čez pol metra dolge poganjke in dokler je svrž (srce) še mehek, zelen, ne olesenel. Torej od druge polovice maja do konca junija, morebiti še pozneje do polovice julija, kar je pač odvisno od načina rasti in od višine, v kateri hočemo imeti požlahtnjeno sorto.

Cim postane svrž bel, je to že znak delne olesenosti in torej o uspešnem cepitju ni več govora. Primeri se pač, da se tudi še v tem stanju cepič zarase, ako ni tudi ta prezel, to je, da imata še zeleno svrž.

Letos trta počasi odganja in so novi poganjki zaradi nizke temperature in pomanjkanja sonca v rasti zastajali. Zato se bo zeleno cepljenje nekoliko zavleklo.

Trte požlahtnjujemo v zeleno prav nizko pri zemlji, a največ do 1.50 metra nad zemljo, ako je bil nov vinograd zasajen s tem namenom z ameriški podlogami. Požlahtnimo pa posamezne poganjke na starejših trtah lahko še višje, namreč na brajdi ali na latniku, špalirju in tako naprej, če hočemo izboljšati kako sorto, ne da bi odstranili staro podlago.

V zeleno požlahtnimo vsakršno ameriško podlago in samorodnice (šmarino, izabel, otelo, huntingdoin in druge), ki jih kljub zatiranju dobimo še vedno v precejšnji množini v nekaterih vinogradih. Požlahtnimo ali precepimo z uspehom pa tudi domačo, torej že cepljeno žlahtno trto, ako jo hočemo izboljšati s kako boljšo sorto.

Da bo uspeh zelenega cepljenja v vsakem oziru dovoljen (skrbno obavljeno zeleno cepljenje je do 95% uspešno), morajo biti podlage in cepiči sicer prav sveži, a ne premehi. Zato režemo cepiče žlahtnih trt, kolikor se da, sproti in jih porabimo v nekaj urah. Še med rabo jih moramo imeti v hladni pokriti posodi ali pa zavite v vlažnem ovju. Če je požlahtniti mnogo podlag, lahko te že dan poprej za požlahtnjenje pripravimo s tem, da jih očistimo vseh stranskih izrastkov in jih prirežemo približno v višini, kjer jih mislimo požlahtniti.

Cepiče vzamemo od najbolj rodečih, zdravih trt in še na teh po možnosti od krepkih rodečih poganjkov, nikakor pa ne od poganjkov stranskih oces, tako zvanih paberov ali zaliskov.

Cepičem odrežemo takoj vse večje liste ter cepiče tudi takoj zavijemo, posebno če sonce sije. Zeleno cepljenje izvršimo splošno s kopulacijo (prav redko z abakiranjem) tako, da prerežemo posebno in enakomer no najprej podlago med členom ali skozi člen ter jo nato enako tudi cepič s samo enim ali dvema očesa, staknemo oba skupa in povežemo nepretrdo, pa tudi ne na rahlo z gumijevim trakom, ki se nalaže zato pripravljeno. Cim hitreje to izvršimo tem verjetnejši je uspeh, ker pri počasnem prirezavanju in počasnem stikanju se prirezani deli hitro osušijo in na zraku oksidirajo, kar potem vpliva neugodno na zaraščanje.

V močno vetrovnem, deževnem ali prav vročem dnevnem času naj se to delo ne obavlja. Najbolje je cepiti v zgodnjem jutranjem, mimem času. Nož mora biti prav oster in čist, roke tudi čiste, gumijevi trakci ne prestraj, cepič in podlaga morata biti enake debelosti.

Po izvršenem cepitju moramo vse taliske na podlagi popolnoma odstraniti in to

še pozneje večkrat ponoviti, ker ti ovirajo zaraščanje in pozneje močno rast cepiča. Enako moramo poslopiti pri visoko cepljenih večjih trtah ter poleg tega odstraniti pri teh vse druge neprecepeljne poganjke, da se morejo le cepljeni krepko razviti.

Nadaljnje delo je pridno privezovanje in večkratno skropenje z galično brozgo v obrambo proti škodljivim listnim glivcem.

Fr. Gš.

Spoštujmo bolj tudi brezalkoholne grozdne in sadne sokove!

Pridne gospodinjstvo napravljajo od nekdanjih razne sadne sokove po bolj ali manj priporočljivih načinih konzerviranja za potrošek doma. Mnogo premalo pa je zanimanja za konzerviranje prstnih grozdnih in sadnih sokov na debelo, ki bi mogli nuditi marsikomu zdravo in tečno vsakdanjo pijačo. Prednost teh sokov je baš tudi v tem, da dobe iz našega vinarstva in sadjarstva ugodno pijačo tudi tisti, ki iz kakršnegakoli razloga ne morejo ali ne smejo ali nečejo piti pravega vina, odnosno sadjeca. Tako bi mogli biti na en ali drugi način predelani in konzervirani pri delki iz naših solčnih gor, sadovnjakov in vrtov res prava narodna, ljudska pijača.

Sodobni izdelki vede nam nudijo pomočnike in načine za umno konzerviranje grozdnih in sadnih sokov brez vsakršnega kuhanja ali dodatka čisto zdravju škodljivih sredstev (preparatov, kemikalij) in omogočajo njih napravo v velikem takomenovanem mrzlim potu. Začetni poskus pri nas so se obnesli toliko, da nam izdelava naravnih grozdnih sadnih sokov ne dela več prav nobenih nepremagljivih težkoč, pač pa njih vnovčevanje. Žal, premalo je zanimanja zanje! Na našo sramoto pa je vse preveč zanimanja za mnogovrstne industrijske brozge, ki nimajo nobene prave vrednosti, so tupatam naravnost kvarne zdravju in povrh razmeroma silno drage.

Cena prirodnim grozdnim in sadnim sokovom pa mora biti tudi v ustrežajočem razmerju naprav cen za grozdje in sadje. Koliko je takih, ki bi mogli in hoteli plačevati čeprav najboljši sok kar z desetkratnim zneskom za grozdje in sadje, ki ga moreš dobiti za kaka dva dinarja kg, kolikor hočeš!

Vinski zakon s pravilnikom (§ 11, odnosno čl. 30. in 31.) ureja napravo in dajanje v promet brezalkoholnih sokov v poglavju o specialnih (posebnih) vinih in določa posebe, da se sme z imeni »brezalkoholno vino« (vino to prav za prav ni), »brezalkoholni grozdni sok« ali »naravni sok od grozldja« prodajati samo konzervirani mošt od domačih vrst vinske trte, pripravljen za pijačo na poseben način in z dodajanjem sredstev katerih uporaba je dovoljena s predpisi zakona o vinu in pravilniku k temu zakonu. Tako konzervirani mošt pa sme vsebovati največ 1.5 prostornih (volumnih) odstotkov alkohola.

Kakor pri pitju vina in sadjeca, je treba zmernosti tudi pri uživanju brezalkoholnih grozdnih in sadnih sokov; saj še ni ugotovljeno, kje je nezmerno lahko bolj kvarna. Važno je med drugim še to,

da morajo biti vse te pijače nepotvorjene, pristne in zdrave, potem bo zdrav tudi človeški rod, ki jih bo po pameti pil.

Andrej Zmave

Karfijola ali cvetača

Karfijola ali cvetača je gotovo med najbolj čislanimi zelenjavami na domačem vrtnu. Živimo namreč v času, ko se zahteva, da mora biti najmanj enkrat, ako ne dvakrat dnevno zelenjave v zadostni množini na mizi. Čas zahteva torej bistvene izpremembe tudi v našem kmetijstvu, zlasti v bližini mest in trgov, letovišč in zdravilišč, ki jih je v naši deželi mnogo. Tu pa tam se že nekateri zavedajo važnosti tujkega prometa za našo deželo. Pričeli so gojiti fino zelenjavo.

Za danes se hočemo omejiti na gojitev karfiole. Kakor vse zeljaste rastline, zahteva karfijola dobro obdelano vrtno zemljo, ki je močno pognojena s hlevskim gnojem. Nadaljnji pogoj za dobro uspevanje

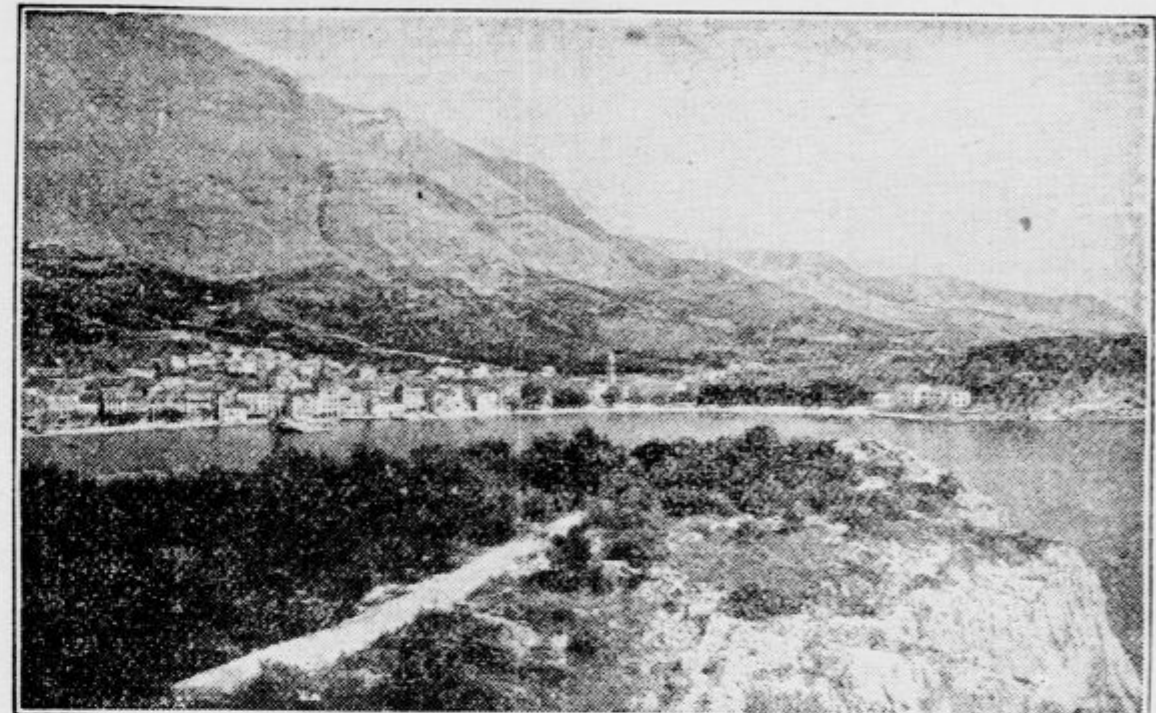
te žlahtne zelenjave je posebno zaostan zalivanje v poletju.

Zdaj si moramo nabaviti prvovrstne sadke, kolikor jih nismo sami vzgojili. Prasanje se najuspešneje vrši po dežju ali pa vsaj proti večeru, ko nastopi hlad. Obče je tudi znano, da se morajo zeljate rastline okopavati in osuti, da si napravijo čim več korenin in si tako zagotovijo boljše uspevanje. Splošno je tudi opaziti, da zahtevajo vse zeljaste rastline precejšnjo zračno vlago. Najbolje uspevajo v globljih in vlažnejših vrtovi, posebno če je pomlad ali jeseni dovolj vlage. Suša izredno škoduje tem rastlinam.

Karfiole se sadijo kakor zelje ali ohrovt. Najboljše sorte za naše kraje so: zgodnja erfurtska in haaska zgodnja, od poznih pa dunajska orjaska in frankfurtski orjak.

Karfijola je zelenjava, ki se splošno uporablja v kuhinji, ali kot juha ali kot solata in podobno. Ta zelenjava služi, da jo gojimo tudi na kmetih v večji meri, osobito v bližini letovišč, zdravilišč in mest, ker odjemalcev ne bo manjkalo.

Za binkošti na morje

Makarska, biser Jadrana

Bližajo se binkoštni prazniki, ki bodo spet nudili nekaj odmora, poleg tega pa tudi priliko za daljše izlete, ki človeka pozivajo, da lahko pozneje s podvojeno silo nadaljuje svoje delo. Kdor ima le priliko, v prvi vrsti pa seveda potrebna sredstva, naj ne preliči v teh dneh vabljivih ključov našega Jadrana. Ti ključ so zlasti sedaj posebno vabljivi, ko nas je tako hudo razočaral toliko opevani prekrasni mesec maj. Tudi ob Jadranu se je pomlad malo zakasnila, kar pa se ne kaže drugače kakor v kratkotrajnih pooblaštvah in med sončnimi dnevi sem in tja s pohlavnim dežkom. Vse to pa je bilo dolej in smo lahko prepričani, da bo za binkošne praznike jadranska obala v svojem najprivlačnejšem času.

Pot do Sušaka je malenkost in izletnik ima potem od kratkih ali od daljših počitnic na vsak način največ legega in zanimivega, če se v Sušaku, ki je sedež jadranske plovnice, vkrcna na ladjo in odpelje recimo v Makarsko. Jadranska plovnica vzdržuje 47 prog, med katerimi so vsak teden tri brze od Sušaka do Kotora.

Potovanje po morju od Sušaka naprej nudi potniku na vsaki prog in v vsakem času najpestrejšje zanimivosti. Sam ne ve, kje bi se najraje ustavil, in ko si napolede le izbere enega od prelestnih tihih kotikov ali pa tudi kako, še tako razvajenim gostom ustrežajoče kopališče, se bo naposled gotovo vračal z namenom skorajšnje vrnitve, kajti za vse, še tako dolgo življenje nudi jadranska obala človeku še vedno nove nepričakovane lepote in dobrote.

Kdor se ustavi v Makarski, ima dnevno zvezo s Splitom. Makarska leži na vzhodni ponosnega Blokova (1700 m), obdana pa je z gostimi gozdovi samih prijetno duhtečih borov. Krasna plaža (1500 m) ima vse komfort moderne kopališča, tik ob njej pa nudi gozd mir in hlad tudi v najbolj vročih dneh. Kopanje je brezplačno in so gostom na razpolago mnoge številne kabine po zelo zmernih cenah. S številnimi modernimi hoteli in dobro opremljenimi stanovanji v privatnih hišah ter z večernimi zabavami in koncerti nudi Makarska gostom vso udobnost in najboljše

razvedrila in sicer, kar je dandanes posebnost, po prav nizkih cenah. Popolna oskrba se dobi že za 45 Din. Vsa potrebna se dobe brezplačno od kopališčne poverjenosti. Že ob začetku vsake sezone, in tako tudi letos, ima Makarska veliko število gostov iz domačih krajev in iz tujine, po vprašanjih, ki jih dobiva kopališčno poverjenost, že precej časa, pa se da sklepati, da bo prava kopališčna sezona letos posebno živahna.

MAKARSKA

Morsko kopališče in letovišče na podnožju Blokova (1762 m). Divna plaža (1500 m), kristalno čisto morje, krasen borov gozd ob plaži. Izvrstna studenčnica, električna razsvetljava, dnevne zveze s parobrodmi s Splitom in Metkovicem v dveh urah. Kopanje brezplačno. Prospekte in informacije daje brezplačno Kopališčno poverjenstvo. 167

Baška, hotel Grandić

morsko kopališče. Poceni bivanje. Prospekte gratis. 179

Hotel Lončarić, Selce

pri Crkvenici. Renomiran. Obiskan od Slovencev. Vsaka soba s teraso. Električna. Voda. Domača in dunajska kuhinja. Pension Din 65.—. Prospekt. 168

Omišalj — Hotel Učka

z dependanco »VILA LOVORKA« s lastnimi kopališči in prhami. Zmerne cene. Zahtevajte prospekt! 177

Morje, naše zdravje!

žem mu. Prižvali pipo. Še pokramlja. Odi-de. Zaloputnem okno. Spustim zavoso.

— In zdavilo dobili čaja z rumom in že pred deveto sem legel.

»Kako se počutiš, Jože?« sem vprašal pešca Zalarja, ki se je notil in zdihoval na sosednji postelji. »Ti je boljše?«

»Kaj bi bilo! Zjutraj se prigrasim k zdravniku in v bolnišnico naj me pošljejo. Druge pomoči ne bo. Ti si korenina, Ivan. Kašljaja, da! Ali vsaj popustil nisi. Jaz pa — Samotež bi bilo kaj odpeljati, kolikor sem izmetel iz sebe. Slab sem, da se noge krivijo pod menoj.«

»Dan, dva, upam, se še obdržim, če me ne bodo poglani na stražo. Ako se ne umaknem, bo tudi z menoj zaoralo. Oslepil bi naredniku oči, ali krajcarjev, ki jih še tiščim, ne bi rad vrgel v goltnice kantine, za tujce. Jutri, najpозneje pojutrisnjem me bo Miklavž zapisal, vem.«

»Straža ubija, ta! Če bi straža ne bilo, bi se človek nekako izkopal. Nisem hrastova šiška, toda par noči zunaj me je potrolo hujše kakor zadnjič štirinasti dni aresta na suhem kruhu in vodi. — Je! Ze veš, Ivan, kaj ne?«

»Kaj takega, Jože?«

»Na mostu za kasarno straži.«

»Kaj, šenta? Straži? Ne govoriči, Jože!«

»Pravim ti! Ti niso rekli?«

»Kdo?«

»Oni — Drugi — Vrliin, Brezar, Skobec. Cela soba.«

»Beži, beži! Se ti blede, Jože? Bolan si!«

»Dobro! Bolan! Sem. Ali na mostu še nisem bil. Vsaj toliko še ne, kolikor sem nočoj. Sam sem slišal. Pred tremi dnevi. Videl nisem. Kako bi? Strahu se ne vidi in duha. Ali slišal sem, ti ponavljam. Na ta svoja nčesa sem slišal.«

»Kaj?« sem se vzdignil na komolec —

»Menda ste danes resnično vsi obsedeni. Pe — minut liub — mi — mi ne privoščite!«

»Kaj se otresla na mene? Na! Tu imaš! In ukreni, kakor ti pamet da! Meni se je vse to popelo že na vrh glave. Ne zijaj!

Računi so! Računi! Od čevljarja. Od krojaka. Mesarjevi. In Kranjec, trgovec, te pozdravlja. Tvoje stvari so! Ti glej! Mene iz takega življenja naravnost v grob! Moji živci so razsut. Sploh jih nimam več. Kaj ne vidiš, kako sem slaba? Človek si ti? Mož? Oče? Za nič nisi. Za nobeno rabo pod milim soncem nebeskim. Piškavec si! Figovec skoz in skoz. Ne vidiš — nočeš videti —

»Draga, potolaži se! Potrpi!«

»Sedem let že trpim! Mene je dosti tega. Nič več! Oh, moj Bog!«

Pregledan, račune. Mrzle kapljice se zbira —

»Pojšlj! Jij! In naj onproste! Reci, da bi bil sam prinesel pod mrak —

»Iz mokrih ženinih oči strmi skrb. »Ti je še kaj ostalo, možek?«

»Je — Bo še par grošev —

»Saj si moj! Dober si! Revček si z menoj — z nami vsemi vred — Reci, da me imaš — da imaš nas vse rad! Reci, možiček —

»Če tebe ne, draga, in malih, koga potem na celem svetu! — No sedaj —

»Razumel! Razumel! — Do svidenja!«

»Do svidenja!«

— V noči s četrtka na petek. Od polnoči do ene. Pod nunskim zidom. Nikogar in ničesar nisem videl. Ali slišal sem. Slišal. Jokalo je in zdihovalo. Večalo in se drlo. Prav kakor majhen otrok. — Jo-jo! Ja-aj! Je-je! Tako otožno, zategnjeno in presunljivo, da so se lasje ščetinili in me je sprehajala kurja polt.«

»In nisi pogledal? Nisi vprašal, kdo je? Kaj je?«

»Sem. Ves oni kot med našim in samostanskim zidom sem prebrskal in prekop. Ničesar nisem našel. Snega je polne zamete in tema je bilo kakor v praznem sodu. Kakor hitro sem se približal tistemu oglu, je utihnilo. In brž ko sem se oddaljil, je vnovič zahtelo in zaplakalo —

»Hudiča!«

»Resnica je. Vprašaj fante!«

»Kozli ste vsi skupaj, Jože, če so drugi tebi slični. Nič ne verjamem.«

»To so tvoje reči. Kadar prideš sam na vrsto, sam ukaša!«

»Rad bi, zelo rad. Bi se v teh žalostnih dneh vsaj malo veselja spet vrnilo v kasarno.«

Jože se je zamislil. »Boga spoznavam, Ivan,« je povzel čez čas, »ali farjem ne zaupam in ne verujem vsega. Nunam še manj. Pop je Adam, kakor sem jaz, in nuna Eva kakor vsaka ženska. Nočem si duše težiti z obrekovanjem ali sem prišel na misel — fantje so mi pritrjevali, ko sem jim namignil — da se je morda kdaj tam v kloštru med črnimi gospodi in belo zahabanimi frajlami kaj nepravlega zvrilo in so — no — otroka — morda celo nekrščene — spravili s poti in zagrebli pod zidom. Uboga dušica nima miru na onem svetu in hođi najaz —

»Trape lovit! Ne veži otrobov, Jože! — Zapovedniku straže niste ničesar prijavili?«

»Jaz ne. Čemu? Za druge ne vem.«

»To je ključa, vidiš, Jože! Če bi bili pametno in po službenih predpisih ravnali, bi se bila komedija — kdaj že — razčistila.«

»Komedija, deš ti. Naj ti bo! Ti misliš po svoje, jaz po svoje. Poglej, Ivan! Označenje Marijino je prešlo. Advent je. Božičevali bomo kmalu. Ravno zaradi tega mi je zadeva najbolj sumljiva. V takšne dni se take stvari najraje pripetijo. Moja stara mati —

»Ali je še živa?«

»Se. Zakaj?«

»Naj gre koprive plet, Jože, ti pa na gnoj sedeti!«

»Vprašam te, kako bo in kaj bo na božično noč. Na sam svet večer pri mostu. Za tri mesece soldašine ne bi želel biti ondaj na straži med polnočnicol«

»Lahko noč, Jože!«

hude volje, preganj po hiši in dvorišču in vrtu in hlevu cele jate peklenščkov. Včasih, sodim, jih pekeli in svet ne premoreta za njeno potrebo. »Star!« je dostikrat požgečka očka, »preveč jih zahtevaš. Jih bo zmanjkalo.« »Vraga bo zmanjkalo vragje-gale!« odgovarja mama. »In če bi jih, naj si nakote novih! V kovačnico se poberi, vrag star!«

Po dvorišču se bliska. Grmi. Poka. Mamin je dan. Mamina ura.

»Kje je ta vrag? Mladil! Spet premetuje papirje, bedak vrazil! Bom mnogo deleža dobila iz takega vragjeja zaslužka. Cele noči smodi petrole in še podnevi rine z glavo v vragje novine! Janko! Vrag! Muca! Janko! Kje te drži vrag! Pomagaj! Primi! — Muca! — Strela peklenka! — Muca! —

Zaženem se na dvorišče.

»Prosim, mama! Kaj bi?«

Gospodarstvo

Restavracija gospodarstva podunavskih držav

(Iz referata ministra n. r. g. Iv. Mohoriča za kongres Mednarodne trg. zbornice)

V okviru programov bodočih velikih mednarodnih kongresov in konferenc nas predvsem zanima problem podunavskih držav, v čigar sklop spada tudi Jugoslavija. Gospodarsko ozdravljenju Podunavja je že Knickerbocker označil kot eden od pogojev za gospodarski dvig Evrope. Ta problem je bil že na dnevnem redu mednarodne parlamentarne trgovinske konference v Rimu, sedaj pa je stavljen v vsi točkah na dnevnem redu kongresa Mednarodne trgovinske zbornice, ki se bo vršil na Dunaju ob koncu maja. Ker pa vršila obe instituciji letos naka vrste predela za poznejše londonsko svetovno gospodarsko konferenco, je za našo orijentacijo važno, da vemo, do kakšnih zaključkov so prišle imenovane ustanove in kaj vsebujejo o tem vprašanju dokumenti, ki so jih pripravile. V tem oziru je posebno zanimivo poročilo MTK, ki vsebuje tudi važne statistične ocene finančnega stanja podunavskih držav.

Dva momenta sta pri reševanju vprašanja restavracije gospodarstva podunavskih držav važna in merodajna. Prvi je gibanje zunanje trgovine, ki nudi sliko o možnostih vnovčenja proizvodov, katerih izkupiček služi za plačanje uvoza in za kritje ostalih obveznosti nasproti inozemstvu. Drugi moment pa je zadolženost Podunavja nasproti inozemstvu v zvezi s tujimi dolgi, ki jih povzročajo stanja valute služba dolgov, ki je bila zaradi tega že ustavljena.

Zunanja trgovina podunavskih držav

Primerjava podatkov o izvozu in uvozu v zadnjih štirih letih nam kaže glade posameznih podunavskih držav sledečo sliko (za vse države v milijonih švicarskih frankov):

		Uvoz	Izvoz
Avstrija	1929.	2.379	1.597
	1932.	1.012	565
Madžarska	1929.	968	945
	1932.	503	301
Poljska	1929.	1.808	1.632
	1932.	503	632
Rumunija	1929.	911	897
	1932.	328	467
Češkoslovaška	1929.	1.078	3.157
	1932.	1.153	1.132
Jugoslavija	1929.	695	720
	1932.	230	255

Iz gornje tabele vidimo, da je izvoz Avstrije, Madžarske, Češkoslovaške in Jugoslavije nazadovno povprečno za 55 do 70 odstotkov, edino izvoz Poljske in Rumunije v manjši meri padel.

Na prebivalca odpade povprečno od skupnega prometa v zunanji trgovini v preteklem letu v Avstriji 234 švicarskih frankov, v Češkoslovaški 155, v Madžarski 69, v Rumuniji 48, dočim znaša kvota v Poljski in v Jugoslaviji komaj 35 šv. fr. Od vsake izvozne odpade na kmetijske proizvode na Madžarskem 62 %, v Jugoslaviji 56 %, v Rumuniji 50 %, na Poljskem 40 %, na Češkem 21 % in v Avstriji 6,8 %.

Zunanji dolgi

Za službo obrestovanja in amortizacije zunanjih dolgov podunavskih držav so potrebni naslednji odstotki deviz, ki jih daje izvozna trgovina:

		40,2 %
v Avstriji	1929.	22,5 %
	1932.	9,0 %
v Češkoslovaški	1929.	58,2 %
	1932.	58,0 %
v Poljski	1929.	58,0 %
	1932.	79,5 %

Vidimo, da je situacija posameznih podunavskih držav v tem oziru bistveno različna in da je posebno situacija Češkoslovaške, Rumunije, pa tudi Avstrije neprimerno ugodnejša, kakor je situacija Jugoslavije in Poljske, naltrepa pa je v Madžarski. Za ta sama neopovrten nam vsiljuje gotovo zaključke. Predvsem kaže, da se na reševanju to vprašanje v vseh podunavskih državah z enotno mero. Ako različen potreba za službo dolgov, dobimo naslednjo sliko:

	Javni dolgi	Privatni dolgi
Avstrija	1932 165	62
Madžarska	1931 106	132
Poljska	1932 152	216
Češkoslovaška	1933 78	27
Jugoslavija	1932 116	32

Od skupnega zadolžitve odpade povprečno na prebivalca (v švicarskih frankih):

		z vojnim dolgi	brez voj. dolgov
Avstrija	1932	382	382
Madžarska	1933	460	447
Poljska	1932	176	126
Rumunija	1932	289	211
Češkoslovaška	1932	110	52
Jugoslavija	1932	282	198

Posledica ekonomske strukture zadolženih držav je, da je moral poizkus povečanja izvoza in običajne znižanja uvoza potom nasilnih trgovinsko-političnih in valutno-političnih ukrepov, doživiti v praksi nesušen. Celo tam, kjer se je v teku trajanja krize doslo izboljšanje trgovinske bilance, je to uspelo le na rovaš zmanjšanja obsega zunanje trgovine. Zunanja trgovina je danes postavljena pod neko vrsto kuratelo in njeni omejevanja, s katerimi se regulira zunanja trgovina, imajo za vse zainteresirane kroge lahko le neugodne posledice.

Kljub razlikam, ki se kažejo glede gospodarskega položaja v šestih podunavskih državah, označimo, da so skoro vse države uvedle v svojem denarnem in kreditnem sistemu režim dvizvne kontrole, da bi se obvarovale eventualnih potores. Devizne kontrole in razni strogi trgovinski-politični ukrepi, so udušili mednarodno trgovino, povzročili so na eni strani progresivno deflacijo svetovnih cen, na drugi strani pa je nemogućnost vnovčenja proizvodov imela za posledico nagromadene zaloge, kar je zopet izževalo padec cen. Odločilna odpora mora biti torej ukinitve ali olajšanje umetnih ovir v trgovini. Taka rešitev bi tudi običajno pripomogla obnoviti zaupanje. Bilo bi potrebno, da se sklenejo sporazumi, ki bi pre-

prečili vsako poostreitev agrarnih ukrepov v trgovinskih in finančnih odnosih. Vrh tega je treba, da zadolžne države v sporazumu z upniškimi državami dosežejo konverzijo gotovih kratkoročnih dolgov v dolgoročne in konverzije dolgov, sklenjenih po pretiranu vsoki obrestih na nižjebrestne. Najtatalnejša je konstatacija v zaključkih M. T. K., ki pravi, da države, ki so nasproti inozemstvu močno zadolžene in n razpoložajo z zadostnim prebitkom od izvoza, ne morejo upati na rešitev niti potom same mednarodne kooperacije niti potom samostojne in individualne akcije.

Zaključki MTK

Memorandum MTK o finančni in denarni situaciji podunavskih držav je tudi nepopoln, ker ne vsebuje podatkov o plačilnih bilancah teh držav. Znaša stvar je, da ima n. pr. Avstrija od tranzita in od turizma nad 100 milijonov šilingov dohodkov in je samo s tem dohodkom v stanju, da krija znaten del potrebe za službo zunanjih dolgov. Poleg tega ima Češkoslovaška kakor tudi Avstrija znatne dohodke od podjetij svojih državljanov v zemljah Podunavja, v Jugoslaviji, Rumuniji itd., ki bistveno vplivajo na situacijo. Če hočemo položaj pravilno razmotriti, bilo bi potrebno, da se tudi vsi ti podatki vzamejo v razpravo, kar tvorijo skupno z že predložjenimi organsko celoto, ki je potrebna, da se dobi pravilna slika za presojo položaja in določijo smernice za ukrepe, ki so potrebni za sanacijo.

Mnogokrat se omenja deficit budžetov podunavskih držav, kakor da je to posledica težke dedšine mirovnih pogodb; toda če iz bližine razmotrimo ves položaj, vidimo, da tako splošne trditve niso dočela točna. Na mnogih mestih se krijejo iz takih dohodkov izdatki za investicije trajne vrednosti, ki baš povzročajo znaten del deficitov. Vidimo pa tudi, da se je sistem upravljanja javnih podjetij v znatni meri prilagodil, da je tu potrebna v marsičem reorganizacija, ako se naj izvede sanacija. Sicer so to notranja, za deva vsake posamezne zainteresirane države, toda posledice gospodarskega in tih javnih podjetij imajo velik vpliv na stanje javnih financ in s tem na celo monetarno situacijo, ki je predmet razprav kongresa.

Glede konkretnih predlogov, ki jih stavi stalni odbor za proučevanje položaja Podunavja, moramo opozoriti, da je po priloženi statistiki od celotnega zneska 15.766 milijonov javnega dolga, ki ga imajo podunavske države, samo 822.000.000 kratkoročnih posojil, kar predstavlja dobrih 5 odstotkov celokupnega zneska. Efekt konverzije kratkoročnih dolgov v dolgoročne bi bil zaradi tega minimalen. Nekoliko drugačna je slika številčnega razmerja pri

privatnih dolgovih, kjer je od celotne sote 7600 milijonov dolgov 60 odstotkov kratkoročnih, toda tu so izglezi za možnost konverzije takih poslovnih kreditov v dolgoročne minimalni.

Najnovejša se nam zdi tabela, ki kaže, koliko odstotkov izvoznih deviz bi bilo pri lanskoletnem stanju zunanje trgovine potrebno za redno vršitev službe napram inozemstvu. Tu figurira z najmanjšim odstotkom Češkoslovaška (9%) in tudi Avstrija ni obremenjena z več kakor 40,2%. Neprimerno težja pa je situacija pri Poljski, Jugoslaviji in Madžarski, kjer so za to potrebni dve tretjini odnosno pri zadnji preko tri četrtine vseh izvoznih deviz. Tu je nemogoče najti izhoda v okviru priporočil odbora, ker znaša celokupna vsota obresti 428 milijonov, amortizacije pa 135 milijonov in bi tu tudi odgoditev amortizacije brez radikalnega znižanja obrestne mere ne imela praktičnega uspeha. Edina možnost sanacije je žigosanje teh papirjev na povprečno njihovo borzno vrednost v teku zadnjega leta, kar bi itak pomenilo le ugotovitev dejanskega stanja odnosno cene, po kateri se ti papirji faktično trgujejo. To edino lahko prinese trajnejšo razbremenitev in razčiščenje situacije. Vsi drugi ukrepi ne olajšujejo položaja v oni meri, kakor je to z ozirom na izčrpano stanje agrarnih držav znosno.

Povsem druga situacija bi bila, ako bi bila mogoča obnova mednarodne izmenjave blaga vsaj v okviru in obsegu, ki je obstajal leta 1930. Ako bi se preferenčni sistem z državami, na katerih je zunanja trgovina podunavskih držav v največjem obsegu zainteresirana, izgradil v tej meri, da bi se mogle vnovčiti količine normalne proizvodnje in potrošnje in to po cenah, ki krijejo produkcijske stroške, tedaj bi se ustvarila situacija, v kateri bi bila služba inozemskih dolgov po izvršeni konverziji zopet omogočena. Ti dve akciji bi morale iti paralelno. Vendar se niti malo ne varamo glede izglezov, s katerimi je treba tu računati. Gospodarski nacionalizem ni več ideja. On je v srednji Evropi postal fakt, s katerim je treba računati. Elektrifikacija železnic, izgradnja vodnih sil, intenzifikacija živinorejske proizvodnje, poljedeljske produkcije in racionalizacija vseh vrst predelave sirovin je danes v velikem obsegu izvršena in njene posledice so tu. Potreba uvoza iz agrarnih držav se pada in če se tudi ukinejo razne ovire svobodne trgovine v znatnejšem obsegu, se bo uvoz mogel le za nekoliko odstotkov povečati. O kakem naglem povratku na prejšnje stanje ne more biti torej niti govora. V tem oziru padajo vse iluzije.

Važno je se ugotoviti, da je neuvrednost upniških držav in odlaganje vršanja sanacije povzročilo, da se je položaj v teku lanskega leta za one države, ki niso enostavno proglasile moratorija za službo dolgov, zelo poostiril. Nastal je velik zastoj v plačilnem prometu za izmenjavo blaga, kar je izžvalo padec nacionalnih valut.

K prepoved uvoza avstrijskega blaga

Delna prepoved uvoza avstrijskega blaga se je danes pričela že izvajati. V avstrijskih gospodarskih in političnih krogih je ukrep jugoslovanske vlade napravil globok vtis. Avstrija zatrjuje, da je prepoved uvoza svinj izdala le zaradi tega, da zaščiti svoje gospodarske interese, vendar bi morali v avstrijskih merodajnih krogih upoštevati, da so bili s prepovedjo uvoza naših svinj prizadeti naši vitalni izvozni interesi in da nas je avstrijski ukrep zadela na najbolj občutljivi točki. Naša država je vedno dajala v trgovinskih pogajanjih Avstriji koncesije predvsem zaradi tega, da si zaglura izvoz živine, predvsem svinj.

Delno prepoved uvoza avstrijskega blaga zaradi tega ni smatrati kot afront proti Avstriji ali kot protidarec, temveč le kot ukrep za zaščito naših življenjskih gospodarskih interesov. Naša država nima niti interesa niti volje nastopiti proti Avstriji, saj sta obe državi druga na drugo navezani. Medsebojni gospodarski odnosi med obema državama pa se morajo razvijati na podlagi spoštovanja medsebojnih interesov in obstoječih pogodb. V avstrijskem kakor tudi v našem interesu je, da se čim prej povrnemo v pogodbeno stanje, kajti le v taki atmosferi so možna pogajanja.

Avstrijska vlada nam je najprej odvzela pogodbeno garantirani tedenski kontingent od 2000 svinj, potem pa ko je že kršila pogodbeno obvezo nam je pričela ponujati zaenkrat kontingent od 400 - 500 svinj tedensko. V take razgovore se seveda naša država ne more spuščati. Upoštevati moramo tudi, da so bili z avstrijsko prepovedjo uvoza zelenja in solivnja hudo prizadeti naši kmetovalci, zlasti v Vojvodini, ki so na ta izvoz navezani. V svojih predlogih za revizijo pogodbe motivira Avstrija svoje zahteve po omejitvi uvoza s pasivnostjo avstrijske trgovinske bilance v prometu z našo državo. Ta pasivnost pa ni tako velika, kakor to izkazuje avstrijska statistika. Upoštevati pa je tudi dejstvo, da ima Avstrija z večino držav pasivno bilanco in je v najnovejši pogodbi z Madžarsko celo pristala na to, da se trgovinski promet z Madžarsko uredi tako, da bo Madžarska za 50 odst. več izvažala v Avstrijo nego bo sama uvažala iz Avstrije. Ne glede na ta moment pa je treba se ugotoviti, da plačilna bilanca Avstrije z našo državo ni pasivna, kar izključuje tudi našim plačilnega prometa s kompenzacijami medsebojnih obveznosti v privatnem kliningu. Če bi imela Avstrija pasivno plačilno bilanco z našo državo, tedaj bi morala biti pri nas vedno velika ponudba šilingov. V resnici pa vidimo, da se pri nas šilingi plačujejo vedno razmeroma drago.

Kakor smo že poročali, se prepoved uvoza avstrijskega blaga nanaša v glavnem na blago iz 11. poglavja carinske tarife (papir), iz 14. poglavja (železce, kovine in izdelki) ter iz 15. poglavja (stroji, elektrotehnični predmeti in prevozna sredstva). Z uvozno prepovedjo je prizadet precejšen del avstrijskega izvoza v našo državo. Po naši uvozni statistiki smo lani uvozili za 47 milijonov Din blaga iz postavk 11. dela carinske tarife, na katere se sedaj nanaša prepoved. Uvoz blaga iz postavk 14. poglavja je znašal 84 milijonov Din, uvoz blaga iz postavk 15. poglavja za 50

milijonov Din. Skupaj je torej z izvozno prepovedjo prizadeto blago, ki smo ga lani iz Avstrije uvozili za 181 milijonov Din. To pa je skoro prav toliko, kolikor znaša vrednost našega lanskega izvoza živih svinj v Avstrijo, na katerega se nanaša avstrijska prepoved uvoza. Lani je namreč znašal naš izvoz svinj v Avstrijo 185 milijonov Din. Ukrep naše vlade, ki je na prvi pogled zelo obsežen, ima torej le namen kompenzirati škodo, ki nam jo je Avstrija povzročila s prepovedjo uvoza naših svinj.

Kakor nam poročajo iz Beograda, je danes ministrski svet sklenil, da se prepoved uvoza avstrijskega blaga ne bo izvajala glede pošiljk, naslovljenih na ljubljanski veleposlanstvo, razen tistih, ki so priletno carinjenjem. Nadalje nam poročajo iz Beograda, da se prepoved uvoza ne nanaša na časopise in revije, ki prihajajo iz Avstrije o čemer so bile že obveščene obsejne carinarnice.

Mednarodno gibanje zlata

Kakor ja iz najnovejšega izkaza švicarske Narodne banke razvidno, se še ni ustavil odtok zlata iz Švice, ki je pričel kmalu po ukinitvi zlatega standarda v Ameriki. V zadnjem tednu je švicarska Narodna banka ponovno oddala za 762 milijona švicarskih frankov zlata (v prejšnjem tednu za 145 milijonov), tako da znaša skupni odtok zlata od srede aprila 422 milijonov švicarskih frankov. Navzle temu pa znaša zlata zaklad še vedno 211 milijonov frankov in pokriva obrok bankovcev ter obveznosti ne pokaz s 96 %.

V mednarodnem gibanju zlata so zadnje tedne sploh nastopile znatne spremembe. Oprostitev dolarja od zlata je postavila Francijo kot edino zaščitnico zlata veljavno zakaj edino v Franciji funkcionira zlata veljavna se v polnem in neokrnjenem obsegu. Zakaj v drugih državah z zlato pariteto je gibanje zlata podvrženo gotovim omejitvam (tako v Nizozemski, Švici in Belgiji), ali pa se zlata pariteta vzdržuje z dalekosežnimi deviznimi omejitvami (kakor v Italiji, Nemčiji, Češkoslovaški, Poljski).

Francija daje na zahtevo v zameno za novčanične neomejene količine zlata, enako pa prevzema tudi vsako količino zlata za bankovce. Tudi nizozemska in švicarska banka oddajata zlato, vendar le za arbitražo, ne pa privatnikom za tesvariranje, ki se je zadnje tedne zelo razvilo. Posledica te omejitve v Švici in Nizozemski je ta, da v teh dveh državah kmalu finančni kapital francoske franke, ki jih poleg zlata za zlato, ali na angleške funte, za katere potem kmalu na londonskem prostem trgu zlato. Tudi v Angliji se je preselilo mnogo mednarodnega finančnega kapitala. Vso to inozemskih dobroimetij, ki so se zatekla v Anglijo, cenijo že na 30 milijonov funtov. Ze zaradi teh dobroimetij je Anglija prisiljena držati funt na stabilni višini. Mnogo zlata je bilo zadnje tedne v Parizu in Londonu odkupljeno za privatne svrhe to je tesvariranje. Mednarodni kapital hrani to zlato največ v Londonu, kjer uživajo depoji zlata posebno sigurnost, saj je au-

gleda vlna tudi med vojno pustila zlato depoje inozemstva nedotaknjene. Ta zdrav razvoj v mednarodnem gibanju zlata je eden glavnih momentov, ki silijo zdinjane države in Anglijo k odločitvi glede povratka k zlati veljavi.

Gospodarske vesti

— Potujoča kmetijska razstava pride v dravsko banovino. V četrtak je potujoča kmetijska razstava in šola v Zagrebu za ključila svojo četrtlo turo. V savski banovini je kmetijska razstava in šola mudila 56 dni in je obiskala vsa važnejša mesta banovine. V tem času je razstavo obiskalo povprečno po 2700 oseb na dan, v samem Zagrebu je pa znašalo število obiskovalcev več kakor 12.000. Predavanja in praktični demonstraciji na razstavi so se vršila dopoldne in popoldne, včasih pa tudi zvečer. O priliki polovanja po savski banovini je bilo med prebivalstvo razdeljeno za okrog 50.000 Din knjig in brošur kmetijske - gospodarske vsebine. Kmetijsko razstavo in šolo je došel v 17. mesecah posetilo okrog 997.000 ljudi. Razstavo in šolo so preplivali sedaj v Ljubljano, kjer bo izvršena preureditev in obnova materiala izključno za dravsko banovino. Otvoritev razstave bo v Ljubljani 1. junija. Odrta bo dva dni, nato bo pa odpovala dalje po dravski banovini, kjer ostane do 1. avgusta t. l. Pri urejanju razstave bodo sodelovali zadrugi in druge kmetijske ustanove ter banska uprava dravske banovine, centralni higienski zavod itd. Za upravnika razstave na peti turi je izvršilni odbor kmetijske potujoče razstave in šole izbral inženjerja Vinka Sadaria. Po končani p-turi se bo kmetijska razstava in šola vrnila v Smederevo. 1. oktobra bo na nadjazvala svojo zimsko turo in odpovala v tista dela savske banovine, ki jih še ni obiskala, nato pa v vrbsko in primorsko banovino.

— Izplačevanje vlog pri Mestni hranilnici ljubljanski za poravnave davčnih zaostankov. Vodstvo Mestne hranilnice ljubljanske je izjavilo draveki finančni direktorji, da je hranilnica pripravljena izplačevati na hranilnice knjižice zneske, ki so jih vlagatelji dolžni na davkih in drugih javnih davstih, vendar more ta izplačila vršiti le v mesečnih obrokih. Glede na to izjavo je finančna direkcija odredila, da naj davčne uprave prevzamejo take knjižice kot kavejce za zaostanke in zahtevajo od hranilnice realizacijo zneska, kadar davčni zavezanec ne more plačati in res nima gotovine. Ako obstoji sum, da si stranka kupila knjižico za nižji znesek (če se knjižica n. pr. glasi na tuje ime) tedaj knjižice davčna uprava ne sme prevzeti.

— Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini tvrdke Fischer & drug. manufakturna trgovina v Celju (poravnalni upravnik dr. Iv. Stanovnik, odvetnik v Celju; poravnalni narok pri okrožnem sodišču v Celju 22. junija ob 9., prijavni rok do 16. junija).

— Znižanje davkov v Newyorku. Federalna rezervna banka v Newyorku je v četrtak znižala svoj diskont od 3 na 2,5 odst. To je že drugo znižanje v zadnjih dveh mesecih. Kakor znano ja morala rezervna banka v Newyorku letos v začetku marca zaradi bančne krize in moratorija povisati diskont od 2,5 na 3,5 odst. Zopetna normalizacija bančnega prometa pa je banki že 6. aprila omogočila zopetno znižanje na 3 odst., sedaj pa je izvedena nadaljnja redukcija na 2,5 odst., torej na višino, kakor je bila pred nastopom bančne krize.

— Razstava male obrti na letošnjem XIII. ljubljanskem veleposmu, ki jo prireditelji banovinski urad za pospeševanje obrti, bo nameščena na zunanji strani paviljona E. Na sejiščišči ima tudi ljubljanska Zbornica za TOI svoj paviljon. V tem paviljonu bo prirejena razstava obrti in pa umetniška razstava portretnih fotografv v Ljubljani.

— Ugodnejša konjunktura v nemški avtomobilski industriji. Zaposlenost nemških tvornic avtomobilov se je v zadnjem času zelo izboljšala. Tvornica »Opel« v Rüsschheimu je že v marcu povečala število zaposlenih delavcev od 6000 na 6600, v aprilu na 7500 in v maju pa celo na 8770 (od februarja za 46 odstotkov). Enako ugodno se razvija zaposlenost v tvornicah Auto-Union (združene tvornice Horch, Andi, Wanderer in DKW), kjer se je število zaposlenih delavcev v zadnjih mesecih povečalo od 3400 na 7500.

— Važno za naše izvoznike v CSR. »Kompensa« organizacija združenih izvoznikov in izvoznikov v Brnu ter Zbornica za trgovino in obrt v Brnu bosta poslali na ljubljanski veleposeljem svoje delegate, ki bodo osebno prosiili izvozne možnosti iz naše države v CSR ter nudili interesentom informacije glede stikov s češkoslovaškimi izvozniki.

— Površina ozimnih posevkov v Rusiji je letos manjša nego je bila lani. Po načrtu za 1. 1932-33 bi morala biti letos v Rusiji posejana površina od 137,1 milijona hektarjev (načrt za 1. 1931-32 je določil 141,6 milj. hektarjev), in sicer 42 milj. hektarjev z ozimnimi posevki in 95 milj. hektarjev z jarnimi posevki. Po pravkar objavljenih predhodnih podatkih pa je bilo v ozimnih posevkih posejno le 85 odst. predpisane površine, tako da znaša primanjk lani nasprotni načrtu 10,8 milijona hektarjev. Površina jarih posevkov je bila po načrtu za 1. 1933 reducirana od 102 na 85 milj. hektarjev. Naiboli je bila reducirana površina jare pšenice (od 31,5 na 23,2 milj. hektarjev). Kakor je podoba, Rusija tedaj letos na bo mogla v večji meri izvažati pšenice.

Položaj na naših borzah

Ljubljana, 27. maja. Na ljubljanski borzi je pretekli teden znašal devizni promet le 1,84 milijona Din nasproti 3,49 3,07, 1,97 in 3,40 milijona Din v zadnji štiri tednih. Avstrijski šiling je bil pretekli teden nadalje zelo fvrst in se je tveoval včeraj po 8,90 (prejšnji teden po 8,75 do 8,85).

Devize
Curih, Pariz 20,38, London 17,46, Newyork 44,2, Brusel 72,10, Milan 26,85, Madrid 44,20, Amsterdam 208,55, Berlin 120,90, Dunaj 73,20 - 58,375, Stockholm 89,45, Oslo 88,50, Kopenhavn 77,80, Praga 15,41, Varšava 58,05, Bukarešta 3,08.

Blagovna tržišča

LES
Slavna »zona, ki bi morala biti v tem času v najlepšem razmahu, nam obta le malenkostni odjem slavnega lesa na domačem trgu. Zaradi denarne krize je privat-

nikom le težko odločiti se za gradnjo. Kar se zida, so le javne zgradbe in še teh je malo. Zaradi tega se stavbeni les na domačem trgu le težko proda. Pač pa se oddaja stavbeni les v inozemstvo. Povpraševanja po deskah III. vrste je pravej, tako da se I., II. ali monte blago težje odda kakor III., ki je pa zaradi zmanjšane produkcije primanjkuje.

V bukovini se v zadnjem času situacija ni nič spremenila. Odjem suhe bukovine je še vedno povišen. Trgovina v hrastovini popolnoma počiva, isto velja za drva in ogelje, medtem ko se trami še vedno iščejo in oddajajo. Kakih sprememb v cenah pa zaenkrat ni.

ŽITO

+ Chicago, 27. maja. Začetni tečaj: Pšenica: za julij 75, za september 76, za december 79; koruza: za julij 47,50, za september 49,50, za december 51,75; oves: za maj 25,75, za september 26,50, za december 27,625; riž: za julij 61.

+ Winnipeg, 27. maja. Začetni tečaj: Pšenica: za julij 65, za okt. 67, za december 69.

+ Novosadska blagovna borza (27. t. m.) Tendence napremanja. Promet 58 vagonov. Pšenica: baška, okolica Sombor, Novi Sad, srednjebaška, gornjebaška, sremska in baška ladja Begej 200 - 205; baška potiska in ladja Tisa 202,50 - 207,50; gornjebaška 197,50 - 202,50. Koruza: baška in sremska 62 - 64; za junij - julij 66 - 68; slavonska 65 - 67; banatska 61 - 63; baška ladja Sava 65 - 67; ladja Begej 66 do 68; ladja Dunav, Tisa 67 - 69. Oves: baški, sremski, slavonski 90 - 92. Jelen: baški, sremski, 64/65 kg 95-97,50; omladni 68/67 kg 100-102,50. Moka: baška in banatska 30c in 30gg, 340 - 355; 2c 320 - 330; 5c 300 - 315; 3c 277,50 do 282,50; 7c 175 - 185; 8c 65 - 67,50. Otrobi: baški 52,50 - 57,50.

VINO

+ Vinsko tržišče v dravski banovini (27. t. m.) Celotnega slabo vreme je vinsko tržišče spet oslabilo. Cene so ostale neizpremenjene od 2 do 3 Din za lažja namizna vina, od 3 do 3,50 Din za boljša, močnejša namizna vina in od 3,75 do 5 Din za finejša sortirana vina. Vina je še dosti zlasti v krajih, oddaljenih od železnice, kjer je nakup mogoč za vsako ceno, torej še izpod 2 Din.

Kako je kolkovati opominske tožbe

(Nadaljevanje iz zaključek našega članka o opominskih tožbah.)

Precej zmede je tudi pri kolkovanju opominskih tožbah, odkar imamo po 1. aprilu t. l. nove predpise glede sodnih taks. Predvsem je treba vedeti, da se smatrajo tožbe do zneska 500 Din kot malotne (bagatelne). Vsi civilni oddelki ljubljanske sreskega sodišča zahtevajo tudi za opominske malotne tožbe enako takso kakor za navadne malotne tožbe, in sicer povprečno takso po tarifni številki 9 zakona o sodnih taksah.

Po tem predpisu je treba kolkovati malotno opominsko tožbo, če znaša vrednost sporne predmeta do 100 Din, s kolkom 3 Din; če se vrednost sporne predmeta od 101 Din do 250 Din, s kolkom 7 Din in če je vrednost od 251 Din do 500 Din, s kolkom 10 Din. Pri malotnem postopanju, bodisi navadnem bodisi opominskem, ni treba kasneje več plačati nobene takse, razen če gre stranka v drugo inst

Iz življenja in sveta

Barva in zdravje

Zakaj je naša kri rdeča

Barvisti napačno so izvršno zaščitno sredstvo zoper premočno svetlobo, zlasti na bleščecem se snegu, a malokomu bo znano, da imajo lahko tudi zdravilne vloge. Po opazovanjih nekakega zdravnika se je stanje mladega človeka s trdovratnim krčem vratnih mišic zelo izboljšalo, ko je pričel nositi temnozeleno naočnike. Tudi rumeni in temnomodri naočniki so učinkovali dobro, rdeči pa prav nič.

Sicer pa ve zdravniška znanost že precej časa, da imajo barve in barvila svoj določen vpliv na razne bolezni. Ta vpliv barvil so spoznali po ovinkih. Bakteriologija uporablja razna barvila, po katerih postanejo bakterije pod mikroskopom vidnejše. Pri tem so opazili, da barvane bakterije močno zastojajo v rasti in to je raziskovalce napotilo do tega, da so začeli preizkuševati učinek raznih barvil na bolezni. Metilensko modro, ki ga uporabljajo za barvanje bombaža, je n. pr. izvršno sredstvo zoper revmatična obolenja, proti rani i. t. d., akridinska barvila ščitijo človeka pred okuženji. S triptavinom pobija pred bakterije vraničnega prisada,

kolere, hripe in drugih epidemij. To barvilo se da uporabiti v podobi masaže rane ali v obliki injekcij v krvni obtok. Z izminkskim modrilom so dosegli nekaj uspeha celo proti rakastim obolenjem, in sicer v primerih, ko še niso uporabili obsevanja. Škrlatno rdečilo se uporablja kot mazilo zoper očesne bolezni, a priporočljivejši je v tem pogledu pelidrol, ki ne pobarva obnem tudi pacientove kože.

Vzrokov za zdravilni učinek barvil še ne poznamo. Morda spodbujajo naravno obrambno sposobnost organizma. V nekem oziru pa je barva naravnost neobhodno potrebna za življenje. Zakaj je n. pr. kri rdeča? To je v zvezi s tem, da prodirajo v globino organizma samo dolgovalovni rdeči žarki. Toplote teh žarkov organizem ne bi vzdržal, če bi jih krvno rdečilo, hemoglobin, ne odbijalo. Po znanem zakonu, da se nam vidi kakšna snov v barvi, ki jo odbija, mora biti kri pač rdeča. Krvno rdečilo pa oskrbuje naš organizem obnem s kisikom, brez katerega bi tudi ne mogli živeti.

Glavobol

Njegovi mnogovrstni vzroki

Glavobol je običajno znak kakšne bolezni, ki jo povzroča v telesu, n. pr. v žlečadi ali spodnjem telesu, v srcu ali v pljučih, v ušesih, očeh ali možganih. Včasih ga povzroča čisto zunanji vzrok, kakor bivanje v slabo zračenih ali prenapolnjenih prostorih. Celotno glad, ki povzroča, da možgani ne dobe dovolj krvi, ima lahko za posledico glavobol. Isti vzrok prinaša tudi malokrvnim ali slabo prehranjenim osebam glavobol, a tudi prenapolnjenost možganov s krvjo povzroča bolečine v glavi in je lahko pod nekimi pogoji celo nevarna.

Slaba prebava, pri kateri se razpadne

snovi ne odstranijo pravčasno iz telesa, ima za posledico nekatere samozastupljenje, ki se javlja tudi v glavobolu. Isto tako nezmerno zauživanje alkohola in nikotina. Neredkeje glavobol zaradi slabih oči in primerni naočniki ga v takih primerih čestokrat odpravijo. Nahod povzroča bolečine na čelu.

Vzroki glavobola so torej silno mnogovrstni in jih ne moremo odstraniti vedno z istimi sredstvi. Izjema dela samo tako znana migrena, ki je bolezen zase in jo lahko odpravimo dosledno na isti način.

Aimé Bonpland

Moz, ki je raziskal ogromno tropskih rastlin

Pred 75 leti je umrl v Urugvaj na svoji plantazi Santa Ana, veliki francoski botanik in potovalec Aimé Bonpland, zvesti prijatelj in sodelavec Alexandra von Humboldta. Oba učenjaka sta se seznanila čisto slučajno. I. 1798. v Parizu in dogovorila sta se za epohalne znanstvene ekspedicije, ki sta jih potem izvršila v Južno Ameriko.

Brez Bonplanda bi ne bil uspeh Humboldtovih ekspedicijskih moških nikoli tako ogromen, kakor je bil. Sedem let sta delila učenjaka po pekočih savanah, skozi okužena močvirna ozemlja, na ledenih in ognjenih orjakih And vse napore, pomankanja in nevarnosti, ki jih ni bilo malo. Ob kolumbijski obali bi ju bil vihar kmalu ubil, njuno majhno ladjo pa raztrščil; na Orinoku bi ju bili kmalu požrli krokodili in nekoč sta za las ušla smrti pod nožem divjih zamorcev. Bonpland se je lotila mrzlica šestkrat, a v delu ga ni mogla ustaviti.

Se med potovanjem je raziskal 6000. dotlej vednoma neznanih tropskih rastlin, jih opisal in uvrstil ter celo preiskal njih uporabnost v zdravstvene namene. Marsikatera veja farmacevtske obrtnosti ima svojega duševnega očeta v Bonplandu. V poznejšem življenju je Bon-

pland zadela marsikatera težava. Vodstvo botaničnega vrta v Malmajsonu in profesoruro v Buenos Airesu je izgubil zaradi političnih sprememb. I. 1821. ko je potoval po neznanih predelih Gran Chaca, za katere sta se takrat pričakala Paragvaj in Argentina, pa ga je napadla paragvajska konjenica, mu pomorila spremljevalce, ga težko ranila in ga pod pretezo, da je argentinski vohun, na povelje poblašnega paragvajskega diktatorja Francia odvedla kot ujetnika v oddaljen konec dežele.

Deset let je trpel to ujetništvo navzlic protestom in grožnjam civiliziranega sveta in dočim so po vseučiliščih izrekli njegovo ime z največjim spoštovanjem, je moral kuhati žganje za Indijance in polutane, jim pomagati kot zdravnik, jih učiti evropskih metod v poljedelstvu in gradnji cest. Šele na Bolívarjevo grožnjo je Francia izpustil nesrečnega učenjaka. Vest o tem je zbudila v Evropi veliko veselja in tudi Humboldt je napisal staremu prijatelju radostno pismo v pozdrav. Za ostali del svojega življenja se je naselil Bonpland v Urugvaj kot lastnik plantaze, a je še vedno nadaljeval svoje učenjsko delo. Nanj spominjata poleg drugega 4900 m visoki kolumbijski gorski orjak Bonpland in vrsta cvetlic bonplandij.

Deček ali deklica?

Ugotovitev spola pred porodom

Pred kakšnimi petimi leti sta se ovekovala berlinska zdravnik Zondek in Aschheim z odkritjem zanesljive metode, po kateri je mogoče ugotoviti nosečnost že v zgodnjem štadiju. Nekaj seči ženske, ki meni, da je noseča, vzbujajo se nedozoreli samici morskega prašička, miši ali kuncu. Če je ženska res noseča, povzroči poseben hormon v njeni seči po štirih dneh v jajčniku živalske samice neke spremembe, ki ustrezajo prezgodnji dozorelosti.

To metodo sta sedaj ameriška zdravnik Dorn in Sugarman preizkusila na nov na-

nedozorelim samcem omenjenih živalskih vrst. Pri tem sta ugotovila, da se v spolnih žlezah teh samcev izvršijo neke spremembe, po katerih je mogoče v naprej napovedati, da-li bo ženska rodila dečka ali deklico. Če so se spolne žleze poskusnih živalskih samcev razvile v smislu predčasnega dozorelosti, se je rodila deklica, če se pa niso razvile ali so šle v razvoju celo nekaj nazaj, se je gotovo rodil deček. V 80 izmed 85 primerov ali v 94 odstotkih primerov je dala ta preizkušnja točen rezultat, tako da jo je smatrati za veliko zanesljivejšo, nego so bile vse dosedanje metode s to svrho.

Konferenca v muzeju

Svetovno gospodarsko posvetovanje v Londonu

Svetovna gospodarska konferenca, ki jo pripravljajo s takšno težavo skupaj, se gotovo ne bo mogla pritoževati, da jo je zadrževalo nedostajanje primerne zgradbe, naga prostora. Ta prostor ji je že davno določen in je zelo zanimiv, v nekem oziru za konferenco te vrste pa naravnost značilen: konferenca bo namreč v Londonu v prostorih novega geološkega muzeja. Ta muzej še ni dovršen, a bo za konferenco vendarle pripraven.

To je krasna, velika zgradba, ki ena sama njena dvorana meri 50 m v dolžino in 40 m v širino. V tej dvorani bodo plenarna zborovanja. Vsak delegat bo imel svojo mizo, diplomati, izvedenci in tahniki pa bodo sedeli ob straneh dvorane. Za novinarje je pripravljeno 200 prostorov, mnogo telefonskih celic in brzojavov, v drugih delih muzeja pa bodo pisalne sobe za delegate in okrepčevalnice.

V veži stoji 12 ton težki Herkulov kip, ki dobro simbolizira Herkulove naloge konference. Kip je tako velik, da so ga morali postaviti v poslopje, še preden so zaprli zunanje zidove, a pritiskje so morali zaradi njega še posebej ojačiti.

V ostalem bo ta konferenca zvezana se z drugimi rekordi. Bo največja, kar jih je London kdaj videl, udeležili pa se je bodo

delegati okrog 60 dežel, ki bodo zastopali skoraj 2 milijardi ljudi. Število delegatov in njihovih pomočnikov znaša 2500 oseb, tako da bodo londonski hoteli, gledališča, nočni klubi že od tega imeli veliko korist.

Čitajte tedensko revijo
"ŽIVLJENJE IN SVET"

Pri Freyusu (francoski departement Var) so odkrili v ilovnatem ležišču dobro ohranjeno okostje starodavnega nosoroga, ki mu manjkajo samo kosti okončin. Avtoritativni raziskovalci sodijo, da izvira najdba iz dobe, ki leži za nami nad milijon let. Najdbo so spravili v Freyuski muzej.

Pravila zoper protin

Obisti je treba pri pravem protinu čuvati: zlasti se je ogibati močnih začimb in alkoholičnih pijač. Kava in čaj v tem primeru ne škodujeta — ne smemo pa ju zauživati v prevelikih količinah.

Dibana gimnastika dovaja kisik v kri in pospešuje izločanje škodljivih snovi. Iztebljanje se mora vsrčiti redno vsaj vsak dan enkrat.

Skrbi z rednim umivanjem, zračenimi in vodnimi kopelmi za nego kože, ki postane tako bolj sposobna za izločevalno delo in se utrdi zoper vremenske vplive, zlasti prehlade, ki postenejo revmatikom lahko usodni. Zaradi prehlade je paziti tudi na pravo izbero spodnjega perila.

Glede hrane bi bilo priporočljivo, da je priporočljivo zlasti sadje in zelenjavo, ki bi ju morali jesti vsak dan dvakrat v izdatnih količinah. Meso ni bas škodljivo — a ga ne smemo jesti preveč.

Za srečo birmancem

naj boltri ali pa starši kupujejo lepe in izvršno izdelane obleke za dečke pri najcenejši trgovci z izgotovljenimi in po meri izdelanimi oblekami pri

Drago Schwab, Ljubljana.

Ne več . . .

...da Arabci skoraj ne poznajo vnetja slepiča;

...da vsebuje deževna kaplja prilično 8 milijonov najmanjših delcev megle;

...da je rjava lupina kokošjih jajc kemično sicer malo drugačna nego bela lupina, da pa ni v jajcih samih pri enaki količini »žlečic« nobile razlike;

...da pripisujejo nizko umrljivost Londona desinficirajočemu učinku katrana v londonski megli;

...da uporabljajo v ameriškem poljedelstvu z uspehom nov tip traktorjev, ki niso večji od otroških vozičkov.

...da vzdržijo odrasel, in sicer zdrav človek lahko 66 dni brez hrane, 5 dni brez vode, a komaj 72 ur brez spanja?

...da pademo pri omedlevici vedno na prejš?

Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije en do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »Franz Josefov« grenčice. Zdravniška poročila iz bolnišnic svedočijo, da radi pijejo »Franz Josefov« vodo zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolču, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odvajajo. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zdravje in bolezen

Prof. Caspari trdi, da hrana, ki vsebuje mnogo vitaminov (sveža zelenjava, sveže sadje, jetra, surova hrana itd.) pospešuje rast zločestih oteklin, beljakovinska hrana (meso, ribe) nima nanje nobene vpliva, ogljikovi hidrati (močnate jedi in zlasti sladkor) ter maščobe pa jih naravnost zavirajo. Kuhinjska sol nima nobenega vpliva na raka, kalijeve soli (zelenjave) ga pospešujejo, kalijeve soli (mlečni produkti) pa ga ovirajo.

Osebo, ki jo zadene strela, položimo na sveži zrak, poškrbimo jo s hladno vodo in jo skušamo obuditi z umetnim dihanjem, ki naj traja dolgo, vsaj do zdravniškega prihoda.

Povprečna življenjska doba ljudi iz kulturnih narodov je bila v 16. stoletju 21 in pol leta, danes pa je 40 in pol leta.

Novorojenci so jeseni povprečno najtežji spomladi najlažji.

Bljuvanje, ki se pojavlja po operacijah z narkozo, se da po novjših ugotovitvah v pretežni večini primerov preprečiti, če se narkozo razen običajno uporabljenega antrpimorfija vbrizgne še četrta grama ko-feina.

Pomanjkanje vitaminov v hrani povzroča razna huda obolenja, tako zvane avitaminoze, med katere spada n. pr. skorbut, beri-beri in rahitizem. Novejša raziskovanja pa so dovedla še do hipoteze, da tudi preobilica vitaminov škoduje telesu. Med drugim pospešuje n. pr. rakaste oteklino. Dokazana pa ta trditve še ni.

Spremembe na kliniki profesorja Chwosteka

Znani dunajski internist, prof. Chwostek, je bil pred kratkim upokojen. Chwostek je bil že dalj časa na bolezenskem dopustu. Njegova klinika, svojčas zelo renomirana, preide zdaj deloma v rabo prof. Jagića, deloma pa prof. Weinbergerja. Dunajski ostanek poslej samo dve kliniki za interne bolezni. Prvo vodi prof. Eppinger, drugo prof. Jagić.

Milijon let v ilovnatem grobu

Pri Freyusu (francoski departement Var) so odkrili v ilovnatem ležišču dobro ohranjeno okostje starodavnega nosoroga, ki mu manjkajo samo kosti okončin. Avtoritativni raziskovalci sodijo, da izvira najdba iz dobe, ki leži za nami nad milijon let. Najdbo so spravili v Freyuski muzej.

Odkod milo?

Od Egiptčanov do praktičnih Germanov

Ze stari Egiptčani so uporabljali lesni pepel in pepeliko kot umivalno sredstvo, toda milo v našem pomenu besede omenja kot germanski izum šele Plinij. To germansko milo pa je bilo spocetka seveda sredstvo za barvanje las in ne umivalno sredstvo.

Po germanskih vojnah je postala germanska plavalasnost v Rimu velika moda in v imenu te mode so uvažali v Rim neko maso v obliki kroglic, ki so jo po Plinijevih podatkih v Germaniji izdelovali iz loja in pepela. V ostalem so poznali tam dve vrsti mila, trdo in tekoče, in uporabljali so ga v navedeni namen bolj moški nego ženske.

Galenus, veliki zdravnik iz 1. stoletja po Kr., omenja prvi germansko milo kot umivalni pripomoček. V Nemčiji so tudi najprvo začeli izdelovati boljše milo z do-

datkom žganega apna in Karel Veliki je odredil, da morajo na njegovih posestvih saditi neke italijanske zeli in drevesa, ki s svojim sokom izboljšujejo milo. V Nemčiji je po vsem videzu tudi obrtno izdelovanje mila najprej spodbudilo produkcijo v gospodinjstvu, in to je tem bolj čudno, ker je izdelovanje mila po vseh pravilih prešlo pozneje popolnoma v italijanske in francoske roke, dočim so ga v Nemčiji dolga stoletja pripravljale samo gospodinjke za domačo rabo.

Sredi 17. stoletja so prvič izdelali naravno milo iz kalijevega luga, drevesnega olja in kuhinjske soli. Najbolj se je bavila s proučevanjem maščob in procesa zamiljenja francoska znanost. Trudu francoskih kemikov pa se je v prvi vrsti zahvaliti, da se je industrija mila v zadnjih desetletjih tako silovito razmahnila.

Bodočnost elektrike

Velik praktični pomen kratkih valov

Tehnika se je v zadnjih letih tako močno razvila, da ne samo vstreza zahtevam, ki jih stavimo nanjo, ampak bi lahko storila še mnogo več, če bi to od nje zahtevali. Z majhnimi gospodarskimi sredstvi bi se dal še izboljšati železniški in avtomobilski promet, vožnje po vodi in v zraku. V par minutah dobi danes človek telefonski priključek k 35 milijonom telefonskih naročnikov na zemlji in vseeno je, kje biva telefonski naročnik, ki ga človek kliče, na samotnem otoku ali v puisti dolini. Slike dnevnih dogodkov se lahko v par minutah izmenjajo med najoddaljenejšimi kraji zemeljske oble. S pomočjo brzojava se da prenesti v razmeroma kratkem času cel konverzacijski leksikon iz kraja v kraj in se tam natisniti s istimi črkami kakor želi izdajatelj. Pri vsem tem sodeluje v veliki meri elektrika.

V srednji Evropi je elektrika že tako udomahena, da pride povprečno po 1 k. s. na glavo. Nihče se torej ne more pritoževati, da tehnika ne izvršuje tega, česar si od nje želijo ljudje.

Elektrika je v svojem razvoju precej pozno stopila na plan. Industrije, kjer so jo sprejeli, pa je prenovila od temeljev do strehe. Omogočila je množestveno proizvodnjo. Toda i mala industrija in gospodinjstvo, jo danes sprejemata z odprtimi rokami. Tako je dobila vpliv tudi na gospodarske in socialne razmere. Danes lahko pošiljamo poljubne množice elektrike v še tako oddaljene kraje, kjer razpo-

lagamo z njo po mili volji.

Poročevalski službi je elektrika koristila s kablom, njena vloga pri radu je še bolj očitna in jasna. Tudi pri prenašanju slik in pri zvočnem filmu je postala neodločujoč činitelj. V pisavi in tisku pa je naravnost našla novo torišče udejstvovanja in si je stekla ogromne zasluge za stvaritve človeškega duha.

Toda vse to še ne zadostuje. En sam pogled v prihodnost nas preveri, da se odpirajo elektriki v bodočnosti še večje možnosti kakor so ji bile dane doslej. Velike naloge jo čakajo v industriji in gospodarstvu. V telefonskem prometu se ji bodo odprla nova obzorja, kajti najnovejša pridobitve kažejo na to, da bo lahko vsak telefonski naročnik poklical brez telefonskih posredovalnic osebo, ki bo želel govoriti z njo v še tako oddaljenem kraju. Ročni mikrotelefon bodo v bodoče nadomestili mikrofoni in radio aparati, ki jih bo lahko vsako mesto in vsak posameznik skritim kotičku svoje sobe. Z enostavnim pritiskom na gumb bo naročnik lahko govoril z zaželeno osebo. Radio bo z izkoriščanjem elektromagnetnega zarenja lahko še bolj povečal svoj radij. Najnovejši kratki valovi ležijo že v polju 15 cm dolžine in eksperimentiranjem so znani še krajši valovi, ki merijo v dolžino jedva 3 in pol cm. Pri reševanju vseh navedenih problemov se odpirajo elektriki novi vidiki. Njih končna rešitev v pozitivnem smislu je samo še vprašanje časa.

Vzorno organizirani človeški organizem

Harmonija udov — Večna pripravljenost

Znana je tista stara prilika rimskega državika Agripe, ki je delovanje telesnih udov primerjal harmoničnemu sodelovanju vseh členov v človeški družbi. Toda šele v najnovjšem času je znanost odkrila globlje vzroke in vire tega sodelovanja. Pri tem se je pokazalo, da je delo posrednih organov v marsičem popolnoma neodvisno od glave, t. j. možganov, temveč da jih ravna sile, ki niso podrejene možganskemu diktatu. Te sile so pred vsem hormoni in avtonomna (samostojna) živčna središča.

Preden so odkrili te odločilne sile, so našli celo vrsto avtonomnih regulacij v telesu, med katere je prištevati n. pr. dihanje. Dihanje rabi v prvi vrsti za to, da odstranjuje iz krvi ogljikov dioksid in nadomestuje kisik. To se dogaja neodvisno od naše volje. Sicer moremo hote globoko ali površno dihati, a vendar le v omejenem obsegu. Pač pa so naši v podaljšnem hrbteničnem mozgu neko mesto, ki obvladuje ves dihalni aparat. Čim se v krvi nabere preveč ogljikovega dioksida, to mesto razraža in da avtomatično pobudo za ureditev dihalnega dogajanja.

Podobno je s prebavo. Čim použijemo hrano, se v prebavilih stvorijo snovi, ki spravijo žlezoce in črevesje do večjega delovanja. Znatno del krvi priteče po žilah drobovja, da si nabere hranilnih snovi. Ta regulacija se izvrši seveda na račun drugih organov. Možgani imajo med prebavo n. pr. razmeroma malo krvi, kar povzroča v glavnem znano zaspanost med tem procesom.

Zanimiva so pota, ki si jih izbira telo, da vzdržuje sodelovanje organov v harmoničnem razmerju.

Ce nam zmanjka n. pr. hraniv v telesu ali vode, začutimo takoj zavestno glad ali žejo. Največje delo pa se izvrši podzvestno. Tako da je večina niti ne opazimo, recimo izkoriščanje hranilnih zalog v telesu po njegovih potrebah, izločevanje nepotrebnih in škodljivih snovi, spreminjanje snovi itd. Tu imajo hormoni in samostojna živčna središča glavno besedo. Hormoni ali notranje izločene žlez povečujejo in zmanjšujejo krvni tlak, količino sladkorja v krvi, rast i. dr. Vsa hormoni imajo protivni hormon; tako povečuje adrenalin količino sladkorja v krvi, insulin pa jo zmanjšuje — soigra obeh protivnikov pa ustvarja ravnovesje, ki ga organizem potrebuje.

V sodelovanju s kemičnimi snovmi hor-

monov in čisto v nadrejenem položaju pa deluje živčni sistem, ki je neodvisen od volje. V tem sistemu so n. pr. središča, ki so s hormonskimi žlezami v zvezi in lahko vsak trenutek preprečijo, da-li je v telesu preveč ali premalo te ali one soli, redilne snovi itd. Če ni vse v redu, dajo žlezne povečanje, naj vrže v krvni obtok hormon, ki bo izvedel ravnovesje. Recimo, da je v krvi premalo sladkorja. To pomanjkanje se javi določenemu živčnemu središču, ki bo takoj sporočilo ustrežajoči žlezi, naj prične izdelovati adrenalin v pospešenem tempu. Adrenalin, ki pride v kri, pa povzroči takojšnjo mobilizacijo rezervne sladkorne zaloge v telesu, tako da se ravnovesje v telesu obnovi v najkrajšem času.

Tudi avtonomni živčni sistem obstoji iz dveh delov, ki delujeta kakor pri hormoni v nasprotnem smislu; en del pospešuje organske funkcije, drugi del jih zavira. To pospeševanje in zadrževanje se mora ravni strogo po telesnih potrebah, kajti najmanjša motnja, najmanjša »konstrukcijska napaka« se mašuje takoj s motnjami v življenjskem procesu, z boleznijo, pohabitvijo (n. pr. pridlikavo ali prekomerno rastjo) in celo s smrtjo. Baš to, da so te motnje in konstrukcijske napake razmeroma redke in da si telo v pretežni večini primerov samo pomaga, je najbolj čudoviti izraz harmonije, ki obvladuje naše organsko življenje.

Anekdota

L. 1900. je bil Adrien Hébrard reventelj »Temptas«. Čeprav je imel že 70 let, se je čutil mladega. Njegova žena prijateljica je seveda varala in nekoč bi jo bil skoraj zasačil, ko ji je delal nje prijatelj družbo, med temi ko je sedela v kopalni kadi. Na opozorilo služkinje jo je mladenič naglo popihnil, a je prižal svoj slannik. Dekle je pokrivalo pograbilo in sedlo v vodi nani. Hébrard je vstopil in pozdravil: »Drago dete, velika novica: imenovali so te za članico Francoske akademije.« Damica je skočila vsa vesela pokonci in slannik je spaval na površje. »Glej, glej,« je menil Hébrard mimo, »kakor slebo filtrirajo vodo iz Seine!«

Vsak dan ena

»Ko bi le prišla sobarica in bi me rešila tega neznoznega nakita!«

Okusna
izbira nogavic,
kopit in drugih potrebščin.
„PEKO“-kreme, politure itd. Vam
jamčijo le pod pristno znamko „PEKO“
za trajnost oblike, lep sijaj in izgled čevlja.

James Oliver Carwood:

Hči divjine

Roman

»Lahko noč, oče.«

Se nekaj časa je sedel in zamišljeno strmel v leseno steno svoje čimnate. Nato se je spet nagel naprej in vnovič podržal fotografijo v svetlobni krog. Prvi čudni čar slike je bil premagan; zdaj jo je gledal hladneje, bolj kritično, nekoliko nezadovoljen s samim seboj, ker je bil dal svoji domišljiji, da mu jo je nagodila. Obračal je sliko v rokah in zdajci opazil na zadnji strani pisavo. Ko jo je pazljivo pogledal, je razbral besede: »Firepan Creek, Stikine River, dne ... avgusta ... Dan in leto sta bila že zabrisana. To je bilo vse. Nobenega imena, ničesar, kar bi mu pomagalo dognati, kdo je bila skrivnostna ženska v vlakcu in kakšno je njeno razmerje do čudne slike, ki jo je bila pustila na sedežu, ko mu je v Grahamu izginila izpred oči.

Njegove osuple oči so se napenjale in napenjale, da bi našle kakršnokoli sled rešitve. Vprašanje za vprašanjem se je porajalo v njegovem duhu. Kaj jo je bilo preplašilo? Koga se je bala? Kaj je bilo dalo njenemu pogledu in vedenju ta kljubovalni, nezaupni izraz, ki ga je spet in spet spominjal čudno prosečega, iščočega in boječega izraza ženske v vlakcu? Ni si izkušal odgovoriti, a prejemal je le dejstva, ki so jih zaznavale njegove oči. Dekle na sliki je bilo mlado, skoraj še otrok. Morda ji je bilo sedemnajst let, kak mesec dni več ali manj; v obrisi njenega telesa se je komaj opazno razodevala ženska. Zdaj je videl, da je morala brodit po tolmunu, zakaj zraven nje je ležala ena njenih nogavic, nedaleč od nogavice pa čevlji ali indijanski mokasin — kaj je bilo, ni mogel natanko razložiti. Med tem, ko je bredla, jo je bilo očitno nekaj zmotilo; obrnila se je bila, skočila na skalno ploščo, skrčila roke, zablistala z očmi in burno zosopla; in v tem trenutku, ko je bila pripravljena boriti se ali pobegniti, jo je bilo ujelo oko fotografske kamere. Ko je vse to premislil, mu je zaigral na ustnicah lahen nasmeh, v katerem je bilo več ironije kakor dobre volje. Norec je bil danes, dvakrat norec, če ne kar trikrat. Norost

13

ga je motila, da je polno razumel stvari in videl v obrazu neznane sopotnice tragedijo in tekal za njo in je iskal. Nepresnost in duševna izmučenost, ki jima telo že dva dni ni bilo ustreglo, sta mu zatemnjevali razum. Jezno ga je obšlo, da bi se zagrohotal samemu sebi. Tragedija! Ženska v stiski! Skomignil je z rameni in njegovi zobje so se zabliščali, ko se je hladno nasmenil dekletu na fotografiji. V njenih pozih na tej plošči prav gotovo ni bilo ne tragedije ne skrivnosti! Očitno se je kopala, misleč, da je mihče ne vidi; nekdo se je priplazil in jo prestrašil, in kamera je vresnila baš v tistem psihološkem trenutku, ko se ni vedela, ali naj zbeži ali naj kaznuje nepovabljenega gledalca s svojo jezo. To mu je bilo zdaj popolnoma jasno. Slika vsakega dekleta, ki bi jo bili tako zalotili, bi kazala enake občutke. Vendar — Firepan Creek — Stikine River ... In taka divjačica je bila videti. Bila je otrok teh gora in te divje soteske — in krasna — vitka kakor cvetlica — ljubkeša od —

David je stisnil ustnice. Nagel vzdih mu je ušel, kakor od nenadne bolečine. S hitrostjo misli se je bila slika pred njegovimi očmi izpremenila, kakor da bi padla preko nje zlata zavesa; in že je stala na dekletovem mestu ona, in zlata zavesa se je bila strnila okoli nje v prečudni plašč njenih las; svetli, razpuščeni lasje so mu šinili naproti, gola laketa se je belila izpod njih — in njen obraz, njen kljubovalni, neprestrašeni obraz se mu je smejal! Bog nebeški, ali ne bo mogel nikoli izuravati tega spomina? Ali mu ne bo nikoli nehala trgati srca ta notranja slika — slika njegove žene? To dekle na svoji skali, tako podobno vitki cvetlici! Tista žena v svoji sobi, tako podobna zlati boginji! Obe zasačeni — nepričakovano! Kateri peklenski je bil zmotil, da je pobral to sliko z neznankinega sedeža? Kaj —

Prsti so se mu skrčili okoli fotografije, kakor da bi jo hoteli raztrgati na kose. Lepenka se je že upognila — a v tem se je premislil. Slike ga je spet gledalo dekle — gledalo ga z jasnimi, širokimi očmi, kakor da bi se čudilo njegovi slabosti in mu izpraševalo vest! Prvikrat je opazil tisto, kar je bil prej prezrl — vprašujoči izraz njenih oči. Bilo je, kakor da bi ga hotela nekaj vprašati — kakor da bi ji plavalo vprašanje med razklenjenimi ustnicami in bi ga moral zdajzda začuti. In to vprašanje je bilo namenjeno njemu; da, v tem je bilo vse — baš nje mu!

Davidovi prsti so odnehali. Pogladil je upognjeni rob lepenke,

kakor da bi bila to rana v njegovem lašnem mesu. Konec koncev je bila ta neživa reč zelo podobna njemu samemu. Bila je izgubljena — predmet brez mesta in prave shrambe; popotnica kakor on, na milost in nemilost izročena usodi. Skoraj nežno jo je položil nazaj v ovoji iz časnikega papirja. Globoko v njem je živele čuvstvo, ki ga ni moglo nič zadušiti: ljubezen do majhnih reči, ki so bile v zvezi z minulosjo. Še danes ta dan je hranil obledele trakove in prepele cvetlice, ki jih je nosila na poročni dan; in spomine, ki bi bilo bolje zanj, če bi jih bil zavrgel in pustil, da bi ugasnili. Nekaj tega razpoloženja je bilo v dotiku njegovih prstov, ko je položil fotografijo na mizo.

Počasi se je slekel. Preden se je zleknil v postelji, si je položil roko na glavo. Bila je vroča, vročična. To ni bilo nič nenavadnega in ga tudi ni vznemirilo. Taka vročična ukletja so ga zadnje čase pogosto napadala, največkrat ponoči. Navadno ga je drugi dan strahovito glava bolela. Čedalje bolj pogosto so ga opominjala, kako izmučen je in kaj ga čaka. Upilnil je luč in se iztegnil pod toplimi odejami svoje postelje, vedoč, da mu je vnovič začeti boj, katerega se je najbolj bal — vsakovečerni boj z besom, ki je živel v njem in se hranil z njegovim življenjem, kakor se volkodlak hrani s krvjo — z besom, ki ga je ubijal košček za koščkom. In vse to zaradi nje! Zaradi zlate boginje, ki se mu je grohotala v svoji sobi, zaradi nje, ki mu ne bo njen smeh nikoli zamrl v ušesih. Zaskrpal je z zobmi; njegove roke so se krčevito stisnile pod odejo; val srda se je vzdignil v njem — v prvem trenutku je bil ta srd malone sovražstvo. Ali je bilo mogoče, da ga je ta ženska, ki je bila prej njegova žena, še zdaj vklepala, zasužnjevala njegove misli ter mu polnila duha, možgane in telo, po vsem, kar se je bilo zgodilo? Zakaj ni mogel vstati in se zasmejati, skomigniti z rameni in zahvaliti Boga, da vsaj nista imela otrok? Zakaj ni mogel storiti tega? Zakaj ne?

Se dolgo mu je bilo, kakor da bi si zadal to vprašanje. Bilo mu je, kakor da bi se kriče tako vpraševal, spet in spet, sredi čudne, skrivnostne divjine; in nazadnje se mu je zdelo, da je blizu, zelo blizu dekleta, ki stoji na skali in ga čaka — dekleta, ki se sklanja k njemu kakor prečudna cvetlica. Njene roke so bile iztegnjene, njena usta so se razklepala, njene oči so sijale skozi glorio njenih razpuščenih, v vetru vihrajočih las, ko je poslušala njegove klice: Zakaj? Zakaj?

Da? Potem Vas gotovo zopet pozdravimo kot drage goste.

Ne? Oglejte si vselej od 3. do 12. junija ne bo Vam žal in vedno boste prihajali.

Legitimacije se dobe pri biletarnah Putnika, večjih denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih in pri večjih železniških postajah Dravske banovine.

Polovična vožnja na železnica.

6432

Poznate prireditve Ljubljanskega velesejma?

Maja opanke

za poletne svečanosti, praznike, po kopalščih in na plesih nosi najraje ves ženski svet, ker delajo s svojo ljubkostjo dražest ženski nogi. Izdelane so v vseh modernih barvah ter imajo gornji žig vtisnjen na vsakem podplat.

MEHANIČNA TOVARNA OPANK IN OBUTVE

PETAR M. DUMITROV, PANČEVO

ALI ŽE POZNATE

Spiegel-ov „CITROPUR“?

Za vroče in hladne pijače, kakor tudi za okisovanje vseh jedil, katerim ste prej dodajali citronin sok ali ocet. Dobiva se v vseh drogerijah in boljših trgovinah. Samoprodaja za Jugoslavijo:

J. V. POBERAJ, DROGERIJA, PTUJ. 187

Brezplačno vožnjo

boste imeli, ako za časa velesejma kupite perje in puh pri nas, ker so cene za 50% nižje. Velika izbira v originalnem tovarniškem pakovanju. Ne zamudite ugodne prilike. 6499

RUDOLF SEVER, Ljubljana, Marijin trg 2.

USODA LJUDI!

Znameniti astrolog prof. Helén se je odločil brezplačno izdelati Vam horoskop. Njegova priznana sposobnost videti prihodnost v življenju drugih, ne glede na razdaljo, meji na čudovitost. Prof. Helén Vam pove po ravnici vso Vašo usodo; napove Vam, kdaj lahko dosežete uspeh ali najdete srečo itd. Njegov popis minulih, sedanjih in bodočih dogodkov govori vzbudi Vaše začudenje in presenečenje. Ne bodite obožni, ne jadikujte, vse se obrne na bolje.

Čitajte, kaj Vam piše prof. Helén: Spoštovani prijatelji! Ze sama objava, da bom izdeloval horoskope brezplačno, je povzročila, da je moj tukajnji zavod naravnost preplavljen s takimi prošnjami. Smatram za svojo dolžnost, da se Vam tem potom zahvalim za Vaše zaupanje. Svoje sposobnosti dajem sedaj na razpolago vsem. Sporočite mi svoje naslove, poklice, dan mese in leto rojstva in povem Vam o Vaši bodočnosti, sedanosti in prihodnosti več, nego bi vi smatrali za možno. Samo — izdatke priložite v pisno 10 Din. Dopisne naslovite na moj zavod: Astrof. labor. K. Havelka, Prava 31 — Vinohrady, poštni predal 28, J. — 350. Upam, da Vam pokatek boljše pot v bodočnost in ostajam Vaš prijatelj prof. Helén, astrof.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozilcev. Ljubljana, Karlovska c. 4. ne. Ceniki franko.

INSERIRAJTE V „JUTRU“

Gostilničarji pozor

Prodaj po zelo nizki ceni pristni

JABOLČNIK

iz lastnih sadonosnikov.

JOSEF ZUMER, Celje, Glavni trg. 6435

LINOLEUM in PREPROGE

tapetniško, železno in médno (mesing) pohištvo, posteljina, vložke, žimnice in zastori, blago za pohištvo in zavese, indanthren-barvne, volna, flanela, posteljine in namizne garniture kakor tudi vsi predmeti za stanovanja, hotele in gostilne v največji izbiri, po najnižjih cenah.

Ceniki gratis pri

Karolu Preis-u

MARIBOR, Gosposka ulica št. 20

194

Ako hočete imeti dobro, trpežno in po konkurenčnih cenah izvršena

PLESKARSKA DELA

se obrnite na trdko

FRANC REBERNIK

pleskarstvo in ličarstvo

Ljubljana, Komenskega 22.

Telefon št. 31—77. 6425

Avtoprevoznništvo

IVAN MOLK

Ljubljana, Idrijska ulica 7. Telefon 21—26.

Prevzema prevažanje vsakovrstnega blaga: kuriva, strojev, pohištva, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z najmodernejšim avtomobilom. Vožnja sigurna. Cene zmerne! 6542

POTNICE (znojnice)

bele, roza in črne najboljše kakovosti nabavite si najceneje pri

Osvald Dobeic, Ljubljana, Pred škofijo 15 NA DEBELO! 6296 NA DROBNO!

U. F. najmodernejša nogavice iz dvojno matirane svile, s decentnim ažurjem se dobe povsod po sledečih stalnih cenah:

U. F. gladke s srebrno znamko Din 48.—

U. F. gladke s zlato znamko Din 51.—

U. F. s ažurjem s srebr. znamko Din 51.—

U. F. s ažurjem s zlato znamko Din 54.—

6094

Naznanilo!

Vsem cenjenim gostom in znancem naznaja, da sva v Hrvatskem Primorju, Selce, opustila restavracijo »Jadrana« in se

preselila v Zagreb

kjer bova tudi nadalje vodila

prvorazredno kuhinjo

ter postregla z najboljšo kapljico po zelo nizkih cenah.

Na razpolago velika dvorana za ekskurzije, izlete in sportne klube.

Pridite in prepričajte se: »Vinompromet«, Zagreb, Gajeva ulica 12.

Za obilen obisk se priporočata:

I. I. PEČNIK

6532

Drva in premog

pri

IV. SCHUMI

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

Za preobleko

zof

foteljev itd. najlažje

kupite blago iz krasne

zaloge po konkurenčnih cenah pri

R. SEVER

Marijin trg št. 2

Zavese, odeje, perje

puh. 6486

Se li brigate za svoje zdravje?

Imate misliti tudi na zdravje svojega obraza? Lica je od jutra do noči napadeno: — kaj ne mislite na to, koliko bi lahko trpele zaradi uporabe podra sredstev za kakovost? — V podih BOURJOIS

Poudre SOIR DE PARIS
Poudre PRINTEMPS DE PARIS
Poudre MON PARFUM
Poudre FIANCÉE

Imate absolutno dovolj časa in ne-škodljivost v kakovosti, kar je v vseh poiz. najbolj najmo potrebna in poleg tega veliko izbire v barvnih nijansah. — Bourjois-parfumeur se trudi penzomati, da vas obrabi lepo in mlado.

BOURJOIS

PARFUMEUR

Indolentno sredstvo za lica in rdeči na lici: CENDRE DE ROSE IN ROUGE MANDARINE.

Specijalni cenil oblik, ažuriranje, predtisk, najhitrejša postrežba, najfinejša delo pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

poleg hotela štrkel.

Vasenje raznovrstnih monogramov, perla, zaves, pregrtnjal; entanje, izdelovanje gumbek. Vseid najmodernejšie ureditve podjetja — najnižje cene. 79

Din 150.000.— brezobrestnega posojila

mi je izplačala Stavbna hranilnica in posojilnica »Moj Dom« r. z. z. o. z. v Ljubljani, Tyrseva cesta 31-I. in se čutim dolžna izreči tem potom javno priznanje odboru in vodstvu zadruge za točno in solidno poslovanje. Priprčala sem se, da je ni bolj idealne poti za razbremenitev posostva in za zidavo kot potom zadruge »Moj Dom«.

Posojilo sem dosegla tekem 8 mesecev s tem, da sem postopoma vložila v zadruge »Moj Dom« znesek Din 25.372.—. Upoštevajoč to vlogo dolgujem za drugi danes samo še Din 124.628.— in bom ta dolg odplačala v približno 13—14 letih po povprečno Din 880.— mesečno.

Zadruge »Moj Dom« zasluži popolno zaupanje, odbor in vodstvo zadruge pa javno priznanje. 6486

SAVICA KALLAY, Ljubljana, Levstikova 22.

Za binkoštno praznike

OTROKOM:

29.-

Vrsta 4561-29
Za sport. Idealen in najcenejši čevlji za vse vrste sporta, turistiko in razne igre. Vel. 27-34 Din 35.-

35.-

Vrsta 3661-00
Lep otroški spomladanski visok čevlji iz rjavega boksa s podplatom iz krupona.

45.-

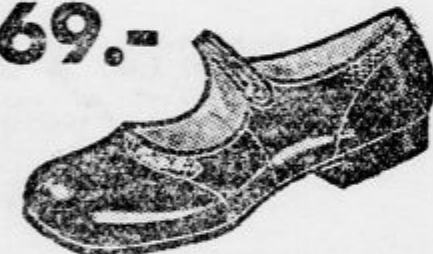
Vrsta 2942-00
Otroška sandala s crep gumijastim podplatom, elastična in trpežna. Stev. 22-26 Din 35.-, stev. 35-38 Din 59.-

49.-

Vrsta 5851-30
Za ljubljenske lakaste ali rjavo kombinirane čevlje. Zelo lepi in okusni.

69.-

Vrsta 5842-40
Za deklice te udobne fleksibilne čevlje kombinirane, iz laka ali rjavega boksa.

V vročih poletnih dneh morate predvsem posvetiti čim večjo pažnjo svojim nogam. V vsaki naši prodajalnici Vam postrežemo z odgovarjajočo obutvijo tako za praznike kot tudi za vsakdanjo nošnjo, najsibo za delo, sprehode ali pa za dom. Naša letna obutev je lahka, udobna in poceni. Obiščite nas. Oglejte si našo letno obutev brez obveznosti za nakup.

ZENAM:

49.-

Vrsta 3335-10
Udoben ženski platneni čevlji z gumijastim podplatom in nizko peto. Praktičen za vsakdanjo nošnjo.

49.-

Vrsta 2445-09
Praktični letni čevlji z zaponko iz najboljšega platna. Neobhodno potrebni vsaki ženi za vsakdanjo nošnjo. Lahki in poceni.

49.-

Vrsta 2925-07
Platneni čevlji na zadrgo z elastičnim gumijastim podplatom in ravno tako peto. Za počitnice.

69.-

Vrsta 3925-73
Za gospodinjke, ko gredo kupovat na trg, praktični in trpežni čevlji z elastičnim gumijastim podplatom.

POLETI NOSITE LAHKO IN UDOBNO OBUTEV

Vel. 20-26

DIN.

19

Vrsta 4431-00. Za poletje. Udoben in trpežen čevlji iz sivega platna z gumijastim podplatom. Lahek in poceni. Neobhodno potreben za vsakdanjo nošnjo v soparnih poletnih dnevih. Vel. 27-34 Din 25.-, Vel. 35-42 Din 29.-, Vel. 43-47 Din 39.-

MOŽEM:

69.-

Vrsta 2947-00
Sandale s crep-gumijastim podplatom ne žulijo ne nog ne žepa. Zelo so lahke, zračne in udobne. Ženske Din 59.-

79.-

Vrsta 1137-27
Elegantni moški letni polčevlji iz belega ali sivega platna, kombinirani z rjavim ali črnim usnjem. Krasna izpopolnitve letne garderobe vsakega gospoda.

89.-

Vrsta 2927-41
Zračne in lahke sandale s chrompodplatom. V toplih dnevih neobhodno potrebne.

89.-

Vrsta 1937-29
Iz močnega boksa s elastičnim gumijastim podplatom. Za vsakdanjo uporabo. Rjavi ali črni.

ZENSKÉ NOGA-

VICE:

svilene viskoza D 25.-
svilene . . . Din 19.-
flor la . . . Din 19.-
bombažaste (Amerika) . . . Din 15.-
bombažaste normal . . . Din 9.-
za sport . . . Din 9.-
sukanca . . . Din 10.-

MOSKE

NOGAVICE:

iz sukanca ali polsvile Din 15.-
egipt. bombaž z deseni Din 10.-
iz polsvile . . . Din 7.-
močne bombažaste Din 5.-

Alata

SPOLNE BOLEZNI

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih injekcij, brez živega srebra in salvarzana, priprostim, toda radikalnim potom. Tisoči žen in moških se zahvaljujejo za popolno ozdravljenje in trajno zdravje ravno tej kuri. Tisoči zahvalnih pisem. Uspeh v vsakem slučaju z jamčenjem. Kura je zdravju neškodljiva. Ne trpite dalje! Pišite nam in mi vam pošljemo zastojno razpravo, kako se iznebite bolezni. In tako se boste steli med srečnike. Laboratorij Havelka, Praha 65-Nusle, Božetechova ulica 10, J. 17. CSR. 162

Tovarna najmodernejših
VRTNIH SONČNIKOV
Makso Salgo k. d., Osijek
Pred nakupom zahtevajte katalog!

Žične vloge po 109 Din

Žične vloge iz izvanredno trde žice Din 159. Plačljivo vnaprej, franko vsaka železniška postaja. Preprodajalci dobijo popust. Pri naročilu se prosi, da se navede natančna notranja mera postelje.

"WEKA", MARIBOR 9.

V palači „Grafiki“ se odda

LOKAL

s 1. junijem. 6490

Polizve se Uprava palače Grafike, 4. nadstr.

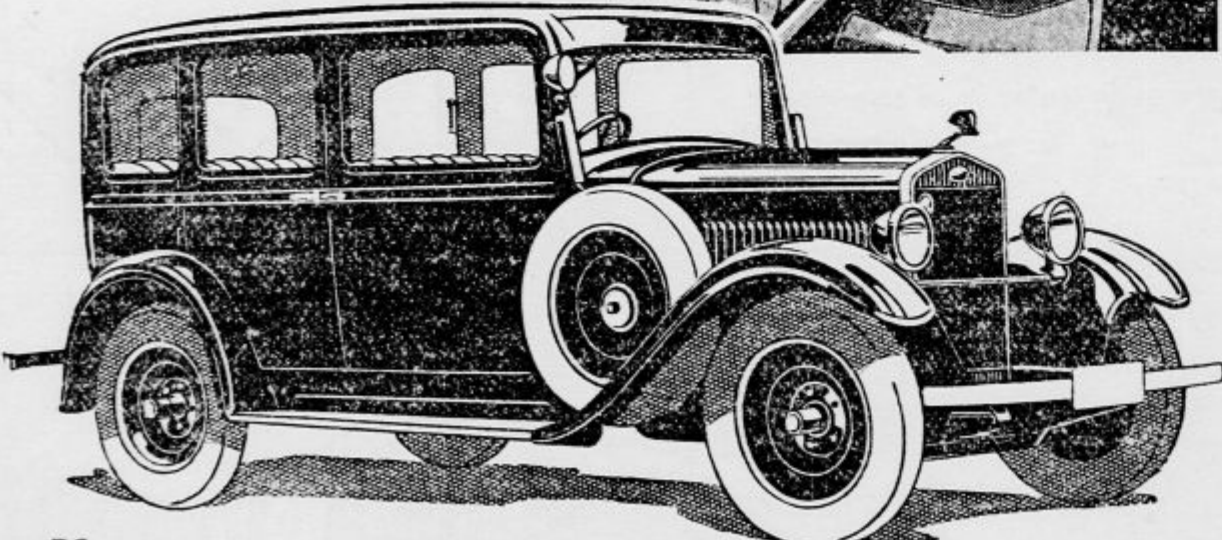
1 milijon

odjemalov ima tvornica glasbi Meinel & Herold, torej več ko vse druge glasbene firme v Jugoslaviji skupaj. To gotovo nekaj pomeni in zato zahtevajte tudi vi predvsem

katalog

le tvojim, ki ga dobiš brezplačno. Nudi se vam: violine od Din 85.-, ročne harmonike od 60.-, Mandoline od 45.-, Gitare od 145.-, Havajske gitare, saksofone, kromatično in klavirharmonike itd. Meinel & Herold, tvornica glasbi in harmonik, prod. podr. Maribor št. 101

Eleganca
Komfort
Moč

Škoda-430D

JUGOŠKODA, D. D., ZAGREB

Zastopnik za Ljubljano:
E. ROSA, Poljanska cesta št. 69.

VELIKO SKLADIŠČE
RABLJENIH VOZ.

Vse, kar
želite,

dobite v „Jutrovnem“
mašem oglasniku.

Velika
izbira

svile

v vseh modnih
barvah, gladka in
vzorčasta, različne
kakovosti, za
obleke, bluze in
perilo.

R. Miklauc
„Pri škofu“
Ljubljana

TRSTJE ZA STROPE

kupujte le od domače tvornice katere

EDINA izdeluje to blago

iz najboljšega materijala

močno pleteno s pobakreno žico.

JOS. R. PUH, Ljubljana
GRADAŠKA UL. ŠT. 22 — TEL. 2513

PERJE

KOKOSJE, PURJE,
GOSJE in RAČJE
NAVADNO, S
STROJEM CISCE-
NO in COHANO

PO ZNATNO
NIZJIH CENAH

★

VZORCI SE POSI-
LJAJO BREZPLAČ-
NO in FRANKO

★

DOBAVLJA V
VSAKI MNOŽINI

E. Vajda, Čakovec

Telefon 59, 60, 3, 4.

Oglasi v „JUTRU“ imajo siguren uspeh!